

KOMISJONI OTSUS (EL) 2016/154,**22. juuli 2015,****riigiabi SA.13869 (C 68/2002) (ex NN 80/2002) (üldise jaotusvõrgu uuendamiseks maksuvabastusega loodud arvestusliku reservi ümberliigitamine kapitalisisendi alla) kohta, mida Prantsusmaa rakendas ettevõtte EDF suhtes***(teatavaks tehtud numbri C(2015) 4959 all)***(Ainult prantsuskeelne tekst on autentne)****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku ⁽¹⁾,olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt osutatud artiklile ⁽²⁾

ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

- (1) 16. oktoobri 2002. aasta otsusega („menetluse algatamise otsus“) algatas komisjon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohase ametliku uurimismenetluse eelise kohta, mis tuleneb sellest, et ettevõtte Etablissement Public à Caractère Industriel et Commercial „Electricité de France (E.D.F.), Service National“ („EDF“, millest sai 2004. aasta lõpus aktsiaselts Electricité de France SA) ei maksnud bilansi restruktureerimise käigus 1997. aastal äriühingu tulumaksu arvestusliku reservi osa pealt, mis loodi maksuvabastusega üldise jaotusvõrgu uuendamiseks.
- (2) 11. detsembril 2002 komisjonile edastatud märkustes ei nõustunud Prantsuse ametiasutused väitega EDFi saadud maksueelise kohta ning rõhutasid eeskätt, et täiendava kapitalisisendi abil korrigeeriti alakapitaliseeritust ning see oli seetõttu põhjendatud.
- (3) 21. jaanuaril 2003 edastas komisjon Prantsusmaale ühelt huvitatud isikult saadud ainukesed märkused ning palus Prantsusmaal esitada oma kommentaarid. Prantsusmaa ei esitanud nende märkuste kohta kommentaare.
- (4) 12. veebruaril 2003 toimus komisjoni ja Prantsuse ametiasutuste vaheline tehniline koosolek ning seejärel esitas komisjon 4. juulil 2003 täiendava teabe nõude.
- (5) 11. novembril 2003 esitas Prantsusmaa täiendava teabe. 17. novembril 2003 korraldati uus tehniline nõupidamine komisjoni, Prantsuse ametiasutuste ja EDFi esindajate vahel. Prantsuse ametiasutused esitasid täiendava teabe 20. novembril 2003.
- (6) 16. detsembri 2003. aasta otsusega ⁽³⁾ kuulutas komisjon EDFi kasuks võetud meetme siseturuga kokkusobimatuks ning nõudis kõnealuse abi ja selle pealt arvatud intresside tagasimaksmist. Abi maksti tagasi 2004. aasta veebruaris.

⁽¹⁾ Alates 1. detsembrist 2009 muutusid Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklid 87 ja 88 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliteks 107 ja 108. Sätted on sisult identsed. Käesolevas otsuses tuleb viiteid Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 107 ja 108 käsitada vajaduse korral vastavalt viidetena EÜ asutamislepingu artiklitele 87 ja 88. Euroopa Liidu toimimise lepinguga tehti terminoloogiasse teatavaid muudatusi: „ühendus“ asendati „liiduga“ ja „ühisturg“ „siseturuga“. Käesolevas otsuses kasutatakse läbivalt Euroopa Liidu toimimise lepingu terminoloogiat.

⁽²⁾ EÜT C 280, 16.11.2002, lk 8.

⁽³⁾ ELT L 49, 22.2.2005, lk 9.

- (7) 15. detsembri 2009. aasta otsusega tühistas Üldkohus komisjoni otsuse ⁽¹⁾. Prantsusmaa maksis 2004. aastal tagastatud abisumma EDFile uuesti välja.
- (8) 5. juuni 2012. aasta otsusega lükkas Euroopa Kohus tagasi komisjoni esitatud apellatsioonikaebuse Üldkohtu otsuse suhtes ⁽²⁾.
- (9) 2. mai 2013. aasta otsusega laiendas komisjon ametlikku uurimismenetlust („menetluse laiendamise otsus“) ⁽³⁾.
- (10) 1. juulil 2013 esitasid Prantsuse ametiasutused komisjonile oma märkused.
- (11) 13. augusti 2013. aasta kirjaga edastas komisjon Prantsusmaale ühelt huvitatud isikult, nimelt EDFilt 29. juulil 2013 saadud märkused ning palus Prantsusmaal esitada oma kommentaarid. Prantsusmaa esitas oma kommentaarid EDFi märkuste kohta 11. oktoobril 2013.
- (12) 18. oktoobril 2013 edastas EDF komisjonile konsultandi (Oxera) koostatud 15. oktoobri 2013. aasta uuringu. 22. oktoobril 2013 edastas komisjon uuringu Prantsusmaale ja palus esitada selle kohta kommentaarid. Selle palve puhul tuleb samas võtta arvesse asjaolu, et uuring edastati enam kui kaks ja pool kuud pärast menetluse laiendamise otsuses seatud tähtaja lõppemist, samuti asjaolu, et uuring koostati pärast Prantsusmaa tehtud väidetavat EDFi investeerimise otsust. 6. novembril 2013 esitas Prantsusmaa kommentaarid kõnealuse uuringu kohta.
- (13) 14. novembril 2013 toimus komisjoni ja Prantsusmaa ametiasutuste koosolek. 15. novembril 2013 palus komisjon esitada täiendavat teavet ja täpsustusi Prantsusmaa märkuste kohta, mis esitati 23. detsembril 2013.
- (14) 22. novembril 2013 edastas EDF komisjonile EDFi tellitud õigusliku arvamuse, mis täiendas ja toetas tema 29. juulil 2013 esitatud märkusi.
- (15) EDFi ettepanekul korraldati 12. märtsil 2014 koos komisjoniga koosolek, kus osalesid ka Prantsuse ametiasutuste esindajad.
- (16) 13. mail 2014 palus komisjon Prantsusmaal esitada võimalikud kommentaarid, arvamused ja täpsustused EDFi esitatud õigusliku arvamuse kohta. Prantsusmaa edastas need 19. juuni 2014. aasta kirjaga.

1. MEETME ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

1.1. ABI SAAJA EDF, TEMA STAATUSE JA KAPITALI MUUTUSED

- (17) EDF asutati 8. aprilli 1946. aasta seadusega nr 46-628, elektri- ja gaasi natsionaliseerimise kohta („seadus nr 46-628“), mille artikli 1 sätete kohaselt natsionaliseeriti Prantsusmaa elektrienergia tootmine, transport, jaotamine, import ja eksport. Kõnealuse seaduse alusel usaldati natsionaliseeritud elektriettevõtete haldamine riiklikule avalikule tööstus- ja kaubandusettevõttele, mille nimetus on „Electricité de France (E.D.F.), Service National“.
- (18) Seaduse nr 46-628 artiklis 16 on sätestatud, et EDFi kapitali moodustavad talle üle antud varad, õigused ja kohustused, mis kuuluvad rahvale ja on võõrandamatud ning ettevõtte tegevuskahjumi korral taastatakse kapital järgmiste majandusaastate tulemi abil. 14. mai 1956. aasta dekreediga nr 56-493, milles käsitletakse EDFi kapitalisisendit, artikli 1 sätete kohaselt reguleerisid seda eespool osutatud seaduse artiklis 16 sätestatud eeskirjad. Kõnealuse dekreediga artikli 2 kohaselt makstakse nende eraldiste alusel riigile intressi ja dividende.

⁽¹⁾ Üldkohtu 15. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas T-156/04: EDF vs. komisjon (EKL 2009, lk II-04503).

⁽²⁾ Kohtuotsus C-124/10P: EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318).

⁽³⁾ ELT C 186, 28.6.2013, lk 73.

- (19) Seaduse nr 46-628 alusel oli EDF alates asutamisest ja ka 1997. aastal riiklik avalik tööstus- ja kaubandusamet, mille tegevust ei reguleerinud aktsiaseltside suhtes kohaldatavad õigusaktid. Avalikul tööstus- ja kaubandusametusele ei ole aktsiakapitali, erinevalt riiklikust aktsiaseltsist, kelle omanike ringi moodustavad tema aktsionärid⁽¹⁾. Vaatamata sellele, et asjaomastes tekstides kasutatakse mõisteid „kapital” ja „kapitalisend”, ei ole EDFil avalik-õigusliku juriidilise isiku seisundi tõttu aktsiakapitali. 9. augusti 2004. aasta seaduses nr 2004-803 elektrienergia ja gaasiga varustamise avaliku teenuse ning elektri- ja gaasiettevõtete kohta („seadus nr 2004-803”) nähakse ette selle seisundi muutmine tulevikus. Seaduse nr 2004-803 artiklis 24 on sätestatud, et EDFi, mille kapitalist peab üle 70 % kuuluma riigile, tegevust hakkavad reguleerima aktsiaseltside suhtes kohaldatavad õigussätted, kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti. Kõnealuse seaduse artiklis 47 on samuti nähtud ette avaliku asutuse EDF hilisem ümberkujunemine aktsiaseltsiks ning ettevõtte uue seisundi kohta vastava dekreeidi avaldamine. Artiklis 46 on sätestatud, et aktsiaseltsi EDF bilanss 31. detsembri 2004. aasta seisuga koostatakse avalik-õigusliku asutuse EDF 31. detsembri 2003. aasta bilansi ja 2004. majandusaasta tulemiaruarande alusel.
- (20) EDFi ümberkujundamine aktsiaseltsiks sai teoks 17. novembri 2004. aasta dekreeidi nr 2004-1224, mis käsitles aktsiaseltsi Electricité de France põhikirja, kohaldamisega. Dekreeidi lisana esitatud põhikirjas sätestati, et EDF on edaspidi aktsiaselts, mille tegevust reguleerivad äriühingute suhtes kohaldatavad õigusaktid, eeskätt äriseadustik sedavõrd, kuivõrd seda ei piira konkreetsemad õigussätted, muu hulgas ka põhikirja ise.
- (21) EDFi põhikirja artiklis 6 on sätestatud, et aktsiaseltsi aktsiakapital, mis esialgu kuulus täies ulatuses riigile, on suurusega 8,129 miljardit eurot, mis on jaotatud 1 625 800 000 aktsiaks nimiväärtusega 5 eurot. Uue aktsiaseltsi EDF aktsiakapitali suurus määrati kindlaks 2004. aasta novembris suuruses 8,1 miljardit eurot, mis võrdus avalik-õigusliku majandus- ja kaubandusametuse EDF kapitali ja selle hetkeni kogunenud kapitalieraldiste summaga. Kõnealune kapitali ja kapitalieraldiste summa oli tekkinud 10. novembri 1997. aasta seaduse nr 97-1026, millega kehtestati mitmesugused majandus- ja kaubandusmeetmed („seadus nr 97-1026”), alusel ja see oli püsinud muutumatuna alates 1997. aastast.
- (22) Seaduses nr 2004-803 ja EDFi põhikirjas sätestati, et riigile pidi – ja peab jätkuvalt – kuuluma enam kui 70 % aktsiaseltsi kapitalist. 2005. aasta novembris Euronexti börsil noteerimiseks lubatud uusi EDFi aktsiaid pakuti avatud hinnaga, avades seeläbi võimaluse osaleda EDFi aktsiakapitalis ka teistel aktsionäridel peale riigi.

1.2. ARVESTUSLIKU RESERVI MOODUSTAMINE ÜLDISE JAOTUSVÕRGU UUENDAMISEKS

- (23) Seaduse nr 46-628 artikli 36 kohaselt anti EDFile kõik natsionaliseeritud elektriga seotud kontsessioonid. Seaduse artikli 37 kohaselt pidi kontsessioonäär nende kontsessioonidega seoses järgima standardtingimusi. Erinevad riigi üleantud elektri edastamise kontsessioonid ühendati 1958. aastal ühtseks kontsessiooniks, mida nimetati üldiseks jaotusvõrguks.
- (24) Kuna kontsessioonidega seotud spetsiifilised raamatupidamiseskirjad puudusid, otsustas EDF alates 1946. aastast, et ta on üldise jaotusvõrguga hõlmatavate varade omanik ning kandis vastavad varad oma bilanssi. 28. novembri 1956. aasta dekreediga nr 56-1225 kinnitatud tingimuste artikli 8 kohaselt peab EDF oma kulul teostama kõik hooldus- ja uuendustööd, mis on vajalikud kontsessiooniga hõlmatavate objektide hoidmiseks nõuetekohases töökorras.
- (25) 1987. aastal, pärast seda, kui 1982. aastal muudeti üldist kontoplaani ja nähti ette eraldi eeskirjad varade jaoks, mis tagastatakse riigile pärast kontsessiooni lõppemist, muutis EDF raamatupidamistavasid seoses üldise jaotusvõrgu hulka kuuluvate varadega, mida senini oli käsitatud omavaradena, ja liigitas need aktivad bilansikirje „Kontsessiooni alla kuuluvad varad” alla. EDF rakendas nende varade suhtes spetsiaalseid raamatupidamiseskirju, mis on loodud Prantsusmaal kontsessiooni alla kuuluvate varade tarbeks, mis tuleb riigile tagastada pärast kontsessiooni lõppemist, ja löi seega maksuvabastuse tingimustes reservi üldise jaotusvõrgu uuendamiseks.
- (26) 1994. aasta aruandes⁽²⁾ väitis kontrollikoda, et kuivõrd EDFi näol on tegemist riigi ainsa ja püsiva kontsessioonääriga, on raske käsitada varasid, mis moodustavad üldise jaotusvõrgu, varadena, mis tuleb riigile tagastada pärast kontsessiooni lõppemist, erinevalt EDFile kuuluvatest üldise jaotusvõrgu omavahenditest. Seega ei

⁽¹⁾ Prantsuse ametiasutuste 23. detsembri 2013. aasta vastus, punktid 71 ja 72.

⁽²⁾ 1993. aasta eriaruanne EDFi kontsessioonide kohta, 10. oktoober 1994.

pidanud kontrollikoda põhjendatuks EDFi 1987. aastal tehtud raamatupidamistingimuste muudatust, mille tulemusena moodustati maksuvabastuse abil reserv. EDFi olukorra nõuetelevastavuse tagamiseks võeti ettevõtte ja järelevalveasutuse vahel viivitamatult asjakohased meetmed.

- (27) Aastal 1997 oli EDFi raamatupidamises kaht liiki reservid, mis olid loodud maksuvabastuse abil üldise jaotusvõrgu uuendamiseks: seni kasutamata reserv 38,5 miljardi Prantsuse frangi (FRF) suuruse summa ulatuses ja kontsessioonitasud, mis vastavad juba läbi viidud uuendustegevusele 18,345 miljardi Prantsuse frangi suuruses summas.

1.3. ARVESTUSLIKU RESERVI ÜMBERLIIGITAMINE

- (28) Seaduses nr 97-1026 selgitati üldise jaotusvõrgu varade seisundit. Kõnealuse seaduse artiklis 4 on sätestatud:

„I. Elektrienergia üldise jaotusvõrgu ehitisi peetakse Électricité de France'i omandiks alates sellest ajast, kui selle võrgu kontsessioon talle anti.

II. I lõike sätete kohaldamiseks 1. jaanuaril 1997 kirjendatakse üldise jaotusvõrgu kontsessiooniga antud esemelise vara rahaline väärtus, mis on esitatud Électricité de France'i bilansi passiva poolel ning mis on puutumata vastavatest ümberhindluse erinevustest, kirjesse „Kapitalisisend” [...]”.

- (29) Seadust kohaldati kõikide EDFi kapitaliga seotud tehingute suhtes. Kuni 1997. aastani kehtinud versioonis nähti seaduse nr 46-628 artikliga 16 ette, et EDFi kapital on võõrandamatu ja kuulub rahvale. Seega tulenesid üldise jaotusvõrgu uuendamiseks ette nähtud reservi ümberliigitamise tulemusena tekkinud EDFi kapitalialdised Prantsuse õigusüsteemi õigusaktidest.

- (30) Üldise jaotusvõrgu varade omandiõigus määrati kindlaks seaduse nr 97-1026 alusel. Seega toimus EDFi bilansi ümberkorraldamine seaduse nr 97-1026 põhjal. Reserv, mille EDF oli moodustanud ajavahemikul 1987–1996 üldise jaotusvõrgu uuendamiseks, eesmärgiga tagastada oma varad – kasutatud või mitte – riigile, oleks kaotanud oma otstarbe juhul, kui üldise jaotusvõrguga seotud varad oleks tunnistatud kuuluvaks EDFile.

- (31) EDFile 22. detsembril 1997 saadetud majandus-, rahandus- ja tööstusministri ning eelarve riigisekretäri ja tööstuse riigisekretäri kirja 1. lisas (edaspidi „majandusministri kiri”) selgitati EDFi bilansi restruktureerimist vastavalt seaduse nr 97-1026 artiklile 4:

„— „kontsessioonitasu” ümberliigitamine (18 345 563 605 Prantsuse franki):

üldise jaotusvõrgu kasutusse antud esemelise vara rahalise väärtuse kapitalisisendi kindlustamine 14 119 065 335 Prantsuse frangi ulatuses.

Üldise jaotusvõrgu ümberhindamiste erinevuste koondamine – ümberhindamised tehti 1959. aastal (2 425 miljonit Prantsuse franki) ja 1976. aastal (mitteamortiseeritav vara, 97 miljonit Prantsuse franki), varad kanti üle reale „Üldise jaotusvõrgu ümberhindamise erinevused”, millel olev summa suurenes 1 720 miljonilt frangilt 4 145 miljoni frangini.

Amortiseeritava varaga seotud ja õigusaktidega nõutavate reservi ümberhindamiste koondamine 1976. aastal (1 704 miljonit Prantsuse franki), suurenes 877 miljonilt frangilt 2 581 miljoni frangini).

Uuendamiseks ette nähtud, kuid põhjendamatuks osutunud reservi (38 520 943 408 frangi ulatuses) ümberliigitamine eelmiste perioodide jaotamata tulemi hulka riikliku raamatupidamisnõukogu 18. juuni 1997. aasta arvamuse nr 97-06 (mis käsitleb arvutusmeetodite muutusi) alusel.”

- (32) EDFi bilansi ümberkorraldamise raames järgisid Prantsuse ametiasutused riikliku raamatupidamisnõukogu 18. juuni 1997. aasta seisukohta nr 97-06, mis käsitleb raamatupidamismeetodite, hinnangu andmise ja maksunduskorralduse muutusi ja vigade parandusi („riikliku raamatupidamisnõukogu seisukoht”), milles määratakse kindlaks, et raamatupidamisaruandluses esinevate vigade parandusi, mis juba oma loomu poolest hõlmavad mineviku tehingute raamatupidamisarvestust, „tehakse selle majandusaasta tegevuse tulemuste kontrol, mille jooksul nad on tuvastatud”.

- (33) Vastavalt seadusele nr 97-1026 ja majandusministri kirjale viidi ümberhindluse erinevused üle rubriiki „Omakapital” ilma maksualast mõju arvestamata, sest nad olid kooskõlas maksuvabastuse või maksualaselt neutraalse hindamise tingimustes saadud ümberhindluskasumiga vastavalt 1959. aasta ja 1976. aasta ümberhindamise seadustele.

1.4. ARVESTUSLIKU RESERVI ÜMBERLIIGITAMISE MAKSUALANE MÕJU

- (34) Majandusministri kirja 3. lisas on esitatud ka EDFi bilansi ümberkorraldamise maksualased tagajärjed. Uuendamiseks ette nähtud kasutamata reservi ümberliigitamise tulemusena tekkis netovarade muutus 38,5 miljardi FRFi ulatuses, mis kanti eelmiste perioodide jaotamata tulemi hulka ja mille suhtes kohaldati 1997. aastal kehtinud äriühingu tulumaksu 41,66 % määra. Seega maksustasid Prantsuse ametiasutused seni kasutamata 38,5 miljardi Prantsuse frangi suurust reservi tavapäraselt. Seevastu reservi osa, mis tekkis samuti maksuvabastuse tulemusena ja mis konsolideeriti kontsessioonitasudest moodustuva kapitalieraldisena, ei maksustatud.
- (35) Maksuhalduri 9. aprillil 2002 komisjonile edastatud teates märgivad Prantsuse ametiasutused, et „Üldise jaotusvõrguga seotud kontsessioonitasu kujutab endast maksmata võlga, mille kapitali hulka arvamine vabastas põhjendamatult maksust”, ja et „see reserv oleks tulnud enne selle kapitali hulka arvamist kanda ettevõtte kohustuste alt, kus ta ekslikult oli, netoarvele, mis oleks kaasa toonud maksustatava netovara positiivse muutuse vastavalt juba viidatud artikli 38 [lõikele 2]”. Ametiasutused tõdesid, et „niimoodi [EDFi 1997. aastal] saavutatud maksusoodustus on hinnanguliselt 5,88 miljardit Prantsuse franki (14,119 × 41,66 %)”.

2. MENETLUSE ALGATAMISE OTSUS

- (36) Menetluse algatamise otsuses jõudis komisjon järeldusele, et üldise jaotusvõrgu uuendamiseks ajavahemikul 1987–1996 ebaseaduslikult moodustatud lisareserv andis EDFile eelise Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Kõnealune tehing andis ettevõttele valikulise majanduseelise, mis tulenes erinevusest vaadeldaval ajavahemikul reservi pealt tasumata jäänud äriühingu tulumaksu kapitaliseeritud väärtuse ja EDFi 1997. aastal, pärast seaduse nr 97-1026 artikli 4 jõustumist, tasutud äriühingu tulumaksu vahel.
- (37) Vaatamata asjaolule, et EDF tegutses Prantsusmaal mitmetel turgudel, kus enne, kui elektriturg Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 96/92/EÜ⁽¹⁾ jõustumisega konkurentsile avanes, kohaldati monopolimaksu, leidis komisjon, et kõnealune EDFile antud abi kahjustas või ähvardas kahjustada konkurentsile ning mõjutas liikmesriikidevahelist kaubandust Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. See tulenes eeskätt asjaolust, et vaatamata sellele, et EDFi teatud tegevuse näol Prantsusmaal oli tegemist ainuõigusega, toimus asjaomastel turgudel siiski teataval määral ka liikmesriikidevaheline kaubandustegevus. Lisaks eksisteeris vaba konkurents seotud turgudel, kus EDF oli juba mitmekesistanud oma tegevust kaugemale oma ainuõiguste ulatusest (nii geograafilisest kui ka valdkonnapõhisest vaatepunktist). Need mõjud olid olemas juba enne elektrituru konkurentsile avamist.
- (38) Komisjon leidis samuti, et tegemist oli uue abiga, mis ei võimaldanud sellel etapil eeldada, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 esitatud tingimused oleksid täidetud. Lisaks sellele ei toonud Prantsuse ametiasutused välja vajadust kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 sätteid.

3. HUVITATUD KOLMANDA ISIKU MÄRKUSED

- (39) 6. jaanuari 2003. aasta kirjaga saatis sõltumatute soojuselektritootjate riiklik ametiühing (Syndicat National des Producteurs Indépendants d'Electricité Thermique, SNPIET) ametliku uurimismenetluse raames komisjonile märkused. Nende märkuste kohaselt ei vastanud EDFi tegevus, mis oli seotud maksuvabastuse teel loodud üldise jaotusvõrgu uuendamiseks ettenähtud reservi pealt 1997. aastal äriühingu tulumaksu maksmata jätmisega, tööstus- ja kaubandusühingute valdkonnas kohaldatavatele eeskirjadele, olles vastuolus 8. aprilli 1946. aasta seaduse nr 46-628 sätetega.

4. PRANTSUSMAA MÄRKUSED AMETLIKU UURIMISMENETLUSE ALGATAMISE OTSUSE KOHTA

- (40) Prantsuse ametiasutused edastasid komisjonile oma märkused 11. detsembri 2002. aasta kirjaga. Nad ei nõustu sellega, et üldise jaotusvõrgu uuendamiseks maksuvabastuse abil 1997. aastal loodud reservi osa pealt äriühingu tulumaksu maksmata jätmist käsitataks riigiabina.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 96/92/EÜ, 19. detsember 1996, elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20).

- (41) Kõigepealt ei nõustu Prantsuse ametiasutused üldise jaotusvõrgu uuendamiseks ettenähtud reservi suurusega, nagu selle on esitanud komisjon. Seejärel kinnitavad Prantsuse ametiasutused, et isegi eraldiste puudumisel üldise jaotusvõrgu uuendamise reservi ei oleks EDF ajavahemikul 1987–1996 olnud suuteline tasuma äriühingu tulumaksu, sest tegemist oli suures osas kahjude ülekandumisega. Võttes arvesse, et riik oli samaaegselt EDFi omanik ja üldise jaotusvõrgu kontsessiooni andja, leidsid Prantsuse ametiasutused, et kontsessioonitasu näol ei ole riigi jaoks tegemist reaalselt sissenõutava võlga. Seega suunasid Prantsuse ametiasutused bilansi restruktureerimise käigus 1997. aastal kontsessioonitasud EDFi omakapitali, et korrigeerida selle alakapitaliseeritust, nõudmata seejuures nende pealt äriühingute tulumaksu tasumist.
- (42) Prantsuse ametiasutused väidavad, et 1997. aasta raamatupidamise ümberkorraldamist võib käsitada täiendava kapitalieraldisena, mille suurus võrdub osalise maksuvabastuse summaga, mille eesmärk oli samuti vähendada alakapitaliseeritust. EDF ja riik soovisid väidetavalt muuta omavahendite hulka kuuluva kvaasikapitali suurust, arvates sellest maha äriühingu tulumaksu. Tõhusam ja erapooletum meetod oleks olnud maksta kontsessioonimaksud otseselt kogu ulatuses omavahenditesse, selle asemel et teostada samaväärne tehing, mis seisnes pärast äriühingu tulumaksu mahaarvamist saadava netosumma maksmises kapitali, netovara muutusele vastava äriühingu tulumaksu sissenõudmises EDFilt ja tasutud maksusummale vastava täiendava eraldise tegemises ettevõtte kapitali.
- (43) Prantsuse ametiasutused on seisukohal, et selline täiendav eraldis oli põhjendatud 1997. aastal EDFi prognoositud kasumlikkuse väljavaadetega, mida täpsustati järgmistel aastatel. Prantsuse ametiasutuste väitel oleks turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor võrreldavate tingimuste korral teinud sellise sissemakse kapitali.
- (44) Prantsuse ametiasutused ei nõustu samuti väitega, et ajavahemikul 1987–1996 vähendati pärast kõnealuse reservi moodustamist põhjendamatult riigile makstava tasu suurust. Prantsuse ametiasutused osutavad, et isegi juhul, kui puhastulem oleks olnud suurem, ei oleks riigile makstav tasu olnud suurem, sest sellel ajavahemikul ei vastanud tasu suurus ettevõtte puhastulemi eelnevalt määratletud protsendimäärale. Kõnealuse tasu suuruse määras kindla summamana vabalt kindlaks riik ning seda ei saanud määrata sõltuvalt ettevõtte majandustulemustest. Lisaks ei arvestatud seda tasu kohustuslikus korras iga majandusaasta netokasumist maha. Seda silmas pidades ning arvestades EDFi kahjumlikke majandusaruandeid, rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et riik sai lõpuks ajavahemiku 1987–1996 eest dividende, mille tase ületas olulisel määral ettevõtete suhtes kohaldatavates õigusaktides sätestatud piirid.
- (45) Lisaks sellele väidavad Prantsuse ametiasutused, et isegi juhul, kui reservi moodustamist üldise jaotusvõrgu uuendamiseks tõlgendatakse eelisena, tuleks seda 1997. aastal tasutud äriühingu tulumaksu suurendamise tagajärjel lugeda tühistatuks. Samuti leiavad nad, et ajavahemiku 1987–1996 eest on EDF kokkuvõttes tasunud riigile suurema summa kui äriühingu tulumaks, mille oleks tasunud kaubanduslik äriühing, kes ei oleks loonud reservi üldise jaotusvõrgu uuendamiseks ja kes oleks maksnud oma aktsionäridele dividendi, mis on võrdne 37,5 % ga puhaskasumist pärast maksu mahaarvamist.
- (46) Seejuures leiavad Prantsuse ametiasutused, et juhul, kui sedastatakse põhjendamatu eelis, on tegemist juba olemasoleva abiga ja mitte uue abiga, tänu kümneaastasele aegumisajale, mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999 artikliga 15, **mis hakkab kehtima alates esimeste abielementide võimaldamisest** (¹). Võttes arvesse, et komisjoni esimene teabenõue pärineb 10. juulist 2001, on enne 1991. aastat makstud võimalikud abi osad aegunud. Prantsuse ametiasutused väidavad, et kõnealune aegumistähtaeg ei katkenud seadusandja sekkumise tagajärjel 1997. aastal, kuna selline mõju saab olla üksnes komisjoni meetmetel. Prantsuse ametiasutused on seisukohal, et igal juhul on tegemist olemasoleva abiga, kuivõrd seda anti juba enne elektrituru konkurentsile avamist.
- (47) 20. novembri 2003. aasta kirjaga tuletavad Prantsuse ametiasutused meelde oma väiteid seoses ümberhindamise erinevustega, mis kajastuvad kontsessiooni andja kontodele laekunud maksusummades ning seoses aegumiseeskirja kohaldamisega. Lisaks sellele kinnitavad Prantsuse ametiasutused, et äriühingu tulumaksu määr, mida oleks tulnud EDFi bilansi restruktureerimisel kohaldada, peaks olema 1996. aasta määr (36,67 %) ja mitte 1997. aasta määr (41,66 %). Prantsuse ametiasutused leiavad, et restruktureerimine viidi läbi 1997. aasta 23. detsembril esitatud maksudeklaratsiooni alusel pärast 1996. aasta majandusaasta lõppu, aga enne 1997. aasta majandusaasta lõppu.
- (48) Seega vaidlevad Prantsuse ametiasutused vastu komisjoni väitele, mille kohaselt EDF sai 1997. aastal eelise, mis seisnes äriühingu tulumaksu tasumata jätmises maksuvabastuse abil loodud reservi osa pealt, mis oli ette nähtud üldise jaotusvõrgu uuendamiseks.

(¹) Nõukogu määrus (EÜ) nr 659/1999, 22. märts 1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1).

5. EUROOPA LIIDU KOHTUTE OTSUSED

- (49) 15. detsembri 2009. aasta otsusega tühistas Üldkohus komisjoni 16. detsembri 2003. aasta otsuse, tuues põhjenduseks, et komisjonil on kohustus kontrollida, kas turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor oleks samaväärsetes tingimustes teinud võrreldava suurusega investeeringu. Üldkohus leidis, et komisjon oleks pidanud kontrollima, kas kõnealune tehing vastas erainvestori kriteeriumile. Seega leidis Üldkohus, et komisjon rikkus õigusnormi ja eiras Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 sätteid.
- (50) 5. juuni 2012. aasta otsusega lükkas Euroopa Kohus tagasi apellatsioonikaebuse, mille komisjon esitas Üldkohtu otsuse suhtes. Euroopa Kohus leidis eeskätt, et Üldkohus ei ole rikkunud ühtki õigusnormi, kui ta jõudis järeldusele, et komisjoni kohustus kontrollida, kas riik tegi kapitalieraldised tavapärastele turutingimustele vastavatel asjaoludel, ei sõltu asjaolust, millises vormis kõnealused kapitalieraldised tehti. Euroopa Kohus leidis samuti, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta jõudis järeldusele, et erainvestori kriteeriumi võib kohaldada ka maksundusmeetmete kasutamise korral.

6. AMETLIKU UURIMISMENETLUSE LAIENDAMISE OTSUS

- (51) 16. detsembri 2003. aasta otsuse tühistamise tagajärjel pidi komisjon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 266 ja määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 13 kohaselt vastu võtma uue otsuse, millega ta pidi Euroopa Kohtu otsusega hõlmatavate punktide rahuldamiseks menetluse lõpetama. Kuivõrd 16. detsembri 2003. aasta otsus tühistati, pidi komisjon uuesti käsitlema kõnealuse otsuse punktidega 3 ja 4 seotud küsimusi.
- (52) Ühelt poolt ei olnud ei Euroopa Kohus ega Üldkohus otsustanud, et menetluse algatamise otsusega oleks eiratud eeskirju. Seega võib kõnealune otsus olla uue lõpliku otsuse õiguslik alus. Teiselt poolt nähti Euroopa Kohtu otsuses sõnaselgelt ette turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori kriteeriumi kohaldamise tingimused ja vajadus seda kriteeriumi kohaldada. Need kriteeriumid tuginevad eeskätt objektiivsete ja kontrollitavate asjaolude olemasolule, mis näitavad, et liikmesriigi otsuse aluseks oli soov teha tema kontrollitavasse avalikku ettevõttesse investeering, tuginedes majanduslikele kaalutlustele, mis on võrreldavad turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kaalutlustega tulevase kasumlikkuse määramisel ⁽¹⁾.
- (53) Ametliku uurimismenetluse laiendamise otsuses märkis komisjon, et haldusmenetluse selles etapis ei kinnitanud ükski tõend, tõestuskäik või dokument Prantsuse ametiasutuste väidet, mille kohaselt 1997. aasta raamatupidamisreform seisnes täiendavas kapitalieraldises, mille suurus võrdus osalise maksuvabastusega. Vastupidiselt Prantsuse ametiasutuste väitele ei olnud samuti ilmne, et selliste täiendavate kapitalieraldiste näol ei ole tegemist abiga, vaid sellise investeeringuga, mida samaväärses olukorras oleks teinud turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor ja mis on põhjendatud EDFi 1997. aastal esitatud kasumlikkuse prognoosiga, mis peaks järgmiste aastate jooksul täpsustuma.
- (54) Lisaks sellele täpsustas komisjon tema käsutuses oleva teabe ja dokumentide põhjal menetluse laiendamise otsuses oma eelnevat majanduslikku analüüsi võimaliku majanduseelise kohta, mis tulenes sellest, et EDF jättis 1997. aastal äriühingu tulumaksu tasumata osade eraldiste pealt summas 14,119 miljardit Prantsuse franki, mille näol oli tegemist kontsessioonitasuga, mis liigitati ümber kapitalieraldisteks.
- (55) Sellega seoses tundub kõnealuste faktiliste asjaolude üldise hindamise tulemusena ilmnevat, et kõnealune meede on seotud avaliku võimu teostamisega ning et erainvestori põhimõte ei ole seetõttu kohaldatav. Oma väidete toetuseks ei esitanud Prantsuse ametiasutused EDFi suhtes maksuvabastuse kohaldamise otsusele eelnevat või sellega samaaegset teavet või äriplaani, mis oleks tõendanud sellise tehingu kasumlikkust. Sisulises plaanis, võttes arvesse Euroopa Kohtu esitatud kriteeriume, märkis komisjon, et ta peab õigeks, et Prantsusmaa määrab nõuetekohaselt kindlaks esitatud dokumentide väljastamise kuupäevad ning esitab tõendid, et need dokumendid on enne vaidlusaluse otsuse vastuvõtmist läbi vaadanud pädevad ministrid ja ametnikud ning parlamendikomisjonid.
- (56) Seevastu selliste tõendite puudumisel tundub, et Prantsusmaa on maksundusalaste toimingute elluviimisel rakendanud EDFi omakapitali ümberkorraldamise viisist kõrvale kalduvat maksualast kohtlemist seoses seaduse nr 97-1026 artiklis 4 ettenähtud kontsessioonitasude ümberliigitamisega kapitalieraldisteks. Mitte ükski sõnaselge eelarve-eeskiri ei näe eelnevalt ette selle maksundusressursi andmist EDFile, niisamuti ei ole rakendatud investeeringute valdkonnas kohaldatavaid eeskirju või kontrollimeetmeid selleks, et anda väidetavale investeeringule õiguslik alus.

⁽¹⁾ Kohtuotsus C-124/10P: EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318, punkt 84).

- (57) Menetluse laiendamise otsuses märkis komisjon täiendavalt, et isegi kui turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori põhimõte oleks olnud kohaldatav, lubaks selle põhimõtte kohaldamine sellel etapil otsustada, et erainvestor ei oleks 1997. aastal investeerinud EDFi kapitali 5,88 Prantsuse frangi suurust summat. Kuivõrd Prantsuse ametiasutused ei ole esitanud asjakohaseid tõendeid, tundub olevat välistatud, et tavapärastes turutingimustes tegutsev eraaktsionär oleks teinud kõnealuse investeringu, ilma et ta oleks eelnevalt tutvunud objektiivsete ja usaldusväärsete, eelistatavalt mitte meetmest kasu saava ettevõtte, vaid investeerimisnõustamist pakkuva erapooletu kolmanda isiku läbiviidud uuringutega, mis oleksid eeskätt näidanud investeringutasuvust, investeringu tagasiteenimise väljavaateid ning kõnealuse investeringuga seotud olemuslikke teoreetilisi ja selle tagasimaksmise korraga seotud riske.
- (58) Sellega seoses lisas komisjon asjaoludele, mida arukas erainvestor oleks enne investeringu tegemist vaadelnud, ka ebakindluse seoses pensionikulude suuruse ja muudatustega, mida EDF pidi oma spetsiifilise finantskorralduse tõttu 1997. aastal kandma, ning sellega seotud hinnangud vaadeldaval perioodil.
- (59) Sellistel tingimustel ei tundu osaline äriühingu tulumaksust vabastamine 1997. aastal olevat tulus investeringu aktsionärist riigi jaoks, vaid pigem erandlik maksundusmeede, mille tulemusena võib EDF saada majanduseelise.
- (60) Seega ilmneb, et äriühingu tulumaksu tasumata jätmine EDFi poolt hõlmab riigi ressursse ja võib kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust, vastates seeläbi teistele Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 sätete kohaldamise tingimustele.
- (61) Kuivõrd puudub õiguslik alus, mis võimaldaks kuulutada tegevusabi, mis tugevdab EDF positsiooni konkurentidega võrreldes, siseturuga kokkusobivaks, väljendas komisjon 2. mai 2013. aasta otsuses kahtlusi kõnealuse abi kokkusobivuse kohta siseturuga. Samalaadseid kahtlusi väljendas komisjon juba menetluse algatamise otsuses.

7. KOLMANDATE HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

- (62) 29. juuli 2013. aasta kirjaga esitas EDF komisjonile oma märkused menetluse laiendamise otsuse kohta. EDF tõi välja kolm peamist kriitilist märkust kõnealuses otsuses esitatud väidete kohta. i) otsuses ei arvestata Üldkohtu otsuses esitatud põhjendustega ega tunnista riigi teostatud EDFi rekapiitalseerimise tegelikku olemust, ii) otsust iseloomustab äärmiselt vormiline lähenemine, kuivõrd selles tuuakse välja vajadus investeringuga seotud äriplaani järele, samas kui mitmetest rekapiitalseerimise ajajärgu dokumentidest ilmneb, et see toiming tulenes põhjalikult läbimõeldud kavade ja iii) otsuses on põhjendamatult väidetud, et ükski riigi olukorrale lähedases olukorras olev investor ei oleks sellist investeringut teinud, vaatamata faktilistele asjaoludele, mis EDF on oma seisukohtade toetuseks esitanud.
- (63) EDFi väitel analüüsib komisjon Prantsuse riigi 1997. aastal võetud meedet jätkuvalt vaid väidetava maksumõju vaatenurgast, kuigi Üldkohus on selle lähenemisviisi sõnaselgelt tagasi lükanud. Üldkohtu väite kohaselt on riigi võetud meede, millega kontsessioonitasud liigitati ümber kapitalieraldisteks, EDFi rekapiitalseerimise toiming, mille eesmärk on korrigeerida EDFi eelarvetasakaalu puudumist olukorras, kus energiaturud avatakse konkurentidele. Majandusministri 22. detsembri 1997. aasta kiri ei hõlma 1997. aasta seadusega kokkusobimatut maksuotsust, vaid üksnes nendib seaduse maksumõju. Vaadelda tuleb nimelt seda üht jagamatut rekapiitalseerimise meedet ja mitte väidetavaid maksumõjusid, mis on ametliku uurimismenetluse laiendamise otsuses meelevaldselt eraldatud.
- (64) EDFi väitel ei ole varasema kohtupraktika puhul nõutud investeerimist käsitleva konkreetse äriplaani esitamist, sest tähelepanu ei ole pööratud vormilistele asjaoludele, vaid on nõutud vaadeldavale meetmele eelnevate või sellega samaaegsete objektiivsete ja kontrollitavate tegurite kindlaksmääramist. Lisaks sellele ei olnud sellise äriplaani riigile esitamine 1997. aastal nõutav. EDFi haldusnõukogusse, kes käsutas alates 1946. aastast ja ka vaadeldaval perioodil kogu EDFi kapitali, kuulus viis riigi esindajat, seega tundis riik ettevõtet põhjalikult ning osales selle juhtimises ja pikaajaliste strateegiliste suuniste kindlaksmääramises. EDFi väitel ei oleks sellise pikaajalise perspektiivi kasutamine EDFi puhul eriti asjakohane, võttes arvesse ettevõtte tegevuse suurt kapitaliseeritust ja taristut, mille vanus ulatus mitmekümne, valdavalt 30, kohati aga kuni 75 aastani.

- (65) EDFi väitel tõendavad mitmed vaadeldavast perioodist pärinevad dokumendid, et riik tegi investeeringu aktsionärina ja mitte avaliku võimu kandjana ning selle aluseks olid analüüsid ja täpsed tulevikuprognosisid. 1995. aastast algas koostöö EDFi ja tema üle järelevalvet teostavate ministeeriumide vahel, et võtta arvesse põhjenduses 26 nimetatud Kontrollikoja arvamust. See koostöö keskendus eeskätt ettevõtte bilansi ümberkorraldamisele ja kapitali tootlusele. Koostöö tulemusena sõlmiti 8. aprillil 1997 riigi ja EDFi vahel leping ajavahemikuks 1997–2000 ning koos sellega esitati 2. aprillil 1997 mitmeid majandus- ja rahandusmeetmeid hõlmav seaduseelnõu, mille artiklis 45 esitatud sätted olid sarnased seaduse nr 97-1026 artikli 4 sätetele. Rahvuskogu ja senati ettevalmistav tegevus ja seadus ise näitasid EDFi väitel, et riigi sekkumist tuleb vaadelda aktsionäri tegevusena – tegemist oli kapitalisisendiga, millega EDF rekaptaliseeriti.
- (66) EDF lisab oma väidete toetuseks umbes nelikümmend vaadeldavast ajajärgust pärinevat dokumenti, mis annavad tema väitel tunnistust, et analüüside teostamisel ja kaalutlemisel lähtus riik neljast peamisest huvist:
- võtta arvesse uut konkurentsiolukorda, mis on tingitud turgude järkjärgulisest konkurentsile avanemisest pärast direktiivi 96/92/EÜ jõustumist;
 - normaliseerida finantssuhted EDFiga lähtuvalt üldõigusest ning lõpetada minevikus eksisteerinud võimalikud ebaselgused;
 - likvideerida omavahendite suurendamise teel EDFi bilansi märkimisväärne struktuuriline tasakaalustamatus;
 - hõlbustada rahvusvaheliste võrdluste tegemist, et suurendada ettevõtte usaldusväärsust rahandusmaailma silmis.
- (67) Ning lõpuks ei ole eespool esitatud kaalutluste tõttu turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteerium mitte üksnes kohaldatav, vaid nimetatud põhjustel ka täidetud, kuivõrd riik käitus antud juhul erainvestorina. EDFi väitel tuleb Euroopa Kohtu arvates (kohtuotsuse punktid 78 ja 89) välja selgitada, kas EDF oleks saanud samasuguse eelise, nagu ta riigi ressursside abil sai, ka tavapäraste turutingimuste korral, ning kas selle mõjusid arvestades see eelis kahjustas või võis kahjustada konkurentsi.
- (68) Mitmetest vaadeldavast ajajärgust pärinevatest dokumentidest ilmneb, et riik uuris ja mõõtis põhjalikult investeeringu tulusust, niisamuti nagu seda oleks teinud ettevõtte ainuaktsionärist investor, pidades seejuures silma pikka arenguperspektiivi. Sellele tuginedes määrati EDFi tegevuslepingus ajavahemiku 1997–2000 jaoks kindlaks riigile makstava tasu tingimused, kusjuures need tingimused olid sarnased samal perioodil võrreldavate äriühingute aktsionäridele makstud tasuga. Enne lepingu sõlmimist vaatles riik hinnanguid summade kohta, mida EDF maksis riigile ajavahemikul 1997–2000.
- (69) Lisaks sellele teatas EDF oma 2013. aasta juulis esitatud märkustes Oxeral tellitud uuringust, mis ajal, kui EDF oma märkused esitas, ei olnud veel lõpetatud. EDF väitis, et Oxera uuringus võrreldakse riigi 1997. aasta investeeringu prognoositavat sisemist tulumäära ja tootlust, mida kapitaliturud nõuavad samalaadse investeeringu puhul, ning näidatakse, et erainvestor oleks 1997.–2000. aasta tegevuslepingus esitatud tingimustel investeeringu teinud.
- (70) 18. oktoobril 2013 edastas EDF Oxera 15. oktoobri 2013. aasta uuringu⁽¹⁾ komisjonile, lisamata sellele täiendavaid kommentaare. Nagu EDF oli teatanud 2013. aasta juulis esitatud märkustes, järeldati Oxera uuringus, et turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor oleks investeerinud EDFi kapitalisendi summa suurendamisse. See järeldus tuleneb asjaolust, et sellise investori 1997. aastal eeldatav tootlus (sisemine tasuvusmäär) oleks jäänud vahemikku 35–15 % ning oleks viie aasta pärast olnud keskmiselt 27 %, jäädes igal juhul kõrgemaks 12,7 % tootlusest, mida selline investor oleks eeldanud. Tootluse arvutamisel võeti arvesse riigi osaluse väärtust EDFis vaadeldava perioodi alguses ja lõpus.

⁽¹⁾ „Does the 1997 recapitalisation of EDF by the French State meet the private investor test?“. Lõpparuanne, 15. oktoober 2013.

- (71) EDF väidab, et vaatamata omavahendite vähesusele olid EDFi majandusnäitajad 1997. aastal head, millest annavad tunnistust selle ajajärgu majandusanalüütikute analüüsid, milles ei ole avaldatud kahtlust ettevõtte finantselu-jõulisuse või äriliste väljavaadete kohta riigi investeeringu tegemise hetkel. EDFi finantsreiting oli väga hea (Moody's Aaa ajavahemikul 1992–1997, Standard & Poor's AAA ajavahemikul 1996–1997) ning see oleks jäänud heaks ka juhul, kui seda oleks tulnud ühe või kahe astme võrra langetada, võttes arvesse riigi tagatist, mille EDF sai avaliku tööstus- ja kaubandusettevõttena. Mitmest vaadeldava ajajärgu dokumendist ilmneb, et EDFi Prantsuse riigile makstava tasu suurus oli võrreldav CAC40 hulka kuuluvate äriühingute dividenditootlusega (4,5–5 % kapitalist) ning Euroopa energeetikasektoris tegutsevate ettevõtjate tootlusega (hinnanguliselt 4,7 % ja 5,27 % vastavalt 1996. ja 1997. aastal). See näitab muu hulgas, et EDF oleks võinud sama suure kapitalisumma saada kapitaliturgudel, seega ei saanud vaadeldav meede selle mõju arvestades kahjustada konkurentsi.
- (72) Eeskätt leiab EDF, et eraettevõtja, kellele kuulub tütarettevõtja kogu kapital, oleks samaväärsetes tingimustes võinud teostada samalaadse investeeringu seoses kõnealuse tütarettevõtjaga, konverteerides kapitaliks tütarettevõtja kohta väljastatud mis tahes võlakirja. Sellele analüüsile oli lisatud EDFi tellitud õiguslik arvamus. Püüdes parandada vähestest omavahenditest tingitud ebaproportsionaalset finantsstruktuuri võlaga võrreldes, võimaldas riik väidetavalt ettevõtet konkureerida teiste Euroopa Liidu kõnealuses sektoris tegutsevate suurte ettevõtjatega. Nimetatud aktsionär ei oleks teadlikult lasknud kesta olukorral, mille puhul heade majandusnäitajatega tütarettevõtja bilanss oli olulisel määral tasakaalust väljas, kui ta samas võis selle vältimiseks hõlpsalt kasutada meedet, mis seisnes võlakirja konverteerimises kapitaliks.
- (73) EDF peab mõistuspäraseks arvata, et riigiga võimalikult sarnases olukorras olev erainvestor, st 100 % ettevõtte aktsiate omanik, oleks pikka perspektiivi silmas pidades kõrgelt kapitaliseeritud turul, mis on avanemas konkurentstile, teinud analoogilise investeeringu.

8. PRANTSUSMAA MÄRKUSED AMETLIKU UURIMISMENETLUSE LAIENDAMISE OTSUSE KOHTA

- (74) Prantsuse ametiasutused leiavad eeskätt, et riik toimis turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestorina, liigitades kontsessioonitasudelt võetava äriühingu tulumaksu maksuvabastuse ümber EDFi kapitalisisendiks. Ametiasutused on seisukohal, et erinevalt 16. oktoobri 2002. aasta menetluse algatamise otsuses ja 2. mai 2013. aasta menetluse laiendamise otsuses väidetust peab komisjon analüüsima üksnes EDFi rekaptaliseerimise meedet, mis põhineb seaduse nr 9-1026 artikli 4 jõustamisel, ning mitte meedet, millega kohaldatakse maksuvabastust seoses kontsessioonitasu ümberliigitamisega kapitalisisendiks, mis on kõnealuse seaduse sätetest eraldatav. Prantsuse ametiasutused tuginevad teabele, mis on esitatud nende märkustele lisatud teatavates 1996. ja 1997. aasta dokumentides ja mis nende väitel toetab ja tõendab kõnealust väidet. Need dokumendid on loetletud põhjendustes 87–108. Prantsuse ametiasutuste väitel toetavad ka teised EDFi esitatud dokumendid Prantsusmaa märkusi.
- (75) Lisaks meenutavad Prantsuse ametiasutused, et nad ei nõustu osutatud abisummaga ja kordavad oma 20. novembri 2003. aasta märkuseid, mille kohaselt kõnealuse maksu puhul kohaldatav maksumäär oleks pidanud olema 1996. aasta oma ja mitte 1997. aasta oma, nagu on märgitud põhjenduses 47.

Turutingimustes tegutseva erainvestori põhimõtte kohaldamise võimalikkus

- (76) Prantsuse ametiasutused ei nõustu väitega, et vaidlusalune maksuvabastus tuleneb Prantsusmaa tegevusest avaliku võimu kandjana, mis ei võimalda turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamist. Nad leiavad, et Euroopa Kohus ei nõua liikmesriigilt vaidlusalust meedet hõlmava reaalse äriplaani esitamist.
- (77) Sellega seoses väidavad nad esmalt, et EDF oli 1997. aastal riigi järelevalve all olev avalik tööstus- ja kaubandusettevõtte ning et sellest tulenevalt olid riigil põhjalikud teadmised ettevõtte, tema tööstusstrateegia ja finantsperspektiivide kohta. Seoses sellega peavad nad asjakohaseks riigi käsutuses enne vaidlusaluse meetme võtmist oleva teabe ja hinnangute esitamist, mis näitavad investeeringu tulusust. Seega peab komisjon viima läbi üldise analüüsi, mis hõlmab eeskätt nimetatud asjaolusid ning ka kõiki teisi asjakohaseid tegureid.

- (78) Teiseks, võttes arvesse seaduse nr 97-1026 artikli 4 laadi ja eset, leiavad Prantsuse ametiasutused, et riik on maksuvabastuse kohaldamisel seoses kontsessioonitasu ümberliigitamisega kapitalieraldisteks toimunud aktsionärina. Enne kõnealuse seaduse jõustumist sõlmiti 8. aprillil 1997 riigi ja EDFi vahel tegevusleping ajavahemikuks 1997–2000, mille täitmine eeldas õiguslike meetmete võtmist ettevõtte bilansi restruktureerimiseks. Varasemalt, 12. juuli 1996. aasta kirjaga teatasid järelevalvet teostavad ametiasutused EDFile, et osutatud leping peab EDFi jaoks kindlaks määrama riigile makstava tasuga seotud ambitsioonika ülesande. Lepingu III jaotises nähti ette riigile makstav tasu, mis hõlmas kaht tegurit: i) kapitalisisendilt makstav 3 % suurune fikseeritud määraga tasu ja ii) lisatasu 40 % ulatuses EDFi arvestuslikust puhastulemist, seejuures ei võinud kahe teguri alusel arvestatud summa ületada 6 % kapitalisisendi summast.
- (79) Riik vaatles kõnealust tasu dividendide maksmise väljavaadet silmas pidades ning nagu ilmneb järelevalvet teostavate ametiasutuste 22. aprilli 1997. aasta kirjast EDFile, määratleti dividendide suuruseks täiendava tasu puhul 3,5 miljardit Prantsuse franki ning kogu vaadeldava perioodi peale kokku kuni 6 miljardit Prantsuse franki. See hinnang põhines majanduslikel ja finantsperspektiividel, mis EDF esitas ministeeriumi talitustele 19. veebruaril 1997 ning tegevuslepingus esitatud eeldustel. Senatis 1997. aasta septembris esitatud aruanne seaduse nr 97-1026 kohta hõlmab samuti ministeeriumi talituste analüüsi aktsionärist riigile makstava tasu eeldatavate mõjude kohta 1998. aastal, kusjuures tasu suurus oli 2,6 miljardit Prantsuse franki, millest 1,5 miljardit franki oli seotud fikseeritud intressiga ja 1,1 miljardit franki täiendava tasuga. Riik andis väidetavalt hinnangu tulevikus makstava tasu prognoosidele enne kõnealuse meetme võtmist, nagu seda oleks teinud iga aktsionär, kes soovib suurendada oma ettevõtte kapitali.
- (80) Kolmandaks leidsid Prantsuse ametiasutused, et kontsessioonitasu ümberliigitamine kapitalieraldisteks, EDFi bilansi restruktureerimine laiemalt ning omavahendite suurendamine leevendasid ettevõtte finantsstruktuuri nõrkust. Kõnealuse nõrkuse püsimisel oleks EDFi tõenäoliselt ähvardanud võla intressimäära tõstmine ning probleemid äripartneritega seoses negatiivsete mõjudega investeerimisriskile. Aktsionärist riigi selline probleem ilmnis hiljem seadusena nr 97-1026 jõustunud seaduseelnõu artikli 4 seletuskirjast ning seaduseelnõu 2. oktoobril 1997 senatis tutvustanud vastutava ministri ettekandest.
- (81) Saadiku ja senati liikme aruannetes seaduseelnõu kohta vastavalt rahvuskogus ja senatis rõhutati muu hulgas EDFi bilansi restruktureerimise positiivset mõju võla ja omakapitali suhtele: esimeses aruandes leiti, et omakapital (24,2 miljardit Prantsuse franki) ei ole laenukoormuse (131,9 miljardit franki) ja netovaraga (696,4 miljonit franki) võrreldes piisav; omakapitali suurendamine annaks EDFile bilansstruktuuri, mis vastab paremini tema tegelikele varadele, võimaldades samas teha asjakohasemaid võrdlusi Euroopa konkurentidega; teises aruandes rõhutati suuremal määral positiivset mõju, mida EDFile avaldaks suurem usaldusväärus rahandusmaailma ja võimalike partnerite silmis. Prantsuse ametiasutuste jaoks vastab ettevõtte finantsstruktuuri tõiustamine samaväärses olukorras oleva turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori püüdlustele.
- (82) Sellest tulenevalt väidavad Prantsuse ametiasutused, et turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamine on võimalik, kuna maksuvabastuse kohaldamisel on riik käitunud aktsionärina kontsessioonitasusid EDFi kapitalisisendiks ümber liigitades.

Turutingimustes tegutseva erainvestori põhimõtte kohaldamine

- (83) Esmalt meenutavad Prantsuse ametiasutused, et riigi ja EDFi vahel sõlmitud tegevuslepingus nähti ette riigile makstav tasu, mis hõlmas kaht tegurit: i) kapitalisisendilt makstav 3 % suurune fikseeritud määraga tasu ja ii) lisatasu 40 % ulatuses EDFi arvestuslikust puhastulemist, mis annab tunnistust sellest, et riigi käsutuses oli teave eeldatava investeeringutasuvuse kohta. Nagu seda näitab muu hulgas rahvuskogu liikme aruanne, suurendas kontsessioonitasu ümberliigitamine kapitalisisendiks tänu kapitalisisendilt võetava fikseeritud suurusega tasule riigile makstava tasu absoluutset väärtust maksubaasi avardamise tõttu.
- (84) Ühtlasi leiavad Prantsuse ametiasutused, et EDFi 1997. aastal tehtud investeeringu tootlust tuleks vaadelda pikaajalises perspektiivis seoses riigi tulevaste maksetega ning seoses ettevõtte väärtuse suurenemisega. Pärast maksude mahaarvamist ja riigile tehtavaid makseid saadavad puhastulemid (1998. aastal 1,4 miljardit Prantsuse franki, millele lisanduvad riigile tehtavad maksed 2,5 miljardi Prantsuse frangi ulatuses) moodustavad ajavahemikul 1997–2000 olulise ressursi, mille suurus on tegevuslepingus esitatud prognooside kohaselt ligikaudu 70 miljardit Prantsuse franki. 19. veebruari 1997. aasta EDFi kirjas rõhutatakse, et riik on püstitanud sellele summale vastava ettevõtte väärtuse suurendamisega seotud eesmärgi, mis on seotud võlgadest vabanemise, aktiveerimise, moodustamise ja arengule suunatud investeeringutega, mis panevad aluse EDFi kapitali suurenemisperspektiividele.

- (85) Ja lõpuks on aktsionärist riik investeerimisriske hinnates võtnud väidetavalt arvesse EDFi põhitegevuse iseloomu, mis toimub eeskätt Prantsusmaal ja mille aluseks on reguleeritud tariifide kohaldamise põhimõte, mille abil tuleb katta ettevõtte kulud. Tegevuse selline iseloom vähendab investeerimisega seotud riske ja sellest tulenevalt ka tootluse nõuet. EDFi 27. juuli 1996. aasta teatis, mis edastati senatile 15. septembril 1997, näitab lisaks sellele, et aktsionäride maksed välisriikide ettevõtetesse olid märkimisväärselt erinevad, sõltudes eri riikide asjaomaste sektorite institutsioonilisest ja õiguslikust keskkonnast.
- (86) Sellest tulenevalt väidavad Prantsuse ametiasutused, et riik on kontsessioonitasu reservi kapitalisendiks ümber liigitades ilma äriühingu tulumaksu kohaldamata käitunud turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestorina. Seda järeltust kinnitavad EDFi märkused, sealhulgas põhjendustes 62–73 osutatud uuringud ja analüüsid, millele need märkused tuginevad. Eeskätt leiavad Prantsuse ametiasutused seoses EDFi edastatud Oxera uuringuga, et komisjon peaks läbi viima samalaadse analüüsi, et otsustada, kas 1997. aastal riigi teostatud EDFi rekaptaliseerimise näol on tegemist aruka investeeringuga või mitte.

Dokumendid, mille Prantsusmaa esitas oma märkuste toetuseks

- (87) Menetluse laiendamise otsuse kohta esitatud vastuse toetuseks esitasid Prantsuse ametiasutused 1. juuli 2013. aasta märkuste lisas üheksa dokumenti. Esitatud üheksa dokumendi eesmärk oli toetada Prantsuse ametiasutuste väidet, mis sisaldas juba nende 11. detsembri 2002. aasta märkustes ja mille kohaselt oli tasumata maksu suurusega võrdne täiendav eraldis põhjendatud 1997. aastal EDFi prognoositud kasumlikkuse perspektiividega, mida täpsustati järgnevatel aastatel. Ilma et see kahjustaks Prantsusmaa märkustes esitatud asjaolusid, tuleb teostada neis dokumentides sisalduvate peamiste asjaolude süstemaatiline analüüs.
- (88) Dokumendid hõlmavad kas riigi ja EDFi vahelise tegevuslepingu aastateks 1997–2000 ettevalmistamist ja rakendamist või hiljem seadusena nr 97-1026 jõustunud seaduseelnõu arutelusid. Tegemist on 1996.–1997. aastal koostatud dokumentidega, st väidetava investeerimisotsuse tegemise ajajärgust pärinevate dokumentidega. Konkreetsemalt kuuluvad nimetatud dokumentide hulka tegevusleping aastateks 1997–2000, ⁽¹⁾ ettevõtte üle järelevalvet teostavate ministriumide kirjad, ⁽²⁾ ettevõtte kirjad ministriumi talitustele ja senatile ⁽³⁾ ning rahvuskogu ja senati dokumendid ja kaks aruannet seaduseelnõu arutelu ettevalmistamise kohta ⁽⁴⁾. Allpool on täpsustatud kõnealuste dokumentide sisu.
- (89) 12. juuli 1996. aasta kirjaga EDFi presidendile väljendavad järelevalvet teostavad ministrid heameelt EDFi ja riigi vahel sõlmitud aastate 1993–1996 lepingu tulemuste üle seoses kõnealuse lepingu tähtaja lõppemisega 31. detsembril 1996 ning alustavad aastate 1997–2000 lepingu ettevalmistamist. Lisaks sellele on kirjas täpsustatud, et aastate 1997–2000 lepingus esitatud finantstasakaalu määratlus peab lähtuma uuest raamistikust, mille alusel korrastatakse alates 1995. aastast rakendatud meetmete abil EDFi raamatupidamislikku ja maksualast olukorda. Kõnealuses kirjas palutakse käivitada vastutavate talituste ja EDFi vaheline koostöö ja arutelud, seades ettevõtte jaoks kolm esmast eesmärki, mida tuleb tulevase lepingu sõlmimisel arvesse võtta:

— esiteks nõudsid ministrid, et: „ettevõtte tootlus peab tal võimaldama jätkata tariifide langetamise poliitikat, mis toetab Prantsusmaa tööstuse konkurentsivõimet ja kodumaise tarbija ostujõu suurendamist”;

— samaaegselt pidi EDF jätkama jõupingutusi, mille eesmärk oli võlgade vähendamine, ning püstitama riigile makstava tasuga seotud ambitsioonika eesmärgi, nähes ette mehhanismi innustamaks EDFi parandama oma majandustulemusi;

— ja lõpuks pidi leping hõlmama ka EDFi arengu strateegilisi suuniseid rahvusvahelisel tasemel ning vastavate prioriteetide hierarhia koostamist.

⁽¹⁾ 8. aprillil 1997. aastal allkirjastatud riigi ja EDFi tegevusleping ajavahemikuks 1997–2000.

⁽²⁾ Majandus- ja rahandusministri ning tööstus-, posti ja sideministri 12. juuli 1996. aasta kiri EDFi presidendile, majandus- ja rahandusministri, eelarveküsimuste volitatud ministri ning tööstus-, posti ja sideministri 22. aprilli 1997. aasta kiri EDFi presidendile.

⁽³⁾ EDFi finantsdirektori 19. veebruari 1997. aasta kiri riigikassa rahastamise ja osaluste talituse juhatajale; EDFi 27. juuli 1996. aasta analüüsiteatis aktsionäri maksete kohta, edastatud senatile 15. septembril 1997.

⁽⁴⁾ Mitmeid majandus- ja rahandussätteid hõlmava seaduseelnõu artikli 45 seletuskiri, mis on vastu võetud ministrite nõukogus 5. aprillil 1997; rahvuskogu rahanduse, üldise majanduse ja plaanikomisjoni aruanne, mille esitas saadik Didier MIGAUD 10. septembril 1997 ja mis hõlmab seaduseelnõu nr 201, millega kehtestatakse kiireloomulised maksundus- ja rahandusmeetmed; senati liikme Alain Lamberti aruanne kiireloomuliste maksundus- ja rahandusmeetmete kohta, mis esitati 24. septembril 1997; majandus-, rahandus- ja tööstusministri ettekanne, milles tutvustatakse kiireloomuliste maksundus- ja rahandusmeetmete seaduseelnõu ning mis esitati senatile 2. oktoobril 1997.

- (90) Lepingu ettevalmistustööde järgmise etapina edastas EDFi finantsdirektor 19. veebruaril 1997 riigikassa juhtkonnale EDFi poolt 18. veebruaril 1997 koostatud teatise. Teatis sisaldas EDFi ja riigi vahel ajavahemikuks 1997–2000 sõlmitud tegevuslepinguga seotud finantsstsenaariumide põhieeldusi ning hõlmas ühtlasi aasta kasumiaruannet ja tabelleid eeldatava rahastamise kohta vaadeldaval perioodil.
- (91) Teatistes nähti ette ajavahemiku 1997–2000 kohta tariifi langetamine igal aastal (– [...] (*) %, – [...] %, – [...] %, – [...] %), tööstuslikud arenguinvesteeringud [...] Prantsuse frangi ulatuses, millest [...] frangi ulatuses rahvusvahelisel tasandil ning [...] frangi ulatuses põhitegevusse tehtavad investeeringud. Samuti oli teatistes esitatud pärast bilansi ümberkorraldamist kohaldatav kapitalisisendist moodustuva hinnanguliselt 50 miljardi frangi suuruse maksubaasi pealt mahaarvatav 3 % suurune tasu ning 40 % suurune makse tulemi pealt pärast tasu fikseeritud osa ja äriühingu tulumaksu mahaarvamist. Ettevõtte võlg aasta lõpu seisuga pidi vähenema 1996. aasta lõpu [...] frangilt [...] frangini 2000. aasta lõpus. Tasumata finantssaldo miinus aktivad pidi muutuma 1996. aasta lõpu [...] frangilt [...] frangini 2000. aasta lõpus.
- (92) Prantsuse ametiasutuste nende märkustele lisatud dokumentide hulgas on EDFi 18. veebruari 1997. aasta teatis, mis edastati järgmisel päeval järelevalvet teostavatele ametiasutustele, ainus dokument, mis sisaldab süstemaatilisi prognoose ja kavasid ning EDFi tegevuse arvuliselt väljendatud majandus- ja finantstulemusi. 1997. aasta veebruari prognooside alusel võis aktsionärist riik eeldada investeeritud kapitali tootlust 1997. aastal 2,1 miljardi frangi ulatuses, 1998. aastal 2,5 miljardi frangi ulatuses, 1999. aastal 2,4 miljardi frangi ulatuses ja 2000. aastal 2,4 miljardi frangi ulatuses, kokku seega keskmiselt 2,35 miljardi frangi ulatuses aastas. Teatistes esitatud EDFi prognoositava tulemi arvestus ajavahemikul 1997–2000 on järgmine.

Tabel 1

EDFi prognoositav tulem ajavahemikul 1997–2000 (miljardites Prantsuse frankides jooksva hinna alusel)

	1997	1998	1999	2000
Tulud	186,3	184,2	185,7	187,5
Kulud	177,0	177,2	179,1	180,9
sh kütus ja energia	36,9	36,8	37,8	38,5
sh tegevuskulud	88,3	91,2	93,6	95,7
Tulem põhitegevusest	9,3	7,0	6,6	6,6
Tulem enne riigile tehtud makseid	6,8	6,5	6,1	6,1
Tasu kapitalisisendi eest	1,5	1,5	1,5	1,5
Täiendav tasu	0,6	1,0	0,9	0,9
Äriühingu tulumaks	3,9	2,6	2,4	2,3
Puhastulem	0,9	1,4	1,3	1,4

Allikas: 18. veebruari 1997. aasta EDFi teatis, „Tegevusleping – majanduslikud ja rahanduslikud perspektiivid”.

- (93) Nagu EDFi teatistes märgiti, arvati riigile makstud tasu maksustamisel maha. See ei ole kooskõlas põhimõttega, mille kohaselt äriühingu tulumaksu võetakse ettevõtte tulemi pealt pärast amortisatsiooni ja intresside mahaarvamist, mille tulemusel väheneb puhastulem ja sellega seonduvalt ka võimalike dividendidena väljamakstav summa. Selline erand võis suurendada aktsionärist riigile makstava tasu suurust, kuid vähendas samas maksukogujast riigile makstava maksusumma suurust. Oma 23. detsembril 2013. aastal esitatud vastuses täpsustasid Prantsuse ametiasutused, et kapitalieraldiste eest makstav tasu seostati üldõigusega reguleeritud dividendidega alates 2001. aastast ning selle tulemusena lõppes kõnealuse tasu maksustamisel mahaarvamine. Dividendidega seostamist kajastas EDFi ja riigi vaheline leping ajavahemikuks 2001–2003, mis sõlmiti pärast 1997–2000 lepingu lõppemist.

(*) Ärisaladus.

- (94) 8. aprillil 1997 sõlmiti riigi ja EDFi vahel tegevusleping aastateks 1997–2000, millele kirjutasi alla järelevalvet teostavad ministrid ning EDFi president ja peadirektor. Lepingus täpsustati peamisi suuniseid, mida EDF pidi arvestama oma tegevuses keskpikas perspektiivis, samuti hõlmas leping lepinguosaliste vastastikuseid kohustusi ning selles meenutati, et kõnealused kohustused võeti laiapõhjaliste eelduste alusel ning neist loobumine saab olla põhjendatud üksnes ettevõtte tegutsemiskeskonna olulisel muutumisel. Leping hõlmas mitmesuguseid kohustusi kolmes valdkonnas: avalik-õigusliku ettevõtte põhiülesannete kinnitamine (I jaotis), ettevõtte tuleviku ettevalmistamine (II jaotis) ja ettevõtte toimimine uuenenud finants- ja institutsioonilises raamistikus (III jaotis). Lepingus kahes lisa olid esitatud lepingu ellurakendamise tulemusnäitajad (I lisa) ja ajavahemikul 1997–2000 ette nähtud tariifimuudatused (II lisa).
- (95) Allpool käsitletakse lepingus esitatud ja käesoleva otsusega seotud peamisi kohustusi ja suuniseid:
- riik kinnitas oma kavatsust säilitada ettevõtte seisund, kuivõrd ettevõtte on tõendanud oma tõhusust ja pidi elektri siseturu korraldust käsitleva Euroopa direktiivi jõustumisel säilitama tulevase arengu käigus stabiilse seisundi⁽¹⁾. EDF kohustus omalt poolt osalema maakasutuse korraldamises ja arvestama riikliku solidaarsusega, rakendades ellu aktiivseid strateegiaid majandustegevuse ja tööhõive toetamiseks, abistades kohalikke omavalitsusi töökohtade loomisel ja toetades kõige halvemas seisukorras olevate klientide olukorra parandamist (I jaotis);
 - EDFi areng pidi tugevdama „Prantsusmaa ettevõtete konkurentsivõimet”, seetõttu tuli ettevõtte tootluse kasv suunata eeskätt keskmise hinnataseme alandamisele. Tariifimuudatused pidid kaasa tooma pideva keskmiselt tasutavate summade alanemise [...] % ulatuses 1997. aasta aprillis, [...] % ulatuses 1998. aasta aprillis, [...] % ulatuses 1999. aasta aprillis ja [...] % ulatuses 2000. aasta aprillis. Samaaegselt pidi EDFi areng olema suunatud uute turgude hõivamisele, eelistades eeskätt Euroopa turge (II jaotis).
 - EDFi bilanss tuli ümber korraldada eesmärgiga esiteks tugevdada ettevõtte netovara ning teiseks stabiliseerida riigi ja ettevõtte vahelisi finantsuhteid üldõiguse sätetega lähedastel alustel; valitsus kohustus esitama parlamendile õigusakti eelnõu, mille alusel EDFi bilanss korraldatakse 1997. aastal ümber, ümberkorraldus kehtestatakse alates 1. jaanuarist 1997. Lepingus nähti ette aktsionärist riigile makstav tasu, mis hõlmas kaht tegurit: i) kapitalisisendilt makstav 3 % määraga tasu ja ii) lisatasu 40 % ulatuses EDFi arvestuslikust puhastulemist, seejuures ei võinud kahe teguri alusel arvestatud summa ületada 6 % kapitalisisendi summast; lepingus ei olnud esitatud makstavate summade hinnangulist arvutlust. Lisaks sellele kohustus EDF ajavahemikul 1997–2000 tegema [...] Prantsuse frangi ulatuses investeringuid rahvusvahelisel tasemel, vähendama oma võlakoormust [...] frangini 2000. aasta lõpuks, vähendades seda [...] frangi võrra, st tähendab võlakoormuse vähendamise püsimist trajektoiril, mis võimaldab võlgnevuse likvideerida tootmisvahendite pargi uuendamise alguseks. Ja lõpuks nähti lepingus ette, et kui eesmärkide ületamisest peaks tekkima teatud ressursside ülejääk, tuleks see suunata „eelistatult tariifi täiendavale alandamisele” enne aktsionärist riigile tasu suurendamist või ettevõtte personali huvitatuse tõstmist (III jaotis).
- (96) Tegevuslepingule alla kirjutatud ministrite 22. aprilli 1997. aasta kirjaga EDFi presidendile kinnitatakse EDFi 18. veebruari 1997. aasta teatises osutatud ja 1997–2000 tegevuslepingu aluseks olevate põhimõtete ja finantsprognooside konsensuslikku ja lõplikku iseloomu. Kirjas osutatakse otseselt EDFi ja riiklike ametiasutuste eelnevale koostööle finantsstsenariumi väljatöötamisel. Nimetatud on eesmärki, mis seisnes EDFi tariifide alandamises [...] % võrra nelja aasta jooksul.
- (97) 22. aprilli 1997. aasta kirjas nimetatakse muudetud 14. mai 1956. aasta dekreedis säteid ja tegevuslepingu III jaotises esitatud riigile tasu maksmise korda. Nende sätetega kooskõlas on kirjas täpsustatud, et aastaid 1997–2000 aastaid hõlmavast „võrdlusstsenariumist ilmses, et perioodi jooksul tuleb maksta 3,5 miljardi frangi suurust täiendavat tasu” ning et nendel tingimustel võib riigile makstav summa 1997. aastal ulatuda 5,1 miljardi Prantsuse frangini, sisaldades fikseeritud intressi ja äriühingu tulumaksu avansilisi makseid. Need summad vastasid EDFi 18. veebruari 1997. aasta teatises esitatud summadele. Tegevuslepingus kajastatava tulemi põhjal arvestatud täiendava tasu summade vastavus kinnitab, et kõik ajavahemiku 1997–2000 kohta tehtud tegevusprognoosides esitatud summad (sissetulekud, kulud, puhaskasum jne) on järelevalvet teostavad ametiasutused läbi vaadanud, kinnitanud ja arvesse võtnud.

⁽¹⁾ Lepingus osutatakse direktiivile 96/92/EÜ. Kõnealuses direktiivis ning sellele järgnenud direktiivides ei nähta ette eeskirju elektrienergia tootjate, transportijate ja tarnijate ettevõtluvormi kohta siseturu tingimustes.

- (98) Järelevalvet teostavate ministrite 22. aprilli 1997. aasta kirjas on samuti rõhutatud, et lepingu tasakaal on saavutatud tänu EDFi bilansi ümberkorraldamise aluseks olevale raamatupidamislikule ja maksundusalasele raamistikule, mida kohaldatakse asjaomaste õigussätete jõustamise teel alates 1. jaanuarist 1997. Sellega seoses on kirjas täpsustatud, et „ümberkorralduse teostamise raamatupidamislike ja maksundusalaste üksikasjade kohta toimub varasemalt kehtestatud korra kohaselt täiendav teabevahetus järelevalvet teostavate asutuste ja ettevõtte vahel”.
- (99) Veidi aega enne nimetatud kirja saatmist esitas valitsus rahvuskogule seaduseelnõu, mille oli kinnitanud ministrite nõukogu 5. aprillil 1997 ja mis hõlmas mitmeid majandus- ja rahandussätteid ning mille artiklis 45 käsitleti EDFi reservi ümberliigitamist. Kõnealuse eelnõu seletuskirjas selgitati, et raamatupidamisarvestuse muudatused võimaldasid muuta EDFi bilansi paremini vastavaks ettevõtte tegelikule majanduslikule olukorrale, viies ettevõtte omakapitali suuruse vastavusse tema tegevuse mahuga. Seaduseelnõu ei vaadatud läbi, kuna 21. aprillil 1997 saadeti rahvuskogu laiali.
- (100) Pärast kiireloomuliste maksundus- ja rahandusmeetmete seaduseelnõu, mis hiljem võeti vastu seadusena nr 97-1026, parlamendile edastamist määrasid rahvuskogu ja senat oma ettekandjad. Rahvuskogu aruandes nr 204 kirjeldatakse probleemi ajalugu alates vajaduse tekkimisest täpsustada EDFi elektrienergia transportimiseks kasutatava taristu varalist staatust, mis võimaldaks tühistada Kontrollikoja EDFi kontsessiooni kohta koostatud 10. oktoobri 1994. aasta eriettekandes nr 1993 vaidlustatud toimingud. Aruandes on selgitatud vajalikke raamatupidamisarvestuse muudatusi ning on esitatud nende muudatuste arvandmetes väljendatud mõju erinevatele bilansikirjetele:

Tabel 2

Kiireloomulisi maksundus- ja rahandusmeetmeid hõlmava seaduse artikli 4 alusel teostatava EDFi omakapitali ümberkorralduse mõjud 1996. aasta raamatupidamisarvestusele (miljardites Prantsuse frankides)

	1996. aasta lõpp	Õigussätte mõju
Omakapital	24,2	79,8
sealhulgas (passiva):		
kapital	2,6	2,6
kapitalisisend	36,6	50,7
ümberhindluse ülejääk/puudujääk	2,1	6,2
õigusaktidega sätestatud reserv	0,15	0,15
eelmiste perioodide jaotamata tulem (¹)	- 20,2	18,3
Majandusaasta tulem pärast riigile tehtud makseid	1,9	1,9

Allikas: majandus- ja rahandusministeerium

(¹) Eelmiste perioodide jaotamata tulemit hõlmavad muudatused ei ole käsitatavad artikli toimena otseses mõttes, vaid on selle loogiline tagajärg.

- (101) Rahvuskogu aruandes tuuakse välja seaduseelnõu mõju selles osas, mis võimaldab muuta asjakohasemaks võlgnevuse võrdlused teiste suuremate Euroopa konkurentidega (Austria, Suurbritannia, Rootsi, Hispaania, Saksamaa); pärast bilansi ümberkorraldamist langeb EDFi netovõla ja omakapitali suhtarv 480 %-lt 148 %-le.
- (102) Lisaks sellele rõhutatakse rahvuskogu aruandes muutusi riigi ja EDFi finantsuhetes. Aruandes selgitatakse EDFi kapitalisisendi õiguslikku korraldust ja selle eest makstavat tasu, mida reguleerib 14. mai 1956. aasta dekreet nr 56-493, mida muudeti 30. detsembri 1986. aasta dekreediga nr 86-1360. Kõnealuse korralduse alusel nähti ette 8 % suurune fikseeritud määraga tasu ja lisatasu EDFi tulemi alusel pärast maksude ja fikseeritud määraga intressi mahaarvamist. Aruandes kajastatud EDFi makstud tasu ajavahemikul 1991–1996 ulatus sel perioodil keskmiselt 3,41 miljardi Prantsuse frangini aastas; 1996. aasta lõpu omakapitali suhtes vaadelduna moodustas see tasu aktsionärist riigi jaoks 14,1 % suuruse keskmise aastatootluse (¹); kõnealune tasu on kokkuvõtlikult esitatud järgmises tabelis:

(¹) Tootlus aktsionärist riigi jaoks on selgitatav kapitalisisendi väikese maksubaasiga 36 miljardi Prantsuse frangi ulatuses (suhtarvu lugeja osa) ja arvestusliku reservi suurusega. Pärast kõnealuse reservi raamatupidamisarvestusse kandmist, kuni 1996. aastani muutus EDF aastane puhastulem negatiivseks. Kahjumi järgmisesse majandusaastasse ülekandmine toimus bilansi 24,2 miljardi frangi suuruste omavahendite kasutamise teel (vt tabeli 2 veerg „1996. aasta lõpp”, millest ilmneb, kuidas vähenesid EDFi omavahendid 20,2 miljardi Prantsuse frangi suuruse järgmisesse majandusaastasse tehtava negatiivse ülekande tõttu enne seaduse nr 97-1026 artikli 4 jõustumisega tehtud muudatust). Kuna negatiivse tulemi pealt maksu ei arvestatud, saavutati aktsionärist riigi väga hea tootlus maksukogujast riigi arvelt.

Tabel 3

Riigi ja EDFi finantssuhted (miljonites jooksvates frankides)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Intressid kapitalisendilt (eelarverida 407)	1 816	1 816	1 816	1 816	1 816	1 816
Lisatasu kapitalisendi eest (eelarverida 116)	500	665	965	1 938	1 500	4 002
Kokku	2 316	2 481	2 781	3 754	3 316	5 818

Allikas: rahvuskogu aruande lk 77, real „Kokku” komisjoni arvutused

- (103) Rahvuskogu aruandes on EDFi bilansi muudatuste kohta täpsustatud, et „kapitalisend moodustab fikseeritud määraga intressi maksubaasi, mille suurenemine kõnealuse artikli mõjul võib suurendada EDFi maksekoormust. Seetõttu on 8. aprillil 1997 alla kirjutatud riigi ja ettevõtte vahelise lepinguga ajavahemikuks 1997–2000 muudetud kapitalisendilt makstava tasu tingimusi. Fikseeritud suurusega intressi on vähendatud 3 % peale, et kompenseerida maksubaasi mõju”. Aruandes on samuti märgitud, et vaatamata kasumi suurenemisele alates 1990. aastast ei ole EDF maksnud äriühingu tulumaksu ning et üldise jaotusvõrgu kontsessiooniga seotud reservi moodustamine võimaldaks korraga katta eelmiste perioodide jaotamata tulemi ülekandumise järgmisesse majandusaastasse ja kahjude ülekandumise. Seega väideti aruandes, et järelevalvet teostava ministri väitel pidi avalik-õiguslik asutus (EDF) maksma äriühingu tulumaksu 3 miljardit Prantsuse franki 1997. aasta eest ja 2,5 miljardit Prantsuse franki 1998. aasta eest.
- (104) Rahvuskogu aruandes on nimetatud, et parlament tegi esitatud seaduseelnõu teksti muudatuse, mille komisjon tagasi lükkas. Muudatusega täpsustati, et ümberliigitatud reserv kantakse üle omakapitali hulka raamatupidamiskande abil, mis ei kajastu EDFi tulemikontrol, et vältida väga suure kasumi tekkimist, mida riik võib soovida osaliselt ära võtta. Selleks nähti parandusettepanekuga ette lisada seaduse teksti raamatupidamislik menetlus ja täpsustada et riik ei saa EDFilt võtta täiendavaid makseid, mis on seotud üldise jaotusvõrgu hulka kuuluvate varade omanduse üleandmisega. Aruandes on märgitud, et „reservi omakapitali hulka kandmise raamatupidamisliku menetluse lisamine seaduse teksti jäeti välja riiginõukogu nõudel, sest tegemist ei olnud õigusloomega seotud menetlusega”, seejuures väljendati arutelu käigus parlamendis mitmeid seisukohti, mille kohaselt riik peaks EDFilt saama sisse nõuda teisi makseid, ettevõtte peaks oma kasumi pealt maksma makse, ning et tegelik küsimus seisneb selles, kuidas „saada teada, kui palju makseid valitsus EDFilt saab ja mil viisil need maksed teostatakse”.
- (105) Senati aruandes, mis koostati seaduseelnõu arutelu jaoks, märgitakse, et pärast 1987. aastat tuleb reservi loomist üldise jaotusvõrgu uuendamiseks pidada põhjendamatuks. Vastutava ministri 2. oktoobri 1997. aasta ettekandes senatis seaduseelnõu tutvustamisel juhitakse tähelepanu asjaolule, et EDFi kahjumi maksunduslik aspekt ning kõnealuse reservi pealt äriühingu tulumaksu tasumata jätmine on fiktiivset laadi küsimused. Oma ettekandes rahustas minister senatit, et kõnealune meede ei sea mingil määral kahtluse alla EDFi monopoolset seisundit. Senati aruandes tuuakse välja seaduse vaadeldava artikli mõju EDFi bilansi rubriikidele enne ja pärast reservi ümberliigitamist ning esitatud arvandmed on sarnased rahvuskogu aruandes esitatud arvudele, mis on esitatud eespool tabelis 2. Aruandes on täpsustatud, et bilansi korrastamine muudab hõlpsamaks võrdluse tegemise EDFi konkurentide bilanssidega, mis lisab usaldust EDFi vastu rahandusmaailmas ning mida tuleb pidada eriti oluliseks, arvestades, et ettevõtte võlakooormuse üle peetavate uute läbiraakimiste kulud sõltuvad eeskätt netovõla ja omakapitali suhtarvust.
- (106) Seoses EDFi ja riigi rahaliste suhete selgitamisega on senati aruandes täpsustatud, et „vastukaaluks maksunduslikele tuludele, mida avalik-õiguslik asutus edaspidi riigile kindlustab, on 8. aprillil 1997 alla kirjutatud tegevuslepingus aastateks 1997–2000 nähtud ette EDFi riigile tehtavate maksete mõningane vähendamine”. Seoses uuendamiseks ettenähtud reservi maksustatavast summast mahaarvamisega 38,5 miljardi Prantsuse frangi ulatuses, mille tulemusena EDF muutus maksukohustuslaseks äriühingu tulumaksu suhtes, märgitakse senati aruandes, et „riigi ja EDFi finantssuhete maht vähenes”.

- (107) Prantsusmaa esitatud dokumendid hõlmavad EDFi rahandusosakonna 15. septembri 1997. aasta kaaskirja senati juhtkonnale. EDFi kirjale on lisatud tabel, milles on esitatud arvandmed seaduseelnõu artikli 4 mõju ja ettevõtte bilansile avaldatava mõju kohta, 27. juulil 1993. aastal elektrienergia kontsessiooni kohta tehtud korralduse koopia ning 27. juuli 1996. aasta EDFi siseteadis, mis hõlmab arvamusi välismaiste kogemuste kohta aktsionäridele makstavate tasude kohta elektrisektoris. Viimatinimetatud dokumendis on selgitatud peamisi põhimõtteid, mida rakendatakse aktsionäridele tehtavate maksete puhul ning on esitatud teatavate sektoris tegutsevate ettevõtjate puhul täheldatavad erinevused ja tootlikkust väljendavad arvandmed: 60–80 % kasumist Ameerika Ühendriikide puhul, 40 % National Poweri ja Power Geni puhul, 78 % Union Fenosa puhul ja 30 % Endesa puhul, mis tagas Hispaania riigile ajavahemikul 1991–1996 tootluse 28 %, võttes seejuures arvesse makstud dividende ja tegevuse käigus teostatud hindamisi.
- (108) Vaatamata kahele ülejäänud EDFi 15. septembri 1997. aasta kirjaga senatile edastatud dokumendile, ei viidud läbi analüüsi 27. juulil 1996 esitatud teistes esitatud põhimõtete, arvandmete ja nende kasutamise kohta EDFi aktsionäridele makstava tasu kindlaksmääramiseks, samuti ei kajastatud neid andmeid senati aruandes. Vastupidi, senati aruandes on täpsustatud samalaadselt rahvuskogu aruandega, et EDFi riigile makstava tasu prognoositav vähenemine aktsionärist riigi tehtud kapitalieraldiste tõttu teostati selleks, et „võtta arvesse kapitalieraldiste suurendamist, mis tuleneb käesoleva artikliga püstitatud eesmärgist”.

9. MEETMETE HINDAMINE: RIIGIABI OLEMASOLU

- (109) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on öeldud: „Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust”. Allpool vaadeldakse, kuidas on Prantsusmaa kohaldanud neid kumulatiivseid tingimusi EDFi võimaldatud maksuvabastuse suhtes.

9.1. ETTEVÕTJALE ANTAV VALIKULINE EELIS

- (110) Kuna seadusega nr 97-1026 sätestati, et EDF on üldise jaotusvõrgu omanik, kellele on antud vastav kontsessioon, tuleb kontrollida, kas see seadus ei too kaasa üldise jaotusvõrgu omandi üleandmist.
- (111) Prantsuse ametiasutuste edastatud teabe kohaselt võib EDFi põhjendatult pidada üldise jaotusvõrgu omanikuks enne kõnealuse seaduse jõustumist. See järeldus põhineb järgmistel asjaoludel: Prantsuse õigussüsteemi eri liiki kontsessioonilepingute omadused, EDFi algse kontsessioonilepingu konkreetsed tingimused, mis ei sisaldanud täpset tagasiloovutamise klauslit; asjaomaste varade omandamise menetlus, mille eest EDF pidi maksma sundvõõrandamise hüvitisele sarnast maksu, ja üldise jaotusvõrgu hooldamise ja arendamise rahastamise tingimused EDFi kulul. Seega tundub, et seadusega nr 97-1026 antav n-ö selgitus üldise jaotusvõrgu omanduse kohta ei hõlma iseenesest EDFi antavat majanduslikku eelist.
- (112) Seega tuleb analüüsida, kas seaduse nr 97-1026 abil on esitatud kõik selle selgituse maksualased tagajärjed, ja juhul, kui nii ei ole toimunud, siis kas ei ole tekkinud maksualast eelist EDFi kasuks.

9.1.1. EDFi maksu sissenõudmisest loobumise näol on esmapilgul tegemist valikulise eelise

- (113) Aastatel 1987–1996 lõi EDF maksuvabastusest saadavate vahendite abil reservi üldise jaotusvõrgu uuendamiseks. Prantsusmaa kontrollikoda leidis, et see toimus ebaseaduslikult. Kuna seaduse nr 97-1026 artikli 4 alusel tunnistati EDF üldise jaotusvõrgu omanikuks, kaotas see reserv oma otstarbe ja oleks tulnud seega ümber paigutada teistesse bilansikirjetesse.
- (114) Majandusministri kiri, mis määras kindlaks EDFi bilansi ümberkorraldamise maksualased tagajärjed, näitab, et üldise jaotusvõrgu uuendamise kasutamata reservi pealt määrasid Prantsuse ametiasutused 41,66 % suuruse äriühingu tulumaksu, mis oli 1997. aastal kohaldatav määr.

- (115) Samas liigitati osa sellest reservist, mis vastas juba teostatud uuendustöödele, nn kontsessioonitasu, ümber kapitalisatsiooniks suurusega 14,119 miljardit Prantsuse franki. Ümbernimetatud reservi osa suhtes ei kohaldata äriühingu tulumaksu. Nagu ilmneb maksuameti juhataja 9. aprilli 2002. aasta kirjast komisjonile, mida on nimetatud põhjenduses 35, tunnistas maksuamet kõnealuse tehingu ebaseaduslikkust.
- (116) Vastavalt riikliku raamatupidamisnõukogu arvamusele tuleb vigade parandamised kirjendada selle majandusaasta tegevuse tulemuste kontol, mille jooksul eksimused tuvastati. Teiselt poolt, kui maksuvabastuse abil loodud kasutamata reservile summas 38,5 miljardit Prantsuse franki kohaldata 1997. aastal äriühingu tulumaksu määra 41,66 %, ei ole mingit põhjust, miks ei peaks teisele osale maksuvabastuse abil loodud reservist kohaldama sama maksumäära.
- (117) Komisjoni hinnangul oleks kontsessioonitasu tulnud maksustada samal ajal ja sama maksumääraga kui ülejäänud maksuvabastuse abil loodud arvestuslik reserv. See tähendab, et 14,119 miljardi Prantsuse frangi suurune kontsessioonitasu oleks lisandunud 38,5 miljardi frangi suurusele kasutamata reservile, mis maksustati EDFi bilansi restruktureerimisel määraga 41,66 %. Jättes bilansi restruktureerimisel maksmata kogu äriühingu tulumaksu, hoidis EDF kokku 5 882 849 762 Prantsuse franki.
- (118) Maksuamet oli EDFi jaoks 1997. aastal soodne mõju, sest 14,119 miljardi Prantsuse frangi suurune summa hõlmas 5,88 miljardi Prantsuse frangi suurust maksuvabastust, mis kajastus EDFi bilansis kontsessioonitasuna, mille riik liigitas seaduse nr 97-1026 jõustumisel ümber tagasiulatava mõjuga alates 1. jaanuarist 1997. Seaduse maksualased tagajärjed ja mõju sama kuupäeva, 1. jaanuari 1997 seisuga on esitatud majandusministri kirjas.
- (119) Prantsuse ametiasutused kinnitavad, et isegi üldise jaotusvõrgu uuendamise reservi eraldiste puudumisel ei oleks EDF saanud aastatel 1987–1996 ettevõtte tulumaksu maksta kahjude ülekandumise tõttu. See väide ei ole asjakohane. Maksusoodustust kohaldata alates aastast 1997, mitte varasematest aastatest. Lisaks sellele olid ebaseaduslikud eraldised reservi osaliselt ka kahjude ülekandumise põhjuseks. Kahjude ülekandumised oleksid aastatel 1987–1996 järk-järgult kadunud ning 1997. aastal oleks EDFi maksusumma olnud märkimisväärselt kõrgem tegelikult täheldatust, isegi kui jätta arvesse võtmata kontsessioonitasu ümberliigitamise suhtes kohaldataud maksuvabastus.
- (120) Prantsuse ametiasutused leiavad samuti, et kui üldise jaotusvõrgu uuendamise reservi loomist oleks käsitatud soodustusena, tulnuks see lugeda kompenseerituks 1997. aastal makstud äriühingu tulumaksu suurendamise tõttu. Nii nagu Prantsuse ametiasutused ka põhjenduses 35 nimetatud 9. aprilli 2002. aasta teatises märgivad, maksustati kasutamata uuendamise reservi tavapäraselt, kuid kontsessioonitasu liigitati ümber kapitalisatsiooni alla ilma selle pealt äriühingu tulumaksu arvestamata. EDFi 1997. aastal makstud maksud olid seega väiksemad, kui need oleksid nõuetekohaselt pidanud olema.
- (121) Prantsuse ametiasutused leiavad samuti, et ajavahemiku 1987–1996 eest on EDF kokkuvõttes tasunud riigile suurema summa kui äriühingu tulumaks, mille oleks tasunud äriühing, kes ei oleks loonud reservi üldise jaotusvõrgu uuendamiseks ja kes oleks maksnud oma aktsionärile dividendi, mis on võrdne 37,5 %ga pärast maksu mahaarvamist saadud puhastulemist. Samuti oleks äriühingu tulumaksu määr, mida oleks tulnud EDFi bilansi restruktureerimisel kohaldada, pidanud olema 1996. aasta määr ja mitte 1997. aasta määr.
- (122) Ühelt poolt, nagu on osutatud põhjendustes 32 ja 116, leiab riiklik raamatupidamisnõukogu, et raamatupidamisvead tuleb parandada selle raamatupidamisaasta jooksul, mille käigus need avastati. Üldise jaotusvõrgu uuendamise reserv kaotas eseme 10. novembri 1997. aasta seaduse nr 97-1026 tagajärjel, nende ümberliigitamine oleks pidanud toimuma 1997. raamatupidamisaasta jooksul, ja seega oleks neid pidanud maksustama sel majandusaastal kehtiva äriühingu tulumaksu määraga. Teiselt poolt, nagu on meenutatud põhjenduses 34, kohaldasid Prantsuse ametiasutused ise reservi maksustatavale osale 1997. aasta ettevõtte tulumaksu määra.
- (123) Asjaolu, et EDF ei maksnud 1997. aastal 5 882 849 762 Prantsuse frangi suurust äriühingu tulumaksu, annab kõnealusele ettevõttele majandusliku eelise. EDF võis kasutada seda summat omakapitali suurendamiseks ilma väliseid finantsressursse kasutamata. Kui maksu oleks tegelikult makstud ja omakapitali suurendamist oleks rahastatud ettevõtte tegevusest saadud tulu abil, oleks ettevõtte pidanud oma kulusid vähendama, suurendama tulusid või loobuma investeerimiskulutustest. Nagu on selgitatud põhjenduses 35, sai EDF, käsutades summasid, mida ta oleks pidanud äriühingu tulumaksuna Prantsuse riigile maksma, kasu meetmest, mida kohaldata üksnes tema suhtes ja mis seadis ta eelisolukorda võrreldes teiste Prantsusmaa ettevõtetega, kes pidid 1997. aastal kehtinud üldise maksuseadustiku artikli 38-2 kohaselt maksma põhjendamatu reservi ümberliigitamise pealt äriühingu tulumaksu.

- (124) Samas pidas Prantsusmaa oma 11. detsembri 2002. aasta märkustes asjakohaseks turutingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamist. Euroopa Liidu kohtud meenutavad eeskätt põhjendustes 7 ja 8 esitatud kohtuotsustes, et sissenõudmata maksusummale vastav EDFi tehtud täiendav kapitalisisend ei oleks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohast majanduseelist andes soodustanud vastavat ettevõtet, kui oleks välja selgitatud, et hüpoteeiline erainvestor oleks turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumile vastavalt samalaadsetel tingimustel ja olukorras EDFi investeerinud samaväärse summa.
- (125) Euroopa Kohus märkis eespool nimetatud 5. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktis 99, et vaidlustatud kohtuotsuses ei käsitletud Ülemkohus ei turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumi kohaldatavust ega kõnealuse kriteeriumi võimaliku kohaldamise tulemust. Seega tuleks Euroopa Kohtu nimetatud kriteeriume silmas pidades kontrollida kõnealuse kriteeriumi kohaldatavust ja kohaldamist antud menetluse asjaolude suhtes.

9.1.2. Turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamise võimalikkus

- (126) Selleks et otsustada, kas turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtet on võimalik kohaldada, tuleb üldise hinnangu raames välja selgitada, kas maksuvabastuse andis Prantsuse Vabariik aktsionäri või avaliku võimu teostajana. Euroopa Kohus täpsustab oma 5. juuni 2012. aasta otsuses mitmeid tegureid, mida tuleb kõnealuse üldise hinnangu tegemisel arvesse võtta. Need tegurid, mida allpool vaadeldakse seoses konkreetsete asjaoludega, on järgmised:
- liikmesriik on kohustatud kahtluse korral selgitama ühemõtteliselt ning objektiivsetest ja kontrollitavatest asjaoludest lähtudes, et rakendatud meede tuleneb tema tegevusest aktsionärina ⁽¹⁾; nendest tõenditest peab selgelt nähtuma, et asjaomane liikmesriik otsustas enne majandusliku eelise andmist või sellega samal ajal investeerida tegelikult rakendatud meetme abil tema kontrolli all olevasse avalikku ettevõttesse ⁽²⁾;
 - seejuures võib tal olla vaja esitada tõendeid, mis näitavad, et otsus põhineb majanduslikel hinnangutel, mis on võrreldavad nendega, mida oleks sellises olukorras asjaomase liikmesriigi oludega võimalikult sarnastes oludes enne investeringut selle tulevase kasumlikkuse kindlaksmääramiseks teinud turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor ⁽³⁾; komisjon võib sellise teabe kontrollimisest keelduda, kui esitatud tõendid on koostatud pärast kõnealuse investeringu tegemise otsuse vastuvõtmist ⁽⁴⁾;
 - selles osas võivad olla asjakohased meetme laad ja eesmärk, meetme taust, samuti taotletav eesmärk ja meetme suhtes kehtivad normid ⁽⁵⁾;
 - turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamine peab võimaldama kindlaks määrata, kas eraõiguslik aktsionär oleks sarnastel tingimustel teinud sissenõutava maksuga võrdse summa ulatuses eraldise ettevõttesse, mis on EDFiga sarnases olukorras ⁽⁶⁾.
- (127) Põhjenduses 42 nimetatud 11. detsembri 2002. aasta märkustes kinnitasid Prantsuse ametiasutused, et EDFi jaoks oleks olnud tõhusam ja erapooletum meetod kanda kontsessioonitasud otseselt kogu ulatuses omavahenditesse, ilma äriühingu tulumaksu maksmata. Samas ei ole üheski väidetavale maksust vabastamise otsusele eelnevast või sellega samaaegsest ajajärgust pärinevas dokumendis, mida Prantsusmaa või EDF esitasid oma väidete kinnituseks menetluse laiendamise otsuse kohta esitatud märkustes, otseselt või kaudselt nimetatud väidetavat investeerimisotsust või sellega samalaadset maksuvabastuse abil kapitalisisendi suurendamise otsust, selle tagajärgi, eeliseid või sellega seotud probleeme. Prantsuse ametiasutuste esitatud dokumentides, millele osutati põhjendustes 87–108, ei ole nimetatud riigi tehtud otsust mitte võtta äriühingu tulumaksu 10. novembri 1997. aasta seaduse nr 97-1026 alusel EDFi kapitalisisendiks ümber liigitatud reservi osa eest, samuti ei ole teostatud selle otsuse analüüsi.
- (128) Prantsusmaa peab kahtluse korral turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldatavuses, nagu seda on väljendanud komisjon, selgitama ühemõtteliselt ning objektiivsetest ja kontrollitavatest asjaoludest lähtudes, et rakendatud meede tuleneb tema tegevusest aktsionärina. Kuid esitatud

⁽¹⁾ Kohtuotsus C-124/10P: EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318, punkt 82).

⁽²⁾ Kohtuotsus C-124/10P: EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318, punkt 83).

⁽³⁾ Kohtuotsus C-124/10P: EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318, punkt 84).

⁽⁴⁾ Kohtuotsus C-124/10P: EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318, punkt 104).

⁽⁵⁾ Kohtuotsus C-124/10.; EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318, punkt 86).

⁽⁶⁾ Kohtuotsus C-124/10P: EDF vs. komisjon (EU:C:2012:318, punkt 95).

tõendusmaterjalist lähtuvalt ilmneb, et otsus investeringu kohta, jättes sisse nõudmata maksu, mille tasumiseks EDF oli kohustatud, tehti vaikumisi, ilma põhjendatud õigusliku toiminguta, mis võimaldaks mõista või kontrollida kõnealuse otsuse täpset sisu, selle põhjendusi ja õiguslikku alust ning asjaolu, milline pädev asutus ja mis kuupäeval selle otsuse tegi. Turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldatavuse kontrollimiseks Euroopa Kohtu nimetatud asjaolude, milleks on eeskätt vajadus objektiivsete ja kontrollitavate tegurite esitamise ning tõhusalt rakendatava meetme ja eelnevate majandusprognoside järele, ning materiaalsete viidete ja tõendite puudumist tuleb käsitada esimese tunnusena selle kohta, et kõnealune põhimõte ei ole kohaldatav.

- (129) Vaidlusalust otsust kajastavate dokumentide puudumisel tuleb kirjeldada väidetavat investeerimisreedet, mille Prantsuse riik teostas. Antud juhul leidis Euroopa Kohus, et turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamine peab võimaldama kindlaks määrata, kas eraaktsionär oleks sarnastel tingimustel teinud 5,88 miljardi Prantsuse frangi suuruse eraldise ettevõttesse, mis on EDFiga sarnases olukorras. Prantsusmaa tehtud investering hõlmas loobumist selle summa sissenõudmisest, eesmärgiga saada sellega kasumit, mis on suurem esialgselt kasutatud vahenditest. Seega tuleb analüüsi käigus lähtuda äriühingu tulumaksu summast, mida ollakse võlgu.
- (130) Tuleb arvestada, et maksuvabastuse summas tehtava investeringu tulusust hõlmavate konkreetsete uuringute, viidete või analüüside puudumine muudab keeruliseks väidetava investeringu mõju eristamise Prantsusmaa või EDFi esitatud teabest. Need raskused ei ole ületamatud, kui analüüsi huvides eeldada suurema osa asjaolude puhul, mis võimaldavad otsustada, kas turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõte on kohaldatav, ning mida sellise kohaldamise jaoks kasutatakse, et EDFi kapitali tehtava sissemaksu suurenemine tasumata maksusumma ulatuses võimaldas saada kasu kõigi eraldistega seotud maksude pealt. Seega, kui eraldiste tagasimaksmine toimuks teatud kindla määra alusel, tuleks seda määra kohaldada ja tegelikult kohaldatigi tasumata maksusummale. Seevastu, kui arvesse võetakse kasumiga seotud või järkjärgulise kasvamisega seotud mõjusid, ei võimalda Prantsusmaa või EDFi edastatud teave esmapilgul näidata mõju, mida avaldab asjaolu, et kapitalisisendi summa on võrdne tasumata maksu summaga.
- (131) Maksu kohaldamata jätmise tulemusena suurenesid EDFi kapitali tehtud eraldised ja sellest tulenevalt ka EDFi omavahendid täiendava 5,88 miljardi Prantsuse frangi võrra, kokku ulatus ümberliigitatava reservi suurus 14,119 miljardi Prantsuse frangini. Kõnealune reserv, mis ei vastanud aktsionärist riigi varasemale uue kapitali sissemaksule, liigitati ümber kapitalieraldisteks ja kirjendati EDFi omakapitalina koos muu omakapitaliga (kapital, eraldised jne – vt tabel 2). Seda ajajärku puudutatavate vaadeldud dokumentide kohaselt oleksid EDFi omavahendid, mis pidid 1997. aastal ulatuma 79,8 miljardi Prantsuse frangini, ilma maksuvabastuse ulatunud vaid 72,1 miljardi Prantsuse frangini (põhjendus 100, tabel 2). 50,7 miljardi frangi asemel oleksid riigi eraldised EDFi kapitali ulatunud 44,8 miljardi frangini.

Väidetav investeerimisotsus: analüüs

- (132) Esiteks, nagu rõhutavad Prantsuse ametiasutused, kui võrd maksmata maksu summa suurendas eraldiste maksubaasi ning kuna eraldiste tagasimaksmine toimus fikseeritud määra alusel (3 %), suurenes maksuvabastuse või maksu tasumata jätmise tulemusena riigile makstava tasu absoluutsumma (põhjendus 83). Samas ei kaasnenud sellele maksuvabastuse summale vastava kapitalisisendi suurenemisega riigile makstava tasu suhtelist suurenemist. Tasu riigi eraldiste eest, mis tehti EDFi kapitali, nähti ette 30. detsembri 1956. aasta dekreediga nr 56-1360 (põhjendused 18 ja 103). Põhjendustes 93 ja 102 on näidatud, et erineva suurusega tasu nähti ette ka tegevuslepingutes, mis sõlmiti enne ja pärast ajavahemikul 1997–2000 kohaldatud lepingut. Tasu maksmise põhimõtet kohaldati enne väidetavat investeerimisotsust ja see põhimõte säilis ka pärast seda.
- (133) Lisaks sellele ilmneb asjaolude vaatlemisel, et kõnealuse maksuvabastuse võimalik mõju võis seisneda riigi investeringutulu vähenemises. Rahvuskogu 1997. aasta septembris koostatud aruandes on ühemõtteliselt näidatud, et kapitalisisendi kogusumma suurendamine tõi kaasa tasu maksmise vähenemise, mille põhjenduseks toodi vajadus „mitte suurendada EDFi maksekoormust“ (põhjendus 103). Senati aruanne kinnitab riiklike ametiasutuste soovi vähendada kõnealust tasu (põhjendus 108).
- (134) Ajavahemikul 1991–1996 maksis EDF riigile kapitalisisendi väiksema maksubaasi pealt suuremat tasu kui ajavahemikuks 1997–2000 kavandatud suurema maksubaasi pealt. Keskmise aastase tasu absoluutsumma

3,41 miljardit Prantsuse franki ajavahemikul 1991–1996, kui kapitalisisendi kogusumma oli 36,6 miljardit Prantsuse franki, on suurem kui 2,35 miljardi Prantsuse frangi suurune summa, mis oli ette nähtud ajavahemikul 1997–2000, kui maksubaasi suurenenud kogusumma oli 50,7 miljardit Prantsuse franki (põhjendused 92 ja 102–103, tabel 3). Sellest ilmneb, et kapitalieraldiste summa suurenemisel 5,88 miljardi Prantsuse frangini tuleb aktsionärist riigi saadavat marginaaltulu ajavahemikul 1997–2000 võrreldes ajavahemikuga 1991–1996 lugeda negatiivseks.

- (135) Nagu ilmneb rahvuskogus ja senatis koostatud aruannetest, on Prantsuse ametiasutuste tegevuse tulemusena riigile kapitalieraldiste pealt makstav absoluutne ja suhteline tasu nii absoluutsummal kui ka suhteliselt seda väiksem, mida enam suureneb eraldistega seotud maksubaas. Sellest tuleneb, et eraldiste kogusummat suurendades on makstav tasu väiksem kui enne seaduse nr 97-1026 jõustumist, seega ei saa otsust maksuvabastuse kohaldamise kohta pidada tingimata investeringut põhjendavaks otsuseks.
- (136) Teiseks ei ole kapitalieraldiste suurendamise puhul tagasimaksmise kavandamine ja kinnitamine toimunud viisil, mis võiks turumajanduse tingimustes tegutsevale arukale erainvestorile osutada sobivaks.
- (137) Nagu ilmneb nii järelevalvet teostavate ministrite kirjudes kui ka põhjendustes 97, 103 ja 106 nimetatud parlamendi aruannetes esitatud asjaoludest, võtsid Prantsuse ametiasutused, vaadeldes Prantsuse riigile makstavat tasu pärast EDFi bilansi ümberkorraldamist 1997. aastal, arvesse samaaegselt sõna otseses tähenduses aktsionärist riigile makstavat tasu ja eeldatavat maksusummat, mida riik makse koguva avaliku võimu teostajana sai alates aastast 1997 pärast mitut aastat, millal toimus kahjude ülekandumine. Nagu on näidatud põhjenduses 93, arvati eraldiste eest makstav tasu üldõiguse sätetele mittevastavalt omakorda maha äriühingu tulumaksuga maksustavast summast.
- (138) Prantsuse ametiasutuste 1997. aastal käsitletud ja kinnitatud seisukoht seisnes EDFi tehtavate kogumaksete arvestamises, hõlmates samaaegselt makse ja tasu aktsionäriks. Maksude kogusumma, mille makse koguv riik saab EDFilt, mis jääb tasuda pärast vaidlusaluse maksuvabastuse kohaldamist ning aktsionärist riigile makstava tasu summa on esitatud Prantsuse ametiasutuse esitatud dokumentides. Prantsuse ametiasutuste väitel tõendavad need dokumendid investimisotsuse olemasolu. Pigem näitab EDFi poolt maksukogujast riigile tasutavate maksude pidev arvessevõtmine aktsionärist riigile makstava tasu vaatlemisel, sealhulgas enne seaduse nr 97-1026 jõustumist, saamata maksu sissenõudmine ja maksusummade korrigeerimine, et vaidlusaluse maksuvabastuse kohaldamisel peeti eeskätt silmas riiki kui avaliku võimu kandjat ja mitte kui investorit.
- (139) Seda arvamust kinnitab veelgi ülesannete laad, mille riik 1997. aastal EDFile määras, võttes arvesse, et eeskätt oli tegemist avaliku võimu kandjaga ja mitte aktsionäriks seotud ülesannete ja eesmärkidega. Kõnealused ülesanded väljenduvad EDFi tariifide kindlaksmääramises, nagu lepitati kokku ajavahemiku 1997–2000 tegevuslepingus, mille alusel toimus aktsionärist riigile tasu maksmine. Riik nõudis, et EDF toetaks Prantsusmaa tööstuse konkurentsivõime suurendamist ja Prantsuse leibkondade ostujõu kasvu. See on vastuolus mitte üksnes turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kaalutlustega, vaid ei vasta samuti sellise hüpoteetilise investori finantsshuvidele. Sama kehtib ka EDFile ajavahemiku 1997–2000 tegevuslepingus seatud eesmärgi kohta, mis on seotud nõudega rakendada jõulist strateegiat kohaliku majandustegevuse ja tööhõive toetuseks, mis on seega suunatud kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmisele (põhjendused 89 ja 95).

Väidetava investeringu tootluse kindlaksmääramiseks teostatavad majandushinnangud

- (140) 8. aprillil 1997 EDFi ja riigi vahel sõlmitud tegevusleping hõlmab finantsstsenaariumi eelprognoose, mis sisaldavad EDFi kapitali investeeritud kapitalieraldiste investeringutasuvuse prognoose aktsionärist riigi jaoks (põhjendus 92). Need dokumendid ja nendega seotud Prantsuse ametiasutuste tehtud analüüsid on seotud EDFi moodustatud kogu maksustatud ja maksustamata reservi ümberliigitamise eeldatavate mõjudega, sõltumata sellest, kas kõnealune reserv tuleneb seaduse nr 97-1026 jõustumisest või mitte. Ainuke EDFi 18. veebruari 1997. aasta märkustes (põhjendus 92) sisalduv Prantsuse ametiasutuste tehtud süstemaatiline hinnang on üldine ja piirdub korrakohase tasu maksimisega, mida kohaldatakse kapitalisisendi suhtes, sealhulgas ka enne EDFi bilansi ümberkorraldamist makstud tasu suhtes ning ei hõlma näiteks kapitalisisendiga mitteseotud kapitali tootlust või omavahendite pealt makstud tasu.
- (141) Üheski Prantsusmaa või EDFi edastatud dokumendis ei ole näidatud, et väidetavalt tehtud investimisotsus, mis seisnes EDFile suurema kapitalisisendi võimaldamises ja ümberkorralduse pealt maksuvabastuse kohaldamises, oleks olnud seotud spetsiifiliste vaatluste, uuringute või analüüsidega. Samas, võttes arvesse asjaomaste summade

suurust, oleks turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor lasknud enne otsustamist tõenäoliselt teha investeeringu finants- ja majandusanalüüsi, mis võimaldaks otsustada, kas, võttes arvesse kapitalieraldiste pealt makstud korra kohast tasu, oleks maksuvabastusele vastav 5,88 miljardi Prantsuse frangi suurune summa taganud tema koguinvesteeringu jaoks pikemaajalises plaanis piisava tootluse ning kas aktsionärile makstav tasu oleks selleks piisav. Euroopa Kohus märgib oma kohtuotsuse punktis 84, et eelnev majandusuuring kuulub elementide hulka, mida tuleb arvesse võtta selleks, et otsustada, kas turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtet on võimalik kohaldada.

- (142) Eriti oluline on märkida, et peale riigile ajavahemikul 1997–2000 makstud tasu analüüsi ei ole tehtud ühtegi teist tasu maksmise perioodi ega pikaajalise tulususe väljavaatega seotud uuringut, kuigi Prantsusmaa väidab konkreetselt, et on teinud pikaajalise investeeringu. Turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor oleks teostanud investeeringu tulususanalüüsi ka aastale 2000 järgneva perioodi kohta.
- (143) Kui eeldada, et turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor oleks võtnud arvesse EDFi võlakooormuse vähenemise mõju ning arvestaks, et EDF saab võlakooorma ja omavahendite soodsama suhtarvu tõttu väiksemate kuludega laenu võtta, oleks see asjaolu üldisel kujul pidanud kajastuma teatud Prantsusmaa ja EDFi esitatud dokumentides (põhjendused 101 ja 105). Samas ei osuta ükski dokument aktsionärist riigi eelistele ja suuremale tulususele, mis on seotud EDFi laenukulude vähenemise või võlakooormuse väiksema suhtarvuga. Põhjenduses 101 esitatud kõnealusel perioodil pärinevate arvandmete põhjal pidi EDFi netovõla ja omavahendite suhtarvu uute kapitalieraldistega kokku ulatuma 148 %ni, mis tähendab summat 50,7 miljardit Prantsuse franki, hõlmates 5,88 miljardi frangi ulatuses vaidlusalust maksuvabastust. Ilma maksuvabastuse kohaldamiseta oleks kõnealune suhtarv olnud ligikaudu 163 %, seega ligikaudu kolm korda väiksem kui enne seaduse nr 97-1026 jõustumist olnud 480 %. Vaadeldes maksuvabastust eraldi reservi ümberliigitamise muudest mõjudest, on selle mõju nimetatud suhtarvu vähenemisele tagasihoidlik ja maksuvabastuse käsitlemine EDFi laenukulude vähenemise põhjusena oleks äärmiselt kaheldav (põhjendused 170–172). Igal juhul ei ole Prantsuse ametiasutuste esitatud dokumentides investeeringuna nimetatud ega analüüsitud ei aktsionärile makstud tasu, mille tulemusena kõnealune suhtarv langes 148 %ni, ega sellest tulenevalt ka sellist, mille puhul suhtarv ulatus 163 %ni. Selles osas ei ole esitatud ühtegi eelnevat majandushinnangut, mis oleks võrreldav hinnanguga, mille turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor oleks lasknud teha, nagu on nimetatud Euroopa Kohtu otsuse punktis 84.
- (144) Majandusuuringus, mille EDF esitas oma märkuste toetuseks (põhjendused 69–70), ei ole näidatud, et Prantsusmaa oleks käitunud investorina ja mitte avaliku võimu teostajana. Uuring koostati pärast 1997. aasta väidetava investeeringu tegemist ning pädevad ametiasutused ei saanud sellega enne otsuse tegemist tutvuda. Juba üksnes sellel põhjusel ei ole kõnealune uuring Euroopa Kohtu väidete alusel (põhjendus 126, 5. juuni otsuse punkt 104) tõendina vastuvõetav. Asjaolu, et uuring koostati lähtuvalt vaadeldavast ajastust pärinevate ehtsate andmete põhjal ei saa seda järeldust kehtetuks muuta. Uuring telliti seoses tekkinud vajadusega pärast 2013. aasta mais tehtud menetluse laiendamise otsust ning selles tehtud järeldused olid EDFile ilmselt juba 2013. aasta juulis teada, kuigi uuring ise pärineb 2013. aasta oktoobrist. Lisaks sellele muudavad ka teised asjaolud uuringus esitatud arvanded kehtetuks ning seega kaotavad aluse EDFi väited, mis neil arvandmetel tuginevad; need asjaolud on järgmised.

— Uuringus on kasutatud andmeid, mis pärinevad peaaegu kõikidest perioodidest ning selles kohaldatakse meetodilisi lähenemisviise, mis on ettevõtete väärtuse hindamisel üldiselt tunnustatud, võttes arvesse allpool nimetatud olulisi piiranguid. Seejuures on tegemist keerulise majandusuuringuga, mis põhineb andmete põhjalikult uurimisel ning mille koostamine ja kinnitamine nõudis ligikaudu kolm kuud. Andmete töötlemisel tehti mitmeid erinevaid ja mõnikord vaieldavaid metodoloogilisi valikuid. Ilma kõnealuse andmetöötluseta oleks osutunud võimatuks hajutatud ja erinevatest allikatest pärinevate alusandmete põhjal kujundada uuringus esitatud kokkuvõtlikku seisukohta või mõõdetavate tulemuste võimalikku prognoosi tulususe kohta, mida Prantsuse riik võis eeldatavalt oodata 1997. aastal. Samas nõuab Euroopa Kohus, et turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamise aluseks peavad olema otsuse tegemise hetke prognoosivad hinnangud (5. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punkt 105). Vastupidiselt EDFi väidetele näitab asjaolu, et ajavahemikul 1996–1997 saadud andmete põhjal ei teostanud Prantsuse riigi pädevad talitused ise ega tellinud sellise ulatuse ja keerukusastmega uuringut, seda, et asjaolu, millest Prantsuse ametiasutused lähtusid enne asjaomase otsuse tegemist, ei olnud vaid tulusus, mis oleks pidanud väidetava investeeringu teinud aktsionäri jaoks olema määrav.

— Uuringus analüüsitakse Prantsuse riigi käitumist lähtuvalt turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõttest, kasutades seejuures teavet ja eeldusi, mis erinevad märkimisväärselt põhjendustes 87–108 esitatutest, mis Prantsuse ametiasutuste väitel põhjendasid väidetavalt tehtud otsust. Kuid investee- rimisotsust ei teinud EDF ning Euroopa Kohtu väitel (5. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktid 82 ja 83) peab Prantsusmaa tooma välja asjaolud, mis näitavad tehtud otsuse laadi ja tausta. Kuivõrd Prantsusmaa

väidab, et ta tegi otsuse esitatud teabe ja andmete alusel, asuvad nimetatud uuring ja EDF väidetava investori asemele ja väidavad teadvat Prantsuse riigist paremini, millised kaalutlused ja teave juba tehtud otsust põhjendavad ja millised olid selle otsusega seotud eeldused. Seega on uuringu aluseks spekulatsioonid ja eeldused andmete kohta ning teave ja hüpoteesid, mida Prantsuse ametiasutused oleksid võinud muude asjaolude kõrval 1997. aastal arvesse võtta, kuid millel ei ole tõendavat jõudu 2015. aastal (või 2013. aasta oktoobris, kui uuring teostati), et põhjendada ja selgitada Prantsuse ametiasutuste 1997. aastal tehtud otsust, mida kõnealused ametiasutused ise selgitavad erinevate andmete ja hüpoteeside abil.

- Selline tõendav jõud puudub seda enam, et jõuda põhjenduses 70 esitatud järeldusteni, tugineb uuring meelevaldsetele, juhuslikele või faktiliselt kinnitamata eeldustele, mis võivad olla vastuolus Prantsuse ametiasutuste esitatud dokumentidest tuleneva teabega, mis kõnealuste ametiasutuste väitel tõendavad turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldatavust ja tehtud otsuse sellele vastavust. Esiteks eeldatakse uuringus, et pärast aastat 2000 ei reguleeri aktsionärist riigile makstud tasu enam vastav dekreet, mille alusel on sõlmitud riigi ja EDFi vaheline tegevusleping, vaid see tasu on kindlaks määratud vastavalt dividendidele, mida sektoris tegutsevad teised ettevõtted maksid ajavahemikul 1996–1997⁽¹⁾. Kuid EDFi kapitali tehtud eraldiste tagasimaksmist reguleeriti dekreediga alates 1956. aastast (põhjendus 102) ning see oli eeskirjade kohaselt kindlaks määratud ja kajastatud mitmeaastastes tegevuslepingutes nii enne kui ka pärast 1997. aastat lähtuvalt kaalutlustest, mis ei olnud seotud dividendidega, mida maksid ettevõtted, kes tegutsesid Prantsusmaast erinevatel turgudel (põhjendused 94 ja 95). Teiseks on uuringus põhjendamatult esitatud EDFi tulemiaruanes olev EDFi sotsiaalkontodel moodustatud reserv summas 11,6 miljardit Prantsuse franki (ilma maksudeta) ja 7,3 miljardit Prantsuse franki (pärast maksude mahaarvamist)⁽²⁾, suurendades selle võrra kunstlikult EDFi väärtust, võtmata arvesse olemasolevat teavet ja 1997. aastal prognoositavat arengut seoses EDFi suurte kohustustega oma töötajate pensionisüsteemi raames (põhjendused 168–169).
- Ning kolmandaks on EDFi väärtus, mis tuleneb investeringutasuvuse ja majandustulemuste kasvust, uuringus arvatud lähtuvalt 1997. aasta „turuootustest“⁽³⁾. Prantsusmaa ametiasutuste käsutuses olid EDFi tulu- ja spetsiifiliste arvandmetena väljendatud majandustulemuste prognoosid ajavahemiku 1997–2000 kohta, mis kinnitati selle perioodi tegevuslepingu ettevalmistamise ajal, ning nad väidavad, et tuginesid otsuse tegemisel nendele prognoosidele ja teabele (põhjendused 78–79, 90, 94, 96) ning et neil olid 1997. aastal põhjalikud teadmised ettevõtte ja selle finantsperspektiivide kohta (põhjendus 77). EDFi väärtuse hindamiseks kolmandatelt isikutelt pärinevatele turuootustele tuginemist ei saa pidada tõestatuks ega sidusaks Prantsusmaa esitatud väidetele tema ametiasutuste väidetavalt tehtud otsuse selgitamiseks ja toetamiseks. See lähenemine on seda enam vaieldav, et Prantsuse ametiasutused toovad välja asjaolu, et valdav osa EDFi tegevusest toimus Prantsusmaal 1997. aastal kinnitatud tariifide alusel (põhjendus 85). Lisaks sellele olid kõnealused tariifid fikseeritud madalal tasemel, et toetada Prantsusmaa tööstuse konkurentsivõime suurendamist ja Prantsuse leibkondade ostujõu kasvu (põhjendused 89 ja 95). Uuringuga ei ole võimalik selgitada ja veel vähem nõuetekohaselt põhjendada, kuidas said EDFi majandustulemusi, makstud tasu ja dividendide suurust mõjutada kõrge reitinguga aktsiaseltside (näiteks Endesa, Gas Natural ja Union Fenosa Hispaanias, RWE, EON ja Verbund Saksamaal, Fluxys Belgias jne), kellel puudus märkimisväärne tegevus Prantsusmaal ja kes tegutsesid erinevate konkurents- ja eeskirjapiirangutega turgudel, majandustulemused, makstud tasu ja dividendid, mis olid esitatud põhjenduses 70 osutatud majandustulemuste aluseks olnud eeldustena⁽⁴⁾.
- Neljandaks on uuringus väidetud ilma igasuguse põhjenduseta, et EDFi kapitali tehtud eraldiste suurendamine 1997. aastal oli vähemalt potentsiaalselt käsitatav likviidse finantsvara omandamisena⁽⁵⁾. Samas oli EDF 1997. aastal avalik tööstus- ja kaubandusettevõtte, millel ei olnud aktsiakapitali (põhjendus 19), ning Prantsuse ametiasutused ja EDF kinnitasid sel ajajärgul, et ettevõtte seisund ei muutu tulevikus (põhjendused 95, 105). Selle uuringu tulemuste jaoks üliolulise väite meelevaldsus on üksikasjalikumalt esitatud põhjendustes 179–181.

Meetme laad, eesmärk ja taust ning meetme suhtes kohaldatavad eeskirjad

- (145) Euroopa Kohus rõhutab, et võetud meetme laad kuulub asjakohaste tegurite hulka, mida tuleb arvesse võtta selleks, et otsustada, kas turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtet on võimalik

⁽¹⁾ Oxera uuringu punktid 3.3, 3.24–3.25.

⁽²⁾ Oxera uuringu tabel A2.2.

⁽³⁾ Oxera uuringu punkt 3.3.

⁽⁴⁾ Oxera uuringu punktid 3.3, 3.15, beetakoefitsiendiga seonduv tabel 3.2, tabel 3.8 ja 5. lisa.

⁽⁵⁾ Oxera uuringu punktid 3.5, 3.13, 3.20 kuni 3.23.

kohaldada (otsuse punkt 86). Otsuse näol võimaldada EDFi täiendavas summas kapitalisisend ning mitte kohaldada üldise jaotusvõrgu jaoks loodud ebaseadusliku reservi ümberliigitamise suhtes äriühingu tulumaksu, on samaaegselt tegemist raamatupidamisliku otsusega, millega korraldatakse ümber EDFi bilansikirjed (põhjendused 100 ja 105) ning maksundusalase otsusega, kuivõrd pädevad ametiasutused leiavad, et äriühingu tulumaksu tuleb kohaldada enne ümberkorraldamist (põhjendus 35) ning et maksu tuleb tasuda muu ümberkorraldatud arvestusliku reservi pealt. Seega ei ole vastupidiselt Prantsuse ametiasutuste väitele leidnud tõendamist, et need kaks haru, raamatupidamislik ja maksundusalane, oleksid 10. novembri 1997. aasta seaduse nr 97-1026 alusel kehtestatud meetmes teineteisega lahutamatu seotud.

- (146) Seaduse artikli 4 lõikes 2 on sätestatud, et EDFi passivasse kantud üldise jaotusvõrgu kontsessiooni hulka kuuluvate mitterahaliste varade rahaline väärtus tuleb asjaomaste ümberhindamiste muutuste mõju arvestamata kanda bilansireale „Kapitalisisend“ (põhjendus 28). Sellest võib järeldada, et seaduses on sätestatud, et arvestamata võimalikke ümberhindamiste muutusi, ei saanud ükski raamatupidamislik või maksundusalane ümberkorraldus vähendada EDFi kapitalisisendina kirjendatavat rahalist ekvivalentväärtust. Samas ei ole otsus EDFi suhtes maksu kohaldamise või mittekohaldamise kohta Prantsusmaa põhiseaduse artikli 34 kohaselt seadusega reguleeritav küsimus ning seadus nr 97-1026 ei saanud seda küsimust pädevalt lahendada. Põhiseaduse kõnealuse artikliga piiratakse parlamendi seadusandlikku pädevust maksunduse valdkonnas maksubaasi määramisega ning kõikide maksude määra ja sissenõudmise korra kehtestamisega. Seega pidi EDF seaduse alusel rakendatud ümberliigitamise tulemusena tasuma teatud arvestusliku reservi pealt äriühingu tulumaksu ning teatud reservi pealt mitte.
- (147) Põhjenduses 104 nimetatud Prantsuse ametiasutuste edastatud ettevalmistavatest dokumentidest ilmneb, et rahvuskogu oli 1997. aastal seisukohal, et õigusloomega mitteseotud sätteid tuleb seaduseelnõu tekstist välja jätta, lisaks sellele jäeti valitsuse esitatud seaduseelnõu tekstist välja ka parandusettepanek, mille kohaselt oleks sätestatud võimalus piirata riigi EDFi suhtes kohaldatavaid mahaarvamisi. Vastutavad ministrid leidsid 1997. aasta aprillis, et EDFi raamatupidamisliku ja maksundusalase ümberkorraldamise ellurakendamise üksikasjade kohta peavad järelevalvet teostavad ametiasutused ja ettevõtte vahetama täiendavat teavet (põhjendus 98).
- (148) Need asjaolud, mida järelevalvet teostavad ministeeriumid täpsustasid ja täiendasid pärast seaduse vastuvõtmist (põhjendus 31) 22. detsembri 1997. aasta kirjaga EDFi, näitavad, et rakendamise maksundusega seotud asjaolud on 10. novembri 1997. aasta seaduse nr 97-1026 sätetega lahutamatu seotud. Kõnealused ministrid selgitavad EDFi saadetud kirjas EDFi omakapitali ümberkorraldamist 10. novembri 1997. aasta seaduse nr 97-1026 artikli 4 alusel ning tunduvad vaikimisi tegevat otsuse kõnealuse ümberkorralduse maksundusalaste mõjude kohta, ilma et tekiks küsimust teatud tulusa investeeringu või seaduses sätestatud kohustuslike sätete kohta.
- (149) Rääkides meetme taustast, mida Euroopa Kohus pidas üheks asjakohaseks teguriks, mille alusel hinnata turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte võimalikku kohaldatavust, näitavad 8. aprillil 1997. aastal sõlmitud riigi ja EDFi vahelise tegevuslepingu allakirjutamisele eelneval perioodil toimunud ettevalmistavate koosolekud ja tugidokumendid, et reservi ümberliigitamine oli seotud Euroopa Liidu elektrituru osalise konkurentsile avamise perspektiiviga, mis toimus alates 1996. aastast. Lisaks sellele kajastavad aastate 1997–2000 tegevusleping, ettevalmistavad dokumendid ja parlamendis arutusobjektiks olnud dokumendid soovi viia EDFi tegevus senisest enam rahvusvahelisele tasandile. Tegevuslepingus endas eeldatakse, et lepingu ellurakendamiseks tuleb vastu võtta korralduslik õiguslik meede, nagu seda on seadusega nr 97-1026 ette nähtud meede, millega kehtestatakse faktiline sidusus lepingus seatud eesmärkide ja seadusandja seatud eesmärkide vahel. Samas ei väljendata ei 1997. aasta aprillis sõlmitud lepingus ega ettevalmistavates dokumentides või EDFi üle järelevalvet teostanud ametiasutustega vahetatud teabes arvamust konkreetse maksusumma kohta.
- (150) Kõnealune taust, mille toovad esile Prantsusmaa märkustes esitatud asjaolud, ei võimalda siiski kindlalt väita, et võetud meede on seostatav investeeringut tegeva aktsionäri käitumisega. Kõnealune taust hõlmab ka vajadust kõrvaldada kõrvalekalded, mida kontrollikoda täheldas 1994. aasta oktoobris. Seega kui ühelt poolt oli tegemist raamatupidamisliku kõrvalekalde likvideerimisega, mis võimaldas EDFil aastate jooksul mitte tasuda äriühingu tulumaksu, rõhutavad Prantsuse ametiasutused samas, et meede ei ohusta EDFi monopolset seisundit (põhjendus 105) ning et turu konkurentsile avamisega lubatav stabiilne raamistik säilib (põhjendus 95). Vastab tõele, et konkurentsile avamine avas laienemisperspektiivid teiste liikmesriikide siseriiklikele turgudele ning et aastate 1997–2000 tegevuslepinguga hõlmatavate teatud toimingute eesmärk oli viia EDFi tegevus enamal määral rahvusvahelisele tasandile. Kuid see ei tähenda, et riiklike ametiasutuste soov soodustada riiklikke ettevõtteid finantstoetuste abil enne turu konkurentsile avamist ei võiks piirduda avalike asutustega ning ei võiks iseloomustada riikliku ettevõtte teadlikku aktsionäri.
- (151) Lõpuks näitab Euroopa Kohus, et vaidlusaluse meetme suhtes kohaldatavate eeskirjade vaatlemine on asjakohane selleks, et määrata kindlaks selle meetme laad, st kas aktsionärist riigi tehtav investeering kuulub avaliku võimu teostamise õiguse alla. Meetme liigitamine ühe või teise kategooria alla võib sõltuda selle meetme rakendamist reguleerivatest eeskirjadest. Seega tuleb vaadelda eeskirju, mis reguleerivad maksudest laekunud vahendite

investeeringust sellistesse ettevõtetesse nagu EDF. Ilma kõnealuse meetmeta oleks maksmata äriühingu tulumaks laekunud Prantsuse riigi 1997. aasta üldeelarve tulude hulka. Vaadeldaval ajajärgul kohaldatud rahandusseadustega seotud seaduse kohaldamiseks 2. jaanuaril 1959 vastuvõetud määruse nr 59-2 artikli 18 kohaselt kanti kõik kulude katmiseks ettenähtud tulud ning kõik riigi tulud ja kulud üheleainsale kontole, mida nimetati üldiseks eelarveks. Seega kanti maksust saadav tulu riigieelarvesse ja sellest kasusaaja oli riik, mitte avalikud ettevõtted.

- (152) Bilansi suhtes kohaldati põhiseadusest tulenevat universaalsuse põhimõtet, mille kohaselt kõik tulud ja kõik krediidid kirjendati kahe eraldi plokina, mille vahel puudus igasugune eraldine seos, seega puudus näiteks seos äriühingu tulumaksust saadava tulu ja avalikule ettevõttele, nagu EDF, tehtavate kapitalieraldiste vahel. Teatud maksudest laekunud vahendite eraldamine riigist erinevale juriidilisele isikule toetuse või investeeringu teel oli Prantsuse õigussüsteemis võimalik, eeldusel, et selle eraldamise kohta võetakse vastu spetsiaalne õigussäte. Määruse nr 59-2 artiklis 18 oli sätestatud, et kui jätta arvesse võtmata laenuid ja avansid, on riigi ressursside eraldamine erandlik ja võib tuleneda üksnes valitsuse ettepanekul vastu võetud finantsõigusakti erisättest.
- (153) Kuid 10. novembri 1997. aasta seadus nr 97-1026 ei olnud finantsõiguse alusel reguleeritav õigusakt ja sellega ei olnud seega võimalik eraldada maksuvahendeid EDFi kapitali. Lisaks sellele ei selgu, et valitsuse ettepanekul oleks vastu võetud 1997. aasta eelarve suhtes kohaldatava finantsõiguse alusel reguleeritavaid konkreetseid õigussätteid, mille alusel toimus EDFi maksmisele kuuluva maksu kandmine Prantsuse riigi kuludesse EDFi kapitali sama eelarve raames tehtava teatud investeeringu eesmärgil. Tundub, et eeskirja, mis võimaldab riigi tuludesse laekunud maksuvahendite eraldamist riigist erinevale juriidilisele isikule, nagu EDF, ei kohaldatud.
- (154) Valdavast osast eelnevalt esitatud asjaoludest ilmneb ühemõtteliselt, et Prantsusmaa ei teinud äriühingu tulumaksust vabastamisest tuleneva majanduseelise andmisele eelnevalt või sellega samaaegselt otsust teha maksuvabastuse kaudu investeering EDFi. Seetõttu tundub, et turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte ei ole vaadeldava meetme suhtes kohaldatav. Järgmised kaalutlused, mis hõlmavad turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamist, on seega esitatud vaid täiendava võimalusena.

9.1.3. Turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine

- (155) Käesolevat juhtumit käsitlevas 5. juuni 2012. aasta otsuses leidis Euroopa Kohus, et turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine peab võimaldama kindlaks määrata, kas eraaktsionär oleks sarnastel tingimustel teinud maksukohustusega võrdse summa ulatuses eraldise ettevõttesse, mis on EDFiga sarnases olukorras (kohtuotsuse punkt 95). Samuti võib selleks, et vaadelda, kas põhimõtte kohaldamisel seatud tingimused on täidetud, võtta arvesse võimalikku erinevust erainvestori investeeringukulude ja riikliku aktsionäri kulude vahel (kohtuotsuse punkt 96).
- (156) Hinnang tehakse investeerimisotsuse tegemise hetkel kehtinud objektiivsete ja kontrollitavate asjaolude ning prognoositava arengu põhjal (kohtuotsuse punktid 102 ja 105). Hindamisel tuleb arvesse võtta üksnes eeliseid ja kohustusi, mis on seotud riigi kui aktsionäri olukorraga, mitte aga neid, mis puudutavad teda kui avaliku võimu kandjat (kohtuotsuse punkt 79).
- (157) Võttes arvesse enam kui 50 aasta kestel Prantsuse riigi kontrolli all olnud avaliku asutuse EDFi seisundit ja eripärasid, tuleb pöörata tähelepanu pikaajalise tulususe eesmärgi silmas pidavale investorile, ja vaadelda tähelepanelikumalt Prantsusmaa edastatud teavet, millele on osutatud põhjendustes 87–108. Neid asjaolusid on Prantsuse ametiasutused ise esitanud nende 1997. aastal tehtud otsuse alustena.

- (158) Esmalt tuleb vaadelda, millist tootlust pakkus EDF oma aktsionärile 1997. aastal. Seda tootlust tuleb kõrvutada võrdlusandmetega. 1997. aastal oli Prantsusmaa pikaajaliste (30 aastat) võlakirjade keskmine tootlusmäär 6,35 %. Isegi lühema tähtajaga võlakirjade puhul (10 aastat), mille tähtaeg on väiksem kui EDFi taristu elutsükkel, oli Prantsuse riigi võlakirjade keskmine intressimäär 5,58 %⁽¹⁾. Need väärtused kajastavad samaaegselt väikese riskimääraga finantsvara tootlust ja Prantsuse riigi pikaajalise rahastamise kulusid vaadeldaval ajajärgul. Investeering 1997. aastal sellisesse ettevõttesse, nagu EDF oli seotud suurema riskiga kui riigi võlakirjade omandamine sel ajajärgul. Seega oleks turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor eeldanud suuremat tootlust kui riigi võlakirjade puhul.
- (159) Vaadeldes, millist jooksvat tootlust võis Prantsuse riik eeldada aastatel 1996–1997, nagu see ilmnes Prantsuse ametiasutuste esitatud dokumentidest, ei ole võimalik järeldada, et investeering rahuldab turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumi.
- (160) Prantsuse ametiasutused edastasid EDFi prognoositava tulemi arvestused bilansi ümberkorraldamisele järgneva perioodi kohta, nii nagu seda 1997. aastal käsitlesid asjassepuutuvad ametiasutused (põhjendus 92, tabel 1). Tabelis esitatud hinnanguid kinnitavad teised samast ajajärgust pärinevad dokumendid (põhjendused 96–97, 103). Kõnealused EDFi võrdlusstenaariumi prognoosid järgnevatel perioodidel kohta kinnitasid riiklikud ametiasutused (põhjendus 97). Alates nimetatud tulemi arvestusest ja riigi poolt EDFi investeeritud summade tootlusprognoosidest (põhjendus 100, tabel 2), on võimalik arvutada tootlust, mida riik võis loota vastavalt kapitaliinvesteeringutelt, kogukapitalilt (algkapital ja eraldised) ning EDFi omavahenditelt (kogukapital, ümberhindamise erinevused, õigusaktide alusel moodustatud reserv ja eelmiste perioodide jaotamata tulemi)⁽²⁾ ning see on esitatud tabelis 4.

Tabel 4

Prognoositavad kapitalieraldised EDFi bilansi ajavahemikul 1997–2000 (miljardites Prantsuse frankides)

	1997	1998	1999	2000	1997–2000
Muutumatu osa (3 %)	1,5	1,5	1,5	1,5	6,0
Muutuv osa	0,6	1,0	0,9	0,9	3,4
Muutumatu ja muutuv osa	2,1	2,5	2,4	2,4	9,4
Omavahendite tootlus (79,8 miljardit franki) (%)	2,63 %	3,13 %	3,01 %	3,01 %	2,94 %
Kapitali ja eraldiste tootlus (53,3 miljardit Prantsuse franki) (%)	3,94 %	4,69 %	4,50 %	4,50 %	4,41 %
Kapitalieraldiste tootlus (50,7 miljardit Prantsuse franki)	4,14 %	4,93 %	4,73 %	4,73 %	4,64 %

Allikas: komisjoni arvestused alates tabelitest 1 ja 2.

⁽¹⁾ Prantsusmaa 30 ja 10 aasta suurlaenude päevaintresside aasta keskmine, allikas Banque de France: riigikassa võlakirjade ja nendega võrdsustatud väärtpaberite (OAT) intressimäärad: <http://www.banque-france.fr/economie-et-statistiques/changes-et-taux>.

⁽²⁾ Kõikide ettevõttesse paigutatud omavahendite tootluse ja ainult kapitalieraldistena investeeritud kapitali tootluse suhte asjakohasust kinnitab asjaolu, et riigi ja EDFi vahelises ettevõttelepingus aastateks 2001–2003 esitatud tasu riigile on väljendatud netotulemi protsendimäärana (37,5 %) ning selle suurus omakapitali maksubaasi suhtes on piiritletud minimaalse määra (1,5 %) ja maksimaalse määra (4,5 %) abil. Prantsuse ametiasutuste 23. detsembri 2013. aasta vastuse punkt 53.

- (161) Prantsuse ametiasutuste osutatud ja edastatud dokumentidest ilmneb, et 1997. aastal ootas aktsionärist riik EDFilt tasu kogu ajavahemiku 1997–2000 eest 9,4 miljardi Prantsuse frangi ulatuses, millest 6 miljardit maksti 3 % suuruse fikseeritud määraga tasuna ja 3,4 miljardit kogu vaadeldava perioodi jooksul täiendavate maksetena pärast seaduse nr 97-1026 alusel tehtud ümberliigitamist. Lähtuvalt vaadeldaval ajajärgul tehtud hinnangutest ulatus tulevane tootlus, mida aktsionärist riigil oli EDFi kõikide omavahendite pealt võimalik eeldada, 2,94 %ni, tootlus riigi poolt EDFi investeeritud kapitali pealt ulatus 4,41 %ni ja tootlus kapitalialdiste pealt ulatus 4,64 %ni. Tasu, mida kohaldati kapitalialdisteks ümberliigitatud maksuvabastuse summa suhtes, jäi oluliselt alla 1997. aastal riigi pikaajaliseks finantseerimiseks emiteeritud Prantsuse riigi võlakirjade 6,35 % tootlusele. Turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor oleks leidnud, et maksuvabastusele vastava 5,88 miljardi Prantsuse frangi suuruse summa tootlus oleks investeeringu põhjendamiseks olnud liiga madal.
- (162) Lisaks sellele leidis Euroopa Kohus oma 5. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punktis 96, et turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamisel on võimalik võtta arvesse erinevust erainvestori kantud kulu ja riikliku investori kantud kulu vahel. Seetõttu tuleb võrrelda tootlust, mis Prantsuse ametiasutuste väitel põhjendas kontsessioonitasu ümberliigitamist maksuvabastuse summa ulatuses, selle tootlusega, mida oleks saanud erainvestor, kes oleks teinud samasuguse rekaptaliseerimise toimingut EDFiga samalaadses ettevõttes, välja arvatud erainvestoril puuduv õigus vabastada kapitalisisend äriühingu tulumaksust.
- (163) Sellise ettevõtte puhul, millesse aktsionär oleks paigutanud 5,88 miljardit Prantsuse franki ettevõtte rekaptaliseerimiseks EDFiga samaväärsetel tingimustel, oleks saavutatav tootlus olnud 4,64 % aastase aktsionäri investeeritud täiendava kapitali pealt ehk 272 miljonit Prantsuse franki aastas, arvestamata seejuures äriühingu tulumaksu. Kohaldades 1997. aastal kehtinud 41,66 % suurust äriühingu tulumaksu, oleks tootlus sama suure kapitalialdise pealt olnud 159 miljonit Prantsuse franki aastas, mis võrdub aastase nominaalse tootlusmääraga 2,7 %. Seda tootlusmäära ettevõtte kapitalis osalemisel, arvestades sellise investeringuga seotud riske, tuleb võrrelda 6,35 % suuruse tootlusega, mida samal ajajärgul pakkusid Prantsusmaa võlakirjad. Madal tootluse määr oleks pannud erainvestori, kes ei saanud kasutada riigi maksustamisõigust, sellisest investeringust loobuma. Seoses madala tootlusmääraga investeeritud kapitali pealt tundub olevat välistatud, et arukas erainvestor, kelle ettevõtte peab kapitalisisendi pealt maksma äriühingu tulumaksu, oleks Prantsusmaa asemel osalenud EDFi kapitali suurendamises 1997. aastal.
- (164) Seega tuleb vaadelda, kas asjaolud ja teave, mis pärinevad ajajärgust, kui Prantsusmaa tegi otsuse liigitada kapitalialdised ümber nende pealt äriühingu tulumaksu võtmata, hõlmavad mingit täiendavat teavet, mis oleks võinud arukat erainvestorit veenda tegema kõnealust investeringut, vaatamata selle ilmsele väga madalale tootlusele. Need tegurid võivad eeskätt olla seotud EDFi suutlikkusega i) suurendada tulusid pikaajalises perspektiivis, ii) parandada oma tootlust tõhususe tõstmise teel, iii) suurendada ettevõtte tulude aluseks oleva vara puhasväärtust ja iv) pakkuda aktsionäriks piisavat ja püsivat sissetulekut. Tegemist on aktsionäri jaoks võimalike pikaajaliste väärtust tõstvate asjaoludega, mis annavad alust eeldada positiivset arengut, samas kui väärtust langetavad asjaolud annavad alust eeldada negatiivset arengut.
- (165) Sellega seoses ei hõlma ükski Prantsuse ametiasutuste edastatud dokument ühtki mõõdetavat väärtust või mõõdetavat hinnangut, mida aktsionär saaks käsitada väärtust loova asjaoluna ja mida Prantsuse ametiasutused on vaadelnud ja võtnud ajavahemiku 1997–2000 või hilisemate perioodide puhul arvesse. Esitatud on üksnes üldised viited aktsionärist riigi huvide varasemast parema arvessevõtmise kohta. See näitab, et ettevõtte väärtuse suurendamist aktsionärist riigi investeringu alusena ei olnud väidetava investeerimisotsuse tegemisel arvesse võetud. Igal juhul ei võimalda võimaliku nelja teguri uurimine, mis võiks aktsionäri jaoks ettevõtte väärtust suurendada, järeldada eeldatavat majandusarengut 1997. aastal olemasolevate andmete põhjal, eeskätt EDFi aastate 1997–2000 tegevusprognooosi ja järelevalvet teostavate ametiasutuste kinnitatud finantsstsenaariumi põhjal (põhjendus 92, tabel 1, põhjendus 96).
- (166) EDFi kogutulude puhul võis aktsionärist riik eeldada vaid väga väikest kasvu, mis ulatus 0,64 %ni. Sellist näilist paigalolekut võib selgitada riigi seatud ülesandega toetada „Prantsusmaa tööstuse konkurentsivõimet ja kodumaise tarbija ostujõu suurendamist”, mis kajastus EDFi tariifide keskmises vähendamises [...] % võrra nelja aasta jooksul (põhjendused 89, 95–96), mis vastab iga-aastasele vähenemisele [...] % võrra. Suurem osa EDFi tegevusest toimus Prantsusmaal, kuna ajavahemiku 1997–2000 puhul nähti ette, et enam kui 89 % EDF tuludest peavad pärinema Prantsusmaa turult. Seega sõltus suurem osa ettevõtte tuludest riigi valikutest elektrienergia tariifide kindlaksmääramisel. Arukas erainvestor oleks märganud, et tema aktsionäri huvidega vastuolulised riikliku poliitikaga seotud eesmärgid kahjustavad tema varalisi eesmäärke. Mitte ükski arukas erainvestor ei oleks nõustunud oma investeringutasu vähendamiseks selleks, et suurendada Prantsusmaa ettevõtete konkurentsivõimet.

- (167) Ka tulude moodustamise konto prognoositav kirje ajavahemiku 1997–2000 kohta, mis kajastab EDFi põhitegevust, pidi perioodi jooksul vähenema 29 % võrra, vähenedes 1997. aasta 9,3 miljardilt Prantsuse frangilt 6,6 miljardi Prantsuse frangini 2000. aastal. Seevastu tegevuskulud pidid suurenema 2,2 % võrra, mis oli eeskätt tingitud jooksvate tegevuskulude suurenemisest, kuna rahastamiskulud, amortisatsioon ja intressid, mis ei olnud seotud kapitali tootlusega, pidid prognoosi kohaselt suurenema. Lisades põhitegevuse tulemile amortisatsiooni ja rahastamiskuludega seotud eraldised, võib näha, et ajavahemiku 1997–2000 areng on negatiivne, kuna kõnealuste ühendatud näitajate maht pidi prognooside kohaselt vähenema 62,6 miljardilt Prantsuse frangilt 53,9 miljardi Prantsuse frangini, seega on tegemist 13,9 % suuruse vähenemisega. Ettevõtte suutlikkust suurendada tegevuse läbi oma väärtust ja genereerida positiivseid rahavooge näitab eeskätt jooksva tegevuse tulem, enne amortisatsiooni ja intresside arvessevõtmist. Lisaks prognoositavale negatiivsele arengule oli riik EDFi jaoks poliitilistel, majanduslikel või korraldusega seotud põhjustel püstitanud eesmärgi, mille kohaselt tuli ettevõtte võimalik tõhususe ja tootlikkuse tõus suunata täiendavasse tariifide vähendamisse, mis pidi olema prioriteetne aktsionäridele makstavate tasude suurendamise ees (põhjendus 95). Sellest ilmneb, et EDFi jooksev tegevus, mida piirasid riigi seatud majanduspoliitilised eesmärgid, ei oleks suutnud pakkuda rahuldavat tulevase kasumi väljavaadet.
- (168) Nagu märkis komisjon menetluse laiendamise otsuses, oleks arukas erainvestor võtnud arvesse ka ebakindlust pensionikulude suuruse ja muudatuste suhtes, millega EDF pidi elektri- ja gaasiettevõtete suhtes kohaldatava spetsiifilise finantskorralduse tõttu 1997. aastal silmitsi seisma. EDFi puhul kujutasid pensionidega seotud kulud ja sellest tulenevalt ka bilansivälised kulud 1997. aastal endast hüpoteeki, mis hõlmas täiendavaid tulevase kulusid ja mis vähendas veelgi ettevõtte juba niigi väikest puhastulemit.
- (169) Kui EDFi pensionide kogusumma ulatus 1997. aastal 12,2 miljardi Prantsuse frangini, siis muutumatute seaduste korral pidi pensionide kogusumma järgmiste aastate jooksul märkimisväärselt kasvama, suurenedes kogu pensionistüsteemi ulatuses (sealhulgas Gaz de France ja mitteriiklikud ettevõtted) 2010. aastal 20 miljardi Prantsuse frangini ja 2020. aastal 25 miljardi Prantsuse frangini ⁽¹⁾. Kohaldades EDFi puhul jaotuskoefitsienti 78,4 %, mis vastab töötajate arvu osakaalule kõnealuse pensionikorraldusega hõlmatud ettevõtetes, on EDFile langeva osa suurus 2010. aastal 15,7 miljardit Prantsuse franki ja 2020. aastal 19,6 miljardit Prantsuse franki, seejuures ei ole arvesse võetud tulevaste kohustuste võimaliku reservi moodustamist, kui seadused ei muutu ⁽²⁾. Pensionikulude prognoositav suurenemine oli seega suurem kui tabelis 1 esitatud puhastulem ajavahemikuks 1997–2000 pärast riigile makstud tasu ja makse. Seega oleks turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor, kellel sarnaselt Prantsuse riigiga oleks olnud põhjalik ettekujutus ettevõtte seisundist, suurendanud 1997. aastal ettevõtte tulevase kulusid ja vähendanud samaväärselt investeeringu tulususe väljavaadet.
- (170) Lisaks sellele võis arukas erainvestor eeldada EDFi võla märkimisväärset vähenemist, kõnealune võlg pidi nelja aasta jooksul vähenema [...] Prantsuse frangilt [...] Prantsuse frangini (põhjendused 91 ja 95). Samas on ilmnenu, et EDF säilitas ajavahemikul 1992–1996, kui tema võlatase ulatus 480 %ni, Moody's agentuuri finantsreitingu Aaa. Prantsuse ametiasutused nimetavad küllalt ebaselgelt ka EDFi ressursside loomist 70 miljardi Prantsuse frangi ulatuses ajavahemikul 1997–2000 (põhjendus 84). Samas ei pea EDFi võla vähendamine ja selle mehaaniline mõju ettevõtte netovara väärtusele tähendama Prantsuse riigile sama perioodi kestel makstud tasu suurenemist, vaid vastupidi, olulist vähenemist võrreldes aastatega 1991–1996 (põhjendus 134).
- (171) Nagu EDF teatas, oleks reitinguagentuuride, nagu Moody's võis Standard & Poor's antavate reitingute võimalik langus võimaldanud EDFil endiselt saada hea reitingu (põhjendus 71). Lisaks sellele oli ajavahemikuks 1997–2000 püstitatud eesmärkide seas EDFi võlakooormuse vähendamine [...] Prantsuse frangi võrra. See pidi kaasa tooma EDFi intressikulude olulise languse. Seega ei oleks asjaolu, et kapitalieraldised oleksid 50,7 miljardi Prantsuse frangi asemel olnud väiksemad, nimelt 44,8 miljardi Prantsuse frangi suurused, takistanud EDFi koguvõla vähenemist ega selle võlaga seotud kulude vähenemist ega võimalikke aktsionärist riigile tulenevaid eelseid. Võlakooormuse ja omavahendite suhtarv 163 % maksuvabastusest tingitud 148 % asemel ei oleks aktsionäri huve kahjustanud. Vaadeldavas valdkonnas ei ole määratletud optimaalset finantsstruktuuri ning rahvuskogu aruandes (põhjendus 100) on esitatud suhtarvud, mis ulatuvad 250 %st (Verbund, Austria) kuni 10–15 %ni (Vebe, Saksamaa ja PowerGen, Suurbritannia).
- (172) Võlg võimaldas EDFil rahastada oma majanduskasvu ja tulemit ilma aktsionäride lisavahendeid kasutamata, võlad toimisid riigi investeeritud vahendite tootluse suhtes „finantsvõimendusena”. Kuid võla likvideerimine kuulutati prioriteediks, kuigi EDFil oli juba enne kavandatavat võlakooormuse vähendamist väga hea finantsreiting (põhjendus 71). Lisaks sellele ei ole hea finantsreiting, mis annab tunnistust EDFi tagasimaksesuutlikkusest oma

⁽¹⁾ EDFi majandusaruanne 1997, lk 103.

⁽²⁾ 16. detsembri 2003. aasta otsuse ((C(2003)4637fin), ELT L 49, 22.2.2005, lk 9) artikli 2 kohaselt otsustas komisjon mitte vaidlustada elektri- ja gaasiettevõtete, sh ka EDFi suhtes kohaldatava pensionistüsteemi reformimist. Kõnealuse reformi tulemusena kanti EDFi ja teiste selles spetsiifilises pensionistüsteemis osalevate ettevõtete pensionidega seotud kulud ja kuludega seotud kohustused üle üldisesse sotsiaalkaitsesüsteemi.

võlausaldajate suhtes enne 1996. aastat, sugugi vastuolus sellega, et aktsionäridele tehtavad väljamaksed on väikesed. Vastupidi, EDFi väljastatavate võlakirjade reiting on seda kõrgem, mida väiksemad on aktsionäridele tehtavad väljamaksed. Prantsusmaa ametiasutuste pikemaajalised prognoosid, nimelt finantsvõimenduse eeldatav vähenemine ning igal juhul maksusumma vähenemise mõju võlakoormuse suhtarvu vähendamisele oleksid mõjutanud turumajanduse tingimustes tegutsevat arukat erainvestorit kas vähendada oma investeeringu tulusprognoose või loobuma seisukohast, et maksusumma ulatuses omavahenditesse investeerimine on 1997. aastal põhjendatud vajadusega parandada EDFi olukorda seoses võlakoormusega.

- (173) Ja lõpuks oleks arukas erainvestor kõhelnud, tehes investeerimisotsuse hinnangu põhjal, et ettevõtte on suuteline pakkuma talle piisava ja piisava sissetuleku. Sellega seoses tuleb märkida, et aktsionärist riigile makstud tasu ajavahemikul 1997–2000, millele osutasid Prantsuse ametiasutused, jäi oluliselt alla sama perioodi Prantsusmaa võlakirjade tootlusele 6,35 %. Lisaks sellele võis see tasu olla tegelikult väiksem, kui võtta arvesse maksukogujast riigile tasutavat maksu (põhjendused 103 ja 106). Aktsionäridele makstavad tasud vähenesid märkimisväärselt ka hetkel, kui riik tegi väidetava investeeringu. Iga aktsionär oleks suhtunud negatiivselt kapitalisisendi pealt saadava tasu ootamatusse ja väga ulatuslikku vähenemisse. Kõnealused tasud vähenesid keskmiselt tegelikult määralt 9,32 % ajavahemikul 1991–1996 4,64 %ni ajavahemikul 1997–2000, seega toimus vähenemine enam kui poole ulatuses. Omavahendite pealt arvestades vähenes 1996. aasta lõpu keskmine tootlus 14,1 % vaadeldava perioodi jaoks määratud 2,94 %ni (põhjendused 92 ja 102, tabelid 1 ja 3).
- (174) On mõistetav, et arukas erainvestor võib nõustuda jooksva tasu maksmise vähenemisega ettevõtte tootluse kasvu väljavaate korral, mis annab alust eeldada suuremat tasu tulevikus, või ettevõtte väärtuse sellise hinnangu korral, mis loob eeldused suurema lisaväärtuse loomiseks ettevõtte omandisse kuuluvate varade müügi korral. Seejuures ei oleks jooksev tootlus, mida 1997. aastal oli võimalik tulemist maha arvata, võimaldanud hüvitada varasema tootluse järsku vähenemist. Teiselt poolt ei võimalda põhjendustes 164–173 esitatud võimaliku nelja teguri uurimine, mis võiksid aktsionäri jaoks ettevõtte väärtust suurendada, järeldada oodatavat majandusarengut Prantsuse ametiasutuste esitatud dokumentides olemasolevate andmete põhjal.
- (175) Lisaks sellele ei võimalda olemasolevad andmed järeldada, et Prantsuse riigi asemel toimiv arukas erainvestor oleks 1997. aastal võinud olemasoleva teabe põhjal eeldada kapitalikasumit, mis oleks võinud kompenseerida riigile makstava tasu väiksust. Prantsuse ametiasutused ei teostanud ühtegi EDFi väärtuse uuringut enne või pärast reservi ümberliigitamist 1997. aastal.
- (176) Lisaks sellele oli EDF 1997. aastaks olnud enam kui 50 aasta jooksul avalik tööstus- ja kaubandusamet ja mitte aktsiaselts. Seaduse nr 46-628 artikli 16 kohaselt kuulus tema kapital Prantsuse rahvale ja oli võõrandamatu (põhjendus 18). Lisaks sellele tuleb märkida, et isegi pärast EDFi bilansi ümberkorraldamist 1997. aastal seaduse nr 97-1026 alusel jäi EDFi koguvõlg suuruses 118 miljardit Prantsuse franki ikkagi väga palju suuremaks ettevõtte omakapitalist, mille suurus oli 79,8 miljardit Prantsuse franki (põhjendus 101, tabel 2).
- (177) Mitte ükski Prantsuse ametiasutuste esitatud dokumentidest, mis olid mõeldud väidetava investeerimisotsuse selgitamiseks, ei kinnitanud kavatsust EDFi võimaliku privatiseerimise kohta kogu või osa riigile kuuluva kapitali müügi teel. See oleks nõudnud ettevõtte eelnevalt aktsiaseltsiks muutmist ja avaliku tööstus- ja kaubandusettevõtte staatusest loobumist. Vastupidi, ainuke kõnealustes dokumentides kajastuv viide EDFi seisundile oli riigi kinnitus oma kavatsuse kohta mitte muuta EDFi spetsiifilist seisundit, mis pidi elektri siseturul „säilitama tulevase arengu käigus stabiilse seisundi” (põhjendus 95) Sellele teabele tuginedes kinnitab Prantsusmaa, et ta tegi otsuse investeerida. Seega peavad kõnealused asjaolud jääma vaidlusaluse otsuse analüüsi võrdlusraamistikku.
- (178) Sellistes tingimustes ei oleks investori jaoks ettenägelik ega mõistlik eeldada kapitalikasumit, mis oleks tingitud seadusandliku võimu sekkumisest, mis on vastuolus ühelt poolt Prantsuse ametiasutuste 1946. aastal vastu

võetud ja vankumatult täidetud seaduse sätetega ning teiselt poolt riigi sõnaselgelt väljendatud kavatsusega, mida väljendas 1997. aastal vaadeldaval ajal riigi osaluste eest vastutav minister, mille kohaselt riik säilitab EDFi spetsiifilise õigusliku seisundi Euroopa Liidu energia siseturu konkurentsile avamise tingimustes. Eelduste puhul, millel rajanevad EDFi järelused investeeringu tulususe kohta, mida oleks oodanud arukas erainvestor ja mis tuginevad EDFi aktsiate 1997. aasta esialgsele ja tulevasele väärtusele (põhjendused 69 ja 70), ei võeta arvesse EDFi seisundit 1997. aastal ning need on vastuolus Prantsuse ametiasutuste edastatud dokumentidega, mis sellele osutavad.

- (179) Prantsuse ametiasutused rõhutavad, et EDF oli 1997. aastal avalik tööstus- ja kaubandusasutus ning tal puudus aktsiakapital, erinevalt näiteks aktsiaseltsist, mille kapitali omanikud on aktsionärid (põhjendus 19), kes võivad mis tahes hetkel oma aktsiad müüa. Võrdlusena vaadeldav aktsionär oleks pidanud 1997. aastal eeskätt määratlema teatud tegurid või püstitama hüpoteesid teatud kriitiliste valdkondade kohta, nagu: i) millises summas määrab riik kindlaks tulevase aktsiaseltsi aktsiakapitali suuruse, kas see hõlmab kvaasikapitali või mitte, sest sellest sõltub, kas ettevõtte on suuteline maksma püsivaid dividende; ii) kui suur on aktsiakapitali esindavate aktsiate hulk, võttes arvesse, et aktsiate hulgast sõltub osaliselt nende atraktiivsus turul; iii) millisel kujul toimub aktsiakapitali avamine uute aktsiate emiteerimise teel ja millise summa ulatuses, sest sellest sõltub, mil määral tema osalus võib lahenduda; ja iv) millisel hetkel tehing teostatakse, kuivõrd võttes arvesse EDFi prognoositavatel tulemustel kuni 2000. aastani põhinevat halba väärtusprognosi (põhjendus 167), saab seda ette näha vaid kaugemas tulevikus. Teabes, mille Prantsuse ametiasutused esitasid investeerimisele eelneva perioodi kohta, ei viita ükski asjaolu sellele, et nendele küsimustele oleks 1997. aastal olnud võimalik vastata.
- (180) Neid tingimusi arvesse võttes oleks vaidlusalustest kapitalieraldistest tingitud ja EDFi kapitalis – eeldusel, et see moodustatakse, mis aga ilmselt ei vasta tõele – hoitava riigile kuuluva maksusumma võimaliku suurendamise korral arukas investor pidanud leidma vastuse vähemalt neljale küsimusele, millele tal 1997. aastal, erinevalt seadusandjast ja reguleerivast asutusest ei olnud ei stiimulit ega ka asjakohast teavet. Arukas erainvestor ei oleks tähelepanuta jätnud oma investeeringu likviidsuse peaaegu täielikku puudumist. See tähendab, et arukas erainvestor oleks seda asjaolu investeerimisotsuse tegemisel arvesse võtnud. Likviidsuse puudumine võib vähendada huvi ettevõtte väärtuse võimaliku suurendamise vastu.
- (181) Lisaks sellele, nagu on näidatud põhjenduses 144, peab turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine olukorras, kus otsus on juba tehtud, tuginema eeskätt liikmesriigi edastatud teabele ja teguritele ning liikmesriik peab kinnitama, et kõnealuseid asjaolusid ja mitte esitatud andmetega võrreldes hüpoteetilisemaid või isegi nendega vastuolus olevaid tegureid võttis ta arvesse tegemisel. Samas nõuab Euroopa Kohus, et turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamise aluseks peavad olema otsuse tegemise aja prognoosivad hinnangud (5. juuni 2012. aasta kohtuotsuse punkt 105). Seega väitsid Prantsuse ametiasutused 1997. aastal, et EDFi seisundit, mis ei võimaldanud EDFi aktsiaid välja lasta ja müüa, säilitatakse stabiilse seisundina ka Euroopa turu konkurentsile avamise korral (põhjendus 95). Kui arvestada hüpoteese, mis on vastuolus Prantsuse ametiasutuste esitatud väidetega, tähendaks see, et vastavuse kontrollimisel satutakse olukorda, mis ei ole enam võimalikult lähedane liikmesriigi olukorrale, nagu seda nõutakse õigusaktides (põhjendus 126).
- (182) Vaatamata sellele, isegi kui analüüsi huvides eeldada, et arukas erainvestor oleks väidetava investeerimisotsuse tegemisel lisaks tavapärasele tulususele võinud võtta arvesse hinnangut investeeringu tulevase väärtuse kohta teadmata kuupäeval, oleks ta võtnud arvesse ka ettevõtte suutlikkust maksta pikemas perspektiivis dividende, järgides selleks EDFi kontrolliva Prantsuse riigi väljavaateid alates 1946. aastast. Et hinnata oma omandiõiguse väärtust EDFis, oleks arukas erainvestor jätnud arvesse võtmata ettevõtte netovara arvestusliku väärtuse, seda isegi juhul, kui ta oleks panustanud Prantsuse ametiasutuste esile tõstetud võlakoormuse vähendamisse ja ressursside loomisesse (põhjendus 84). Varade väärtus, investeeritavad summad ja võlakoormuse vähendamine ei pea tingimata kokku langema tegeliku majandusliku väärtusega, mida tuleb silmas pidada tehinguhinna kindlaksmääramisel. Seega ei tuleks liiga palju arvesse võtta asjaolu, et EDFi kõikide võlgade tasumiseks 1997. aastal oleks läinud vaja summat, mis ületas olulisel määral EDFi omavahenditele vastava summa (põhjendus 177). Ettevõtte väärtus pikaajalises plaanis sõltub ettevõtte suutlikkusest luua aktsionäri jaoks väärtust kas dividendide või kapitali väärtuse suurenemise teel ja mitte sedavõrd ettevõtte erinevate varade arvestuslikust väärtusest

- (183) Erinevate rahanduse valdkonnas kasutatavate meetodite seast ettevõtte kapitali paigutatava rahaliselt väljendatud omandiõiguse maksumuse või tulususe hindamiseks, on kõige enam kasutatud finantsvara hindamismudelit (inglise keeles *Capital Asset Pricing Model*, „CAPM“) ⁽¹⁾. Nagu on näidatud tabelis 5, saadakse CAPM mudeli rakendamisel EDFi kapitali 1997. aastal tehtud investeeringu suhtes nõutavaks tootluse sihtväärtuseks ligikaudu 12 %, mis võib likviidse aktsia, nagu EDFi aktsia, korral ulatuda kuni 13,4 %ni. Samas tuleb seda sihtväärtust käsitada ülempiirina. Selle eeldus on lisaks sellele, et EDFi omandiõigus, nagu aktsia, on olemas ja on edasiantav, ka see, et on olemas likviidne turg, samas kui riigile kuulub 100 % kapitalist ning EDFil puudub õigus aktsiaid emitteerida. Lisaks likviidse aktsia nõutavale tootlusele tuleb lisada 0,5–1,5 % suurune aktsiapremia ⁽²⁾, mis peegeldab põhjendustes 179 ja 180 väljendatud aruka investori olulist ebakindlust seoses EDFi väärtpaperite likviidsusega 1997. aastal.
- (184) Igal juhul on 12 % suurune sihttootlus (ilma likviidsuspreemiat arvestamata) küll väiksem, kuid lähedane omavahendite 14 % suurusele jooksvale tootlusele, mille kohaselt EDF maksis Prantsuse riigile tasu ajavahemikul 1991–1996 (põhjendus 102, tabel 3). Tulevikku suunatud tootluse ootus lähtub tavaliselt tegelikust tootlusest. Esitatud 12 % suurust sihttootlust kinnitab ka teiste parameetrite kasutamine, mis lähtuvad vaadeldaval ajajärgul olemasolevatest arvandmetest, sealhulgas andmetest, mida kasutati põhjenduses 70 osutatud EDFi tellitud uuringu teostamiseks, milles määrati oodatava tootluse vahemikuks 11,9–13,5 %, tootluse keskmine väärtus oli 12,7 %. Kuivõrd analüüsi tulemused ei muutu likviidsuspreemia lisamisel, kui sihttootlus on ligikaudu 12 % või juhul, kui alates 1997. aastast kohaldatakse lähimineviku puhul tegelikku 14 % suurust tootlust, ei ole kõnealust preemiat ja reaalselt tootlust vaja arvesse võtta.

Tabel 5

EDFi aktsiatesse tehtava investeeringu sihttootlus 1997. aastal: arvestusväärtused

Parameeter	Väärtus	Allikas
Riskivaba määr	6,35 – 5,58	Prantsuse Vabariigi 1997. aasta 30 ja 10 aasta suurlaenude päevaintresside aasta keskmine, allikas Banque de France: riigikassa võlakirjade ja nendega võrdsustatud väärtpaperite (OAT) intressimäärad: http://www.banque-france.fr/economie-et-statistiques/changes-et-taux)
EDFi (võlgnevuses) beeta	0,45 – 0,54 – 0,62	1. EDFi beeta – Vernimmen et alii op.cit., joonis lk 427, 2. et 3. Oxera uuring, tabel 3.8, ELI ettevõtete beeta vaadeldavas sektoris.
Võlgnevuse määr (%)	60	EDFi kapitali struktuur pärast 1997. aasta restruktureerimist
EDFi (võlgadeta) beeta	0,84 – 0,89 – 1,36	1. et 2. komisjoni arvestused. 3. Oxera uuring, tabel 3.8

⁽¹⁾ Kõnealuse mudeli puhul hinnatakse sihttulusust, mida investor eeldab ettevõtte kapitalilt (k) ja mis saadakse riskivaba või madala riskiga väärtpaperi, näiteks võrdlusturul (r_f) kaubeldava riigi võlakirja tulususe põhjal, millele liidetakse turu riskipremia, mis kajastab aktsiatesse investeerimise suuremat riskitaset ($K_m - r_f$), mis korrutatakse konkreetse ettevõtte aktsia spetsiifilise riskikoefitsiendiga (β), mille näol võib olla tegemist sama ettevõtte koefitsiendiga või selle puudumisel võrdlusena kasutatava võrreldava ettevõtte koefitsiendiga. Parameetri β hinnang tuleb anda võlakoormuseta (*gearing*) ettevõtte kohta, et mõõta ettevõtte aktsia sisulist riskikoefitsiendi turu suhtes. Valem on $k = r_f + \beta \times (K_m - r_f)$. Komisjon kohaldas CAPM mudelit, et hinnata ettevõtte kapitali tehtavate investeeringute nõutavat tootlust, nagu seda käsitleti Üldkohtu otsuses. Kohtuotsus T-319/12: Hispaania vs. komisjon, „Ciudad de la Luz“ (EU:T:2014:604, punktid 48–66). Ulatuslikuma kirjelduse jaoks vt Vernimmen et alii „Corporate Finance“, John Wiley & Sons, 2. väljaanne, 2009, peatükk 22; hindamismeetodite kasutamise sageduse uuringute tulemuste kohta vt lk 460. CAPM meetodi teoreetilisi aluseid ja digitaalset rakendust on samuti kirjeldatud EDFi tellimisel tehtud Oxera uuringus (põhjendus 70), eeskätt kõnealuse uuringu I lisas.

⁽²⁾ Vernimmen et alii „Corporate Finance“, John Wiley & Sons, 2. väljaanne, 2009, lk 433-434.

Parameeter	Väärtus	Allikas
Turu riskipreemia	6,3 – 7,3	1. Vernimmen op.cit. lk 423, tsiteeritakse Mehra Prescott 2/2003 T.2 FR 1973-98. 2. Prantsusmaal kohaldatud keskmine riskipreemia ajavahemikul 1988–1996 (1996. aastal oli see preemia 10,1 %). „An examination of Equity Risk Premium Forecasts in the G-6 Countries”, Khorana, Moyer & Pattel, I/B/E/S Working Paper, August 1997, lk 25.
Sihttootluse vahemik	11, 7– 12,1 – 13,4	Komisjoni arvestused
Tootluse mediaanväärtus	12	Komisjoni arvestused

- (185) Selleks et teha 1997. aastal investeerimisotsus, oleks Prantsuse ametiasutuste olukorrale kõige lähemas olukorras olnud arukas erainvestor võtnud teadmiseks pädevate ametiasutuste koostatud EDFi tulevaste majandustulemuste süstemaatilised prognoosid ning arvestanud tulevikustsenaariumidena selliseid prognoose, mida kajastas EDFi prognoositav tegevuskava aastateks 1997–2000 (põhjendused 90–92, tabel 1, põhjendus 97). Maksuvabastus moodustas 1997. aastal 11 % EDFi 53,3 miljardi suurusest kapitalist ja kapitalisisendist pärast bilansi ümberkorraldamist. Seega võib eeldada, et investering andis õiguse saada 11 % EDFi dividendidest (tasu kapitalieraldistelt vastavalt tabelites 1 ja 4 esitatud andmetele) ja väärtusest. Kõnealuse väärtuse kindlaksmääramiseks tuleks kasutada ettevõtte pikaajalise väärtuse arvutamise mudelit, diskonteeritud dividendide mudelit (inglise keeles *dividend discount model*, DDM) ⁽¹⁾.
- (186) 5,88 miljardi Prantsuse frangi suuruse investeringu DDM mudelit kasutavas analüüsis lähtuti EDFi majandustulemi prognoosides esitatud dividendide suurusel ajavahemikul 1997–2000 (tabelis 1 esitatud tasu kapitalieraldistelt ja täiendav tasu) ning selle tulemused on esitatud tabelis 6, kus on esitatud rahavoogude sisemine tulumäär (IRR, *Internal Rate of Return*) ja nüüdispuhasväärtus (NPV) sihttootluste 12, 6,35 ja 5,58 % juures ⁽²⁾. Kõnealused tulemused on arvatud võrdlusstsenaariumi alusel, mis põhineb tavapärasel analüüsi-meetodil (tabel 6.1) ning lisatud on kolm analüüsi, mille tundlikkusastmed on ebasoodsamad ja mis lähtuvad võrdlusstsenaariumi eeldustest ning mille puhul modelleeritakse aktsionäri jaoks suurem tootlus kui võrdlusstsenaariumi puhul (tabelid 6.2, 6.3 ja 6.4).

Tabel 6

5,88 miljardi Prantsuse frangi suuruse investeringu tootluse hinnang (NPV) DDM mudeli põhjal lähtuvalt EDFi prognoositud majandustulemustest aastateks 1997–2000 (tabel 1) (miljardites Prantsuse frankides)

6.1. Keskne stsenaarium (dividendide prognoositav suurenemine perioodi 1999–2000 lõpul)

	1.1.1997	31.12.1997	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2000
	Investeering	Dividendid	Dividendid	Dividendid	Dividendid	DDM väärtus
	– 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	2,21
NPV 12 %	– 3,43					
NPV 6,35 %	– 3,17					
NPV 5,58 %	– 3,12					
IRR	– 13 %					

NB! Tabelit tuleb lugeda järgmiselt: rahavoogude puhul ajavahemikul 1.1.1997–31.12.2000 on 12 % tootlusmääraga NPV – 3,43 miljardit Prantsuse franki ja IRR on – 13 %.

⁽¹⁾ DDM mudeli abil arvutatakse ettevõtte väärtus lähtuvalt viimasest makstud dividendist (D_t), dividendide kasvumäärast (dD) ja tasu sihtväärtusest või kapitali alternatiivkuludest (K) vastavalt valemile $V_r = D_t (1 + dD) / (K - dD)$. DDM mudelit kasutatakse ka EDFi tellitud Oxera uuringus (punktid 3.27–3.31, tabel 3.4), kuid erinevate ja teatud juhul äärmiselt ebareaalsete väärtustega. Oxera uuringus on kasutatud dividendide kasvumäär 9,3 % aastas. Dividendide kasvumäärad on ajaliselt määratlemata arvutuses, nagu DDM mudeli arvutus, seostatud ettevõtte majanduskasvuga. Kasvumäär 9,3 %, mis on oluliselt suurem inflatsioonist ja pikaajalisest sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvust, jätab mulje, et EDF on kogu Prantsusmaa SKPd vedav jõud.

⁽²⁾ Intressimäär negatiivne nüüdispuhasväärtus (rakendamine-rahastamine) näitab, et investering ei ole selle intressimääraga tulus. Sisemine tulumäär (positiivne – IRR) näitab tegelikku intressimäär, mille alusel kavandatakse rahavood investeringut rahastavad.

6.2. Tundlikkusaste 1 (d dividendid = 4,51 % aastamäär perioodil 1997–2000)

		1.1.1997	31.12.1997	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2000
		Investeering	Dividendid	Dividendid	Dividendid	Dividendid	DDM väärtus
		- 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	3,69
NPV 12 %	- 2,68						
NPV 6,35 %	- 2,14						
NPV 5,58 %	- 2,05						
IRR	- 4,7 %						

6.3. Tundlikkusaste 2 (keskne stsenaarium + kvaasikapitali lisamine 11 % ulatuses)

		1.1.1997	31.12.1997	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2000
		Investeering	Dividendid	Dividendid	Dividendid	Dividendid	DDM väärtus
		- 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	4,93
NPV 12 %	- 2,06						
NPV 6,35 %	- 1,29						
NPV 5,58 %	- 1,16						
IRR	0,3 %						

6.4. Tundlikkusaste 3 (tundlikkusaste 1 + kvaasikapitali lisamine 11 % ulatuses)

		1.1.1997	31.12.1997	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2000
		Investeering	Dividendid	Dividendid	Dividendid	Dividendid	DDM väärtus
		- 5,88	0,23	0,28	0,26	0,26	6,41
NPV 12 % puhul	- 1,30						
NPV 6,35 %	- 0,26						
NPV 5,58 %	- 0,08						
IRR	5,2 %						

(187) Tabelis 6 esitatud hinnangutest ilmneb, et kui väidetavalt investeeritud 5,88 miljardi Prantsuse frangi suurune summa andis õiguse saada proportsionaalse protsendimäära ulatuses osa EDFi dividendidest ja väärtusest, oleks selle tulemusena nüüdispuhasväärtus olulisel määral negatiivne (- 3,43 miljardit Prantsuse franki). Selleks et investeering oleks turumajanduse tingimustes tegutseva investori jaoks rahaliselt huvipakkuv kõige tavalisema väljapakutud eelduse korral (tabel 6.1), oleks arukas erainvestor EDFi likviidsetesse aktsiatesse panustamisel pidanud rahulduma tasuga, mis jääb märkimisväärselt alla kapitali alternatiivkuludele 12 % ning jääb alla ka tootlusele, mida võimaldatakse Prantsuse riigi 30 aasta (6,35 %) ja 10 aasta (5,58) võlakirjadega 1997. aastal. Ilmselt ei oleks arukas erainvestor sellistel tingimustel investeeringut teinud.

- (188) Need järeldused ei muutu kvalitatiivselt, kui tundlikkuskatse puhul kohaldatakse teisi eeldusi, mis, olles küll ebasoodsamad, väärtustavad väidetavat investeeringut enam (tabelid 6.2–6.4) ⁽¹⁾. Kõikidel juhtudel jääb pakutav tootlus madalamaks kui 12 %, jäädes ühtlasi madalamaks ka Prantsuse riigi 30- ja 10aastaste võlakirjade omast 1997. aastal. Ka teiste EDFi majandustulemuste prognooside kohta olemasolevate muutujate vaatlemine, nagu tulude, põhitegevuse tulemi või puhastulemi prognoosid (põhjendused 166–168) ei oleks arukal erainvestoril võimaldanud kummutada seisukohta, et aktsionärist riik on tulevikus eelisolukorras seoses tasuga või ettevõtte väärtuse loomisega. Need 1997. aastal prognoositud ja kavandatud arengusuundumused kinnitavad veel kord tehtud järeldusi ja nende laiendamist ajavahemikule pärast aastat 2000, nii nagu arukas erainvestor oleks võinud arengut prognoosida 1997. aastal Prantsuse ametiasutuste esitatud teabe põhjal.
- (189) Isegi eeldades, et arukas erainvestor oleks lootnud EDFi kapitali juurdekasvu lisaks regulaarsele tootlusele, kuigi Prantsuse ametiasutuste edastatud teabe ja andmete põhjal seda ei saa eeldada, ning kui ta oleks olnud piisavalt hulljulge, et uskuda EDFi seisundi kohta 1997. aastal väljendatud, on välistatud, et ta oleks väidetava investeeringu teinud. Selliste tingimuste korral näitab turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine, et isegi kui 5,88 miljardi Prantsuse frangi suurune maksuvabastus oleks tegelikult olnud aktsionärist riigi seisukohalt investeerimisotsus, ei oleks see tehing mõjutanud arukat erainvestorit, kelle käsutuses oleks olnud Prantsuse ametiasutuste esitatud teave.
- (190) See tähendab, et EDFi põhjenduses 71 esitatud väited, mille kohaselt maksuvabastus ei kahjustanud mingil määral konkurentsi, ega andnud ka eelist, kuivõrd EDF oleks võinud igal juhul leida samaväärselt rahastuse kapitaliturgudele, ei vasta tegelikele asjaoludele. On kindel, et EDF ei oleks saanud emiteerida turgudele aktsiaid sellise summa saamiseks. Isegi kui EDF oleks kindlasti võinud leida võlausaldaja, oleks sellise laenu või võlakirjaemissiooniga seotud tagasimaksed olnud tõenäoliselt suurema määraga kui see määr, mida Prantsuse riik sai EDFi kapitalisisendi eest ajavahemikul 1997–2000, samuti oleks see määr olnud kõrgem riigi võlakirjadega samaväärselt refinantseerimise kuludest 1997. aastal. Kui EDF oleks saanud sellise summa laenu põhiosana, oleks sellega seotud rahastamiskulud osutunud suuremaks kui väidetava investeeringuga seotud kulud. Isegi sel juhul, arvestamata asjaolu, et EDF ei pidanud tegema põhiosa tagasimakseid maksuvabastuse summa pealt või sellega samaväärselt kapitalieraldiste summa pealt 1997. aastal, oleks kõnealune meede andnud EDFile majanduseelise, vähendades tema finantskulusid.
- (191) Isegi kui turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte oleks olnud kohaldatav Prantsuse ametiasutuste esitatud tõendusmaterjalide kohaselt, mis nende väitel selgitasid väidetava maksuvabastuse abil teostatud investeeringu tootlust ja sellega seotud riske, võimaldab turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine järeldada, et arukas erainvestor ei oleks investeerinud maksukohustuse summaga võrdset summat EDFi kapitali suurendamisse 1997. aastal.
- (192) 5,88 miljardi Prantsuse frangi suuruse äriühingu tulumaksu tasumata jätmise näol EDFi poolt ei ole turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamise alusel tegemist riigi tehtava tulusa investeeringuga. Pigem on tegemist erandliku maksuvabastust hõlmava meetmega, millega anti EDFile majanduseelise ulatuses, mis vastab tasumata jäänud maksule. Selline eelis tugevdab EDFi positsiooni võrreldes tema konkurentidega, kuivõrd omavahendite summa määrab muude tegurite kõrval ka ettevõtte välise rahastamise võimalikkuse ja tingimused, kusjuures sel viisil kokkuhoitud vahendeid oli võimalik kasutada teistel eesmärkidel, näiteks Prantsusmaal või teistes liikmesriikides tehtavate investeeringute jaoks, kus ettevõtte konkurendid 1997. aastal tegutsesid.

⁽¹⁾ Eeldus, et EDFi dividendid suurenevad 4,51 %ni (tundlikkusaste 1, tabel 6.2) tundub optimistlik, see on saadud 4aastase perioodi 1997–2000 jaoks prognoositud suurenemismäära kohaldamisest. Lisaks sellele täheldatakse tavapärastel, et dividendide näidatud suurenemine toimub perioodi lõpus (keskne stsenaarium), tegelikkuses peaks EDFi dividendid perioodil 1997–2000 vähenema võrreldes perioodiga 1991–1996 ning aastatel 1999 ja 2000 võrreldes aastaga 1998. Igal juhul on tähtajatult prognoositud määr 4,51 % absoluutväärtuses kasvanud. Eelduse puhul (tundlikkusaste 2, tabel 6.3), et aktsionär lisab (või ostja maksab *pro rata*) 1997. aastal hinnatud EDFi kvaasikapitali EDFi arvatud objektivele väärtusele, ei võeta arvesse asjaolu, et teatud omavahendite (reservid) moodustamine on nähtud ette õigusaktidega. See eeldus koos DDM mudeliga on samuti optimistlik, sest sellega omistatakse aktsionärile (*pro rata* 11 %) kvaasikapital (välja arvatud aktsiakapital), mis võimaldab ettevõttel kanda võimalikke kahjusid ja pikaajalises plaanis maksta aktsionärile isegi regulaarseid dividende ja tasu. Selle hüpoteesi puhul eeldatakse, et ajavahemiku 1997–2000 jaoks kindlaksmääratud kvaasikapital jääb kättesaadavaks alatiseks, samas kui DDM mudel ei võta arvesse teisi tagasimaksimise meetodeid peale dividendide. See hüpotees ei ole piisavalt põhjendatud. Kahe eelduse samaaegsel kohaldamisel (tundlikkustase 3, tabel 6.4), süvenevad vastavad probleemid ja nõrkused ning arvutustulemused muutuvad veelgi meelevaldsemaks ja juhuslikumaks.

- (193) Antav majanduseelis kahjustab seega konkurentsi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Eelis on valikuline, kuna ettevõtte tulumaksu mittemaksmine ühe osa arvestusliku reservi pealt moodustab erandi tavaliselt sellise toimingu puhul kohaldatavast maksukohtlemisest ning antud juhul kohaldati kõnealust erandit üksnes EDFi suhtes.

9.2. RIIGI RESSURSID

- (194) Abi mõiste katab mitte ainult saadava otsese kasu, nagu toetused, vaid ka kõik riiklike ametiasutuste sekkumised, mis kergendavad üldiselt ettevõtete eelarvet koormavaid kohustusi ja millel on toetustega sarnane mõju⁽¹⁾. Järjepideva kohtupraktika kohaselt⁽²⁾ on kehtiva maksu sisse nõudmata jätmise riigi poolt võrdne riigiressursi tarbimisega.
- (195) Kõnealune kogu ettevõtte tulumaksu sisse nõudmata jätmise 1997. majandusaastal tuleneb otseselt Prantsuse ametiasutuste riikliku akti elluviimiseks võetud maksundussätetest, st 10. novembri 1997. aasta seadusest nr 97-1026.

9.3. KONKURENTSI KAHJUSTAMINE JA LIIKMESRIIKIDEVAHELISE KAUBANDUSE MÕJUTAMINE

- (196) Alates oma loomisest aastal 1946 ja kuni direktiivi 96/92/EÜ jõustumiseni on EDFil Prantsuse turul olnud monopoolne seisund ainuõigustega elektrienergia transpordile, jaotamisele ning impordile ja ekspordile. Siiski oli EDF konkrentsiolukorras teiste liikmesriikide tootjatega juba enne direktiivi 96/92/EÜ jõustumist. Lisaks eksisteeris ilma ainuõiguste kohaldamiseta vaba konkrents seotud turgudel, kus EDF oli juba mitmekesistanud oma tegevust kaugemale oma ainuõigustest (nii geograafilisest kui valdkondlikust vaatepunktist). Mõju konkrentsile ja kaubavahetusele oli olemas seega juba enne direktiiviga 96/92/EÜ sätestatud konkrentsile avamist.
- (197) Elektrienergia oli liikmesriikide olulise ja järjest kasvava kaubavahetuse ese, ning EDF osales selles aktiivselt. See kaubavahetus, mida tugevdas veelgi nõukogu direktiiv 90/547/EMÜ elektri edastamise kohta ülekande- ja jaotusvõrkude kaudu⁽³⁾, toimus kaubanduslepete alusel mitmete kõrgepinge elektrivõrkude operaatorite vahel liikmesriikides. OECDsse kuuluvates Euroopa riikides suurenes elektrienergia import ajavahemikul 1980–1990 keskmiselt enam kui 7 % aastas. Aastatel 1981–1989 suurendas EDF oma elektrikaubanduse bilansi ülejääki 9 korda, saavutades ekspordi netotaseme 42 TWh, mis moodustab 10 % tema kogutoodangust. Aastal 1985 ekspordis EDF teistesse liikmesriikidesse juba 19 TWh.
- (198) Juba enne direktiivi 96/92/EÜ jõustumist 1999. aasta veebruaris olid mõned liikmesriigid ühepoolselt vastu võtnud meetmeid oma elektrituru avamiseks. Näiteks Suurbritannia avas täielikult oma elektrituru suurtele tööstustarbijatele aastal 1990. Rootsi avas täielikult oma turu aastal 1996, Soome alustas avamisega aastal 1995 ja jõudis 100 %ni aastal 1997, Saksamaa avas turu 100 % aastal 1998 ja Holland avas turu tööstustarbijatele täielikult aastal 1998. Sellises olukorras, ja isegi enne konkrentsi avamise direktiiviga määratud kuupäeva, on riigiabi monopoolsele ettevõttele liikmesriigis, kes osaleb aktiivselt ühendusesiseses kaubavahetuses, nagu on seda EDFi juhtum, elektriturul konkrentsi kahjustav nähtus lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (199) Oma 1997. aasta aastaaruandes märgib EDF, et kuulub „elektrisektori suurimate rahvusvaheliste operaatorite hulka, enam kui 13 miljardi Prantsuse frangi suuruse kapitaliga väljaspool Prantsusmaad, tootmispargiga, mille võimsus moodustab ligi 11 % kogu Prantsuse tootmispargist ja enam kui 8 miljoni kliendiga”. Aruandes on samuti rõhutatud, et aastal 1997 EDF „mitmekordistas ja tugevdas oma investeeinguid Euroopas, laiendades oma kohalolu Austriale ja Poolale” ja „eksportis enam kui 70 TWh Euroopasse”. Kõnealused eksporditoimingud toimusid konkrentsiolukorras alternatiivsete tarnijatega asjaomastel turgudel.
- (200) Tegevuslepingus ajavahemikuks 1997–2000, mis allkirjastati 8. aprillil 1997 riigi ja EDFi vahel, nähakse ette, et EDF suunab umbes 12–13 miljardit Prantsuse franki rahvusvahelistele investeeingutele, kusjuures Euroopa

⁽¹⁾ Kohtuotsus 30/59: Gezamenlijke Steenkolenmijnen vs. Ülemamet, 30/59 (EU:C:1961:2); kohtuotsus C-387/92: Banco de Crédito Industrial (EU:C:1994:100); kohtuotsus C-39/94: SFEI (EU:C:1996:285); kohtuotsus C-241/94: Prantsusmaa vs. komisjon (EU:C:1996:353); kohtuotsus T-106/95: FFSA vs. komisjon (EU:T:1997:23).

⁽²⁾ Vt eeskätt kohtuotsus T-67/94: Ladbroke Racing vs. komisjon (EU:T:1998:7, punkt 109).

⁽³⁾ Nõukogu direktiiv 90/547/EMÜ, 29. oktoober 1990, elektri edastamise kohta ülekande- ja jaotusvõrkude kaudu (EÜT L 313, 13.11.1990, lk 30).

piirkonnad on esmatahtsad. Aastatel 2000–2002 omandas EDF ühe kolmandiku Saksamaa ettevõtte EnBW aktsiakapitalist, suurendas oma Suurbritannia filiaali London Electricity tootmis- ja jaotusvõimsust, võttis otsese kontrolli Itaalia ettevõtte Fenice üle ja alustas koostööd Fiatiga Montedisoni (hilisem Edison) ostuks.

- (201) Aastal 1997 ühendas SDS, EDFi 100 % osalusega tütaretevõtja, eratarbijatele, ettevõtetele ja kohalikele ametiasutustele teenuste osutamise seotud tegevuse. SDS tegeles jäätmekäitlusega, tänavavalgustusega ja teiste energiaga seotud teenustega, kusjuures tema müügipanuse oli 1998. aastal 685 miljonit eurot, võrreldes 650 miljoni euroga 1997. aastal. Aastal 2000 alustas EDF partnerlust Veolia Environnementiga Dalkia kaudu, mis on Euroopa juhtiv ettevõtte energiateenuste alal ettevõtetele ja asutustele. Dalkia pakub inseneriteenuseid ja energeetilist hooldust, haldab soojusseadmeid ja pakub tehnilisi teenuseid seoses hoonete korrashoiuga ning tagab soojavõrkude, koostootmise, energiatootmise üksuste ja tööstusvedelike toimimise.
- (202) EDF on arendanud oma tegevust ka taastuvate energialiikide turul. Aastal 1997 koondas haldusettevõtte CHART, EDFi 100 % osalusega tütaretevõtja, enda kätte tegevuse taastuvate energialiikide, selliste nagu geotermiline ja tuuleenergia, valdkonnas. Tema panus konsolideeritud käibesse oli 70 miljonit eurot.
- (203) Ja lõpuks, elektrienergia tootja ja tarnijana konkureeris ja konkureerib EDF teiste energialiikide, näiteks kivisöe-, õli- ja gaasienergia pakkujatega, ja seda nii riiklikul turul kui ka rahvusvahelistel turgudel. Prantsusmaal näiteks algatas EDF eduka kampaania, mis on suunatud elektrikütte kasutamise propageerimisele. Nii suurendas ta oma turuosa teiste energialiikide (õli, gaas) pakkujate suhtes. Terasesektoris on elektriühjude konkurents gaasi- ja õliahjudega. Sellest ilmneb, et kõnealune meede võib kahjustada konkurentsi alternatiivsete tarnijatega, nagu näiteks Gaz de France.
- (204) EDF mängis seega 1997. aastal olulist rolli liikmesriikidevahelises elektrikaubanduses, samas kui praegu on elektrienergia turg Prantsusmaal täielikult konkurentsile avatud ja seal tegutsevad mitmed Euroopa tarnijad. Seega ilmneb, et 1997. aastal oli EDF end juba paljude liikmesriikide turgudel hästi sisse seadnud ning riigiabi, mis tulenes sellest, et EDF ei tasunud üldise jaotusvõrgu uuendamiseks, ette nähtud reservi ühe osa suhtes kohaldatud maksuvabastuse abil loodud arvestusliku reservi pealt äriühingu tulumaksu, pidi mõjutama ka liikmesriikide vahelist kaubavahetust.
- (205) Eespool esitatud kaalutlused olid esitatud menetluse laiendamise otsuses. Ei Prantsusmaa ega EDF ei seadnud oma märkustes kahtluse alla asjaolu, et abi võis kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (206) Seega on meetme näol, mis vastab Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 esitatud neljale kriteeriumile ja mis seisneb selles, et EDF ei maksnud äriühingu tulumaksu reservi osa pealt, mis loodi maksuvabastuse abil üldise jaotusvõrgu uuendamiseks, tegemist riigiabiga. Tuleb vaadelda kõnealuse abi kokkusobivust siseturuga.

10. ABI SISETURUGA KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE

- (207) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud, et selles lõikes esitatud kriteeriumidele vastav abi ei ole põhimõtteliselt siseturuga kooskõlas. Järjepideva kohtupraktika kohaselt on liikmesriigi kohustus tuua välja kõik põhjendused ja asjaolud, mis võimaldavad kuulutada riigiabi siseturuga kokkusobivaks ⁽¹⁾. Antud juhul ei ole Prantsuse Vabariik toonud mingeid põhjendusi ega esitanud mingeid asjaolusid.
- (208) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 2 sätestatud erandid ei ole kõnealuse juhtumi puhul rakendatavad kõnealuse abi laadi tõttu, kuivõrd see abi ei ole seotud nimetatud lõikes loetletud eesmärkidega.
- (209) Kõnealune abi ei vasta ka Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktides a ning c ette nähtud tingimustele teatud piirkondade majandusarengu edendamiseks mõeldud abi kohta, eriti just seetõttu, et tegemist on tegevusabiga. Vaadeldav abi ei ole seotud investeerimise või töökohtade loomisega, nagu on ette nähtud piirkondliku riigiabi suunistega ⁽²⁾.

⁽¹⁾ C-364/90: Itaalia vs. komisjon (EU:C:1993:157, punkt 20).

⁽²⁾ Regionaalabi suunised, ELT C 209, 23.7.2013, lk 1.

- (210) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktis c on ette nähtud ka erandi tegemise võimalus teatud tegevusvaldkondade arendamise hõlbustamiseks mõeldud abile juhul, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Antud juhul ei kuulu vaadeldav abimeede selle erandi kohaldamisalasse. Tegemist on kohaldatava maksundusõiguse erandiga, mida kohaldatakse ainult ühe ettevõtte suhtes ning seda ei saa käsitada teatud tegevusvaldkonna arengu soodustamisena. Selle abi ainus eesmärk on toetada üht ettevõtet, aidates tal vähendada oma tegevuskulusid.
- (211) Mis puutub Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktides b ning d sätestatud eranditesse, siis ei ole kõnealuse abimeetme rakendamise eesmärk ühist huvi pakkuva projekti realiseerimise toetamine, Prantsusmaa majanduse tõsise häire kõrvaldamine ega kultuuri edendamine või kultuuripärandi säilitamine.
- (212) Seega ei ole Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ning 3 ette nähtud kokkusobivuse kriteeriumid täidetud. Seejuures ei ole Prantsuse ametiasutused avalike teenuste osutamise kulude katmisega seotud maksusoodustuse kohta toonud nõuet kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 sätteid, kuid nad on rõhutanud asjaolu, et EDF täitis avaliku teenindamise ülesannet. Kuid Prantsuse ametiasutused ei ole esitanud hinnangut kulude kohta, mida EDF nende ülesannete täitmisel kandis. Seetõttu ei saa komisjon kindlaks teha, kas kõnealune maksusoodustus kompenseerib ettevõtte poolt avaliku teenindamise ülesannete täitmisega seotud lisakulusi või mitte. Igal juhul, kui maksust vabastamist tuleks käsitada kompensatsioonina üldist majandushuvi esindava teenuse osutamise eest, ei ole leidnud tõendamist, et selline kompenseerimine oleks olnud eelnevalt läbipaistvate ja objektiivsete kriteeriumide alusel kindlaks määratud ning et sellega seotud arvutused oleksid tehtud tõhusalt toimiva ettevõtte kulude alusel.
- (213) Vaadeldes vastavust Altmarki kohtuotsuses (¹) loetletud tingimustele, mis võimaldavad mitte kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 sätteid, ning vaadeldes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kriteeriume, millele Prantsuse ametiasutused muuseas ei osuta, on näha, et neid ei saa käesoleval juhul kohaldada.
- (214) Eespool esitatud kaalutluste põhjal leiab komisjon seega, et vaadeldav abi kujutab endast tegevusabi, mille tulemuseks oli EDFi konkurentsivõime tugevdamine võrreldes tema konkurentidega. Seetõttu on see abi siseturuga kokkusobimatu.
- (215) Komisjon leiab samuti, et erinevalt Prantsuse ametiasutuste väitest ei ole käesoleval juhul aegumissäte kohaldatav. Vastab tõele, et EDF lõi töepoolset maksuvabastuse abil arvestusliku reservi aastatel 1987–1996. Siiski tuleb esiteks märkida, et vastavalt riikliku raamatupidamisnõukogu arvamusele tuleb varasema tegevuse kirjendamise vigade parandused raamatupidamislikult kirjendada aastal, mille käigus need vead avastati, ja teisest küljest, seadus, mille kohaselt kontsessioonitasud liigitatakse ümber kapitalisisendiks, ilma et nende suhtes kohaldataks äriühingu tulumaksu, jõustus 10. novembril 1997. Maksueelis pärineb seega 1997. aastast ning aegumistähtaega ei kohaldata alates sellest kuupäevast antava uue abi suhtes, sest komisjoni esimene selle meetmega seotud õigusakt pärineb 10. juulist 2001. Lisaks sellele peatab määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 15 sätete kohaselt kohtumenetluse aegumistähtaaja.

11. JÄRELDUSED

- (216) Komisjon nendib, et Prantsusmaa andis kõnealust abi ebaseaduslikult, rikkudes Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 sätteid. Komisjon leiab, et äriühingu tulumaksust vabastamise näol summas 5 882 849 762 Prantsuse franki, mis oli seotud elektri üldise jaotusvõrgu uuendamiseks ettenähtud reservi ümberliigitamisega kapitalialdisteks seaduse nr 97-1026 alusel, kusjuures kõnealust jaotusvõrku oli juba uuendatud 14 119 065 335 Prantsuse frangi ulatuses, on tegemist ebaseadusliku riigiabiga, mis on siseturuga kokkusobimatu.
- (217) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõike 2 kohaselt võib komisjon juhul, kui ta otsustab, et abi ei ole siseturuga kokkusobiv, kohustada liikmesriiki kõnealuse abi andmise lõpetama või seda abi muutma. Määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 14 on sätestatud: „Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada (edaspidi „tagastamisotsus“). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega”.

(¹) C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415).

- (218) Komisjoni eesmärk asjaomaselt liikmesriigilt siseturuga kokkusobimatu abi tagasinõudmisel on taastada eelnev olukord ⁽¹⁾. Sellega seoses leiab komisjon, et see eesmärk saavutatakse, kui abi saajad maksavad tagasi ebaseadusliku abina saadud summad, kaotades seega konkurentide ees saadud eelise. Sel viisil taastatakse abi andmisele eelnenud olukord ⁽²⁾.
- (219) Antud konkreetsel juhul ilmneb, et mitte ükski liidu õiguse üldpõhimõtte ei ole vastuolus kõnealuse ebaseadusliku abi tagasinõudmisega. Seejuures ei ole Prantsusmaa ega huvitatud isikud esitanud sellega seoses mingeid põhjendusi.
- (220) Sellest järeldub, et Prantsusmaa peab võtma kõik vajalikud meetmed, et nõuda EDFilt tagasi äriühingu tulumaksust vabastamise teel saadud ebaseaduslik abi suuruses 5 882 849 762 Prantsuse franki, mis oli seotud 14 119 065 335 Prantsuse frangi suuruse reservi osa ümberliigitamisega kapitaliks.
- (221) Kõnealuse tagasinõudmise käigus peavad Prantsusmaa ametiasutused täiendavalt lisama tagastatavatele summadele ka intressid, mida arvestatakse alates kuupäevast, mil ebaseaduslikud abisummad kanti ettevõttele üle, see tähendab alates äriühingu tulumaksu tasumise kohustuse tekkimisest 1997. maksundusaasta eest kuni summa tegeliku tagasimaksmiseni ⁽³⁾ vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 V peatüki sätetele ⁽⁴⁾.
- (222) Abi tagasimaksmise menetluse raames on Prantsusmaal kohustus teha lojaalset koostööd, sellega seoses tuleb tagasimakstav summa määrata täpsemalt kindlaks menetluse käigus, kasutades selleks Prantsuse ametiasutuste esitatud andmeid, kusjuures täiendavalt võetakse nende andmete puhul arvesse eküü, euro ja Prantsuse frangi vahetuskursse, mida on võimalik kohaldada EDFi poolt 1997. aasta äriühingu tulumaksu tasumisel ja EDFile 2009. aasta esimese negatiivse otsuse järel tagasimakstud abisummade puhul. Käesoleval juhul ei tule intresse maksta ajavahemiku eest, mil abi ei olnud enam ettevõtte käsutuses, see tähendab ajavahemikul abi Prantsusmaal poolt tegeliku tagastamise ja EDFile vahendite ülekandmise vahel. Prantsusmaa intresse EDFile tuleb siiski arvesse võtta.
- (223) Prantsuse ametiasutused peavad eespool osutatud summa sisse nõudma 4 kuu jooksul alates käesolevast otsusest teatamisest.
- (224) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib liikmesriiki ettenägematute raskuste või asjaolude ilmnemisel, mis komisjonil olid märkamata jäänud, anda neist probleemidest komisjonile teada ja edastada vajalike muudatuste tegemise ettepanekud komisjonile hindamiseks. Sellisel juhul peavad komisjon ja asjaomane liikmesriik tegema raskuste ületamiseks heas usus koostööd, järgides samas rangelt ⁽⁵⁾ Euroopa Liidu toimimise lepingu sätteid.
- (225) Komisjon palub seega Prantsusmaal edastada talle viivitamata teabe kõigi probleemide kohta, millega Prantsusmaa puutub kokku ette käesoleva otsuse elluviimise käigus,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Electricité de France suhtes kohaldatud äriühingu tulumaksust vabastamise näol summas 5 882 849 762 Prantsuse franki, mis oli seotud elektri üldise jaotusvõrgu kontsessiooni hulka kuuluva mitterahalise vara väärtusele vastava summa ulatuses moodustatud reservi kapitaliks ümberliigitamisega, on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

⁽¹⁾ Kohtuotsus C-278/92, C-279/92 ja C-280/92: Hispaania vs. komisjon (EU:C:1994:325, punkt 75).

⁽²⁾ Kohtuotsus C-75/97: Belgia/komisjon (EU:C:1999:311, punktid 64–65).

⁽³⁾ Vt määruse nr 659/99 artikli 14 lõige 2 (eespool viidatud).

⁽⁴⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 794/2004, 21. aprill 2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

⁽⁵⁾ Kohtuotsus C-94/87: komisjon vs. Saksamaa (EU:C:1989:46, punkt 9) ja kohtuotsus C-348/93: komisjon vs. Itaalia (EU:C:1995:95, punkt 17).

2. Prantsuse Vabariigi ebaseaduslikult antud abi, mida on nimetatud lõikes 1, on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

1. Prantsuse Vabariik on kohustatud artiklis 1 nimetatud abile vastava summa eurodes abi saajalt sisse nõudma.
2. Tagasimakstavatelt summadelt arvestatakse intressi alates kuupäevast, mil abi anti abisaaja käsutusse, kuni selle tegeliku tagastamise kuupäevani.
3. Intressid on arvutatud määruse (EÜ) nr 794/2004 V peatükis sätestatud korra kohaselt.

Artikkel 3

1. Artiklis 1 osutatud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tõhusalt.
2. Prantsuse Vabariik tagab, et käesolev otsus rakendatakse nelja kuu jooksul alates otsusest teatamise kuupäevast.

Artikkel 4

1. Kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest peab Prantsuse Vabariik esitama komisjonile järgmise teabe:
 - a) abisaajalt tagasi nõutav kogusumma (põhisumma ja intressid);
 - b) käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete üksikasjalik kirjeldus;
 - c) dokumendid, mis tõendavad, et abi saajat on abi tagastamise kohustusest teavitatud;
2. Prantsuse Vabariik teavitab komisjoni käesoleva otsuse täitmiseks võetud riiklike meetmete edenemisest, kuni artiklis 1 nimetatud abi on täielikult tagasi makstud. Prantsusmaa esitab viivitamata, komisjoni esimesel nõudmisel kogu teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete kohta. Samuti esitab ta üksikasjaliku teabe abisaaja juba tagastatud abisummade ja intresside kohta.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Prantsuse Vabariigile.

Brüssel, 22. juuli 2015

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER
